Jean Monnet Module
Scientific Conference

RESEARCH THE EU IN FAVOUR OF GEORGIA

JOURNAL

Co-funded by
the European Union

Co-funded by
the European Union

სამეცნიერო კონფერენცია

„იკვლიე ევროკავშირი საქართველოსთვის“

ანოტაციების ჟურნალი

JEAN MONNET MODULE

SCIENTIFIC CONFERENCE

„Research the EU in favor of Georgia”

ABSTRACTS’ JOURNAL

12 June, 2025

სამეცნიერო კონფერენციის ანოტაციების ჟურნალი ქვეყნდება **ერასმუს+ ჟან მონეს მოდულის ფარგლებში „სამართლის პროგრამების ევროპეიზაცია საქართველოში"** (101084764 — EU-LP-GE). მოდულს ახორციელებს კავკასიის უნივერსიტეტი.

The Abstracts' Journal is published within the framework of the **Erasmus+ Jean Monnet Module "Europeanisation of Law Programs in Georgia"** (101084764 — EU-LP-GE). Module is implemented by the Caucasus University.

დაფინანსებულია ევროკავშირის მიერ**,** თუმცა გამოთქმული შეხედულებები და მოსაზრებები ეკუთვნის მხოლოდ ავტორ(ებ)ს და არ ასახავს ევროკავშირის ან ევროპული განათლებისა და კულტურის აღმასრულებელი სააგენტოს **(EACEA)** შეხედულებებს**.** არც ევროკავშირი და არც **EACEA** არ შეიძლება იყოს პასუხისმგებელი მათზე**.**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

©***Caucasus University, 2025***
©***Authors, 2025***

თბილისი, 2025
Tbilisi, 2025

ISBN: 978-9941-9935-6-5

რედაქტორი/editor:

ეკატერინე ქარდავა/Ekaterine KARDAVA, სამართლის დოქტორი, ჟან მონეს პროფესორი; ჟან მონეს მოდულის ავტორი და კოორდინატორი კავკასიის უნივერსიტეტში; გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი; ჟან მონეს კათედრის ხელმძღვანელი გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტში; EU COST CA22124 მმართველი კომიტეტის წევრი; Dr. of Law, Jean Monnet Professor; author and coordinator of the Jean Monnet Module "EU-LP-GE" at the CU; Professor of the Gori State University; Jean Monnet Chairs Coordinator at the Gori State University; EU COST CA22124 Management Committee Member.

გურანდა ჭელიძე/Guranda TCHELIDZE, ისტორიის დოქტორი, ჟან მონეს პროფესორი, ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის ხელმძღვნელი კავკასიის უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა სკოლაში; ჟან მონეს კათედრის ხელმძღვანელი კავკასიის უნივერსიტეტში; EU COST CA22124 მმართველი კომიტეტის წევრი; Dr. of History, Jean Monnet Professor; Acadmic Director of the Bachelor Educational Program "European Studies" at the School of Humanities and Social Sciences of the Caucasus University; Jean Monnet Chairs Coordinator at the CU; Jean Monnet Chairs Coordinator at the Gori State University; EU COST CA22124 Management Committee Member.

სარჩევი/CONTENTS

სოციალური კეთილდღეობა როგორც ევროპული ღირებულება და ისტორიული მონაპოვარი
თენგიზ ვერულავა 8
Social Welfare as a European Value and Historical Achievement
Tengiz VERULAVA 11

ევროკავშირის გაფართოების ქვეყნების მხარდაჭერის ფინანსური ინსტრუმენტები
ეკატერინე ქარდავა 14
Financial Instruments for Supporting EU Enlargement Countries
Ekaterine KARDAVA 17

გარემოსდაცვითი პოლიტიკა მოლდოვაში და 2024 წლის ევროკავშირის გაფართოების პაკეტი: პროგრესი, გამოწვევები და შესაძლებლობები
ჯაბა ჯამასპიშვილი, გურანდა ჭელიძე 20
Moldova's Environmental Policy and EU Enlargement Package 2024: Progress, Challenges and Alignment
Jaba JAMASPISHVILI, Guranda TCHELIDZE 23

ევროკავშირისა და თურქეთის ურთიერთობის თავისებურებანი XX საუკუნის 80-იან წლებში
ელისაბედ მაჩიტიძე 26
Peculiarities of the Relationship Between the European Union and Turkey in the 1980s
Elisabed MACHITIDZE 29

ევროკავშირის სტანდარტების გავლენა მდგრადი განვითარების პრინციპების დანერგვაზე საქართველოში: ESG ანგარიშგება, რესურსების ინტეგრირებული დაგეგმვა და მარეგულირებელი გამოწვევები
მედეა ზურაბიშვილი, ანა-მარია აბუაშვილი 32

The Impact of EU Standards on the Implementation of Sustainable Development Principles in Georgia: ESG Reporting, Integrated Resource Planning, and Regulatory Challenges
Medea ZURABISHVILI, Ana-Maria ABUASHVILI 35

ქართული ღვინის სამართლის ევროპეიზაცია: გამოწვევები და პერსპექტივები ქართული ღვინის სექტორისთვის ევროკავშირი-საქართველოს ასოცირების შეთანხმებისა (DCFTA) და მისი მექანიზმების ფარგლებში
მაკა ნუცუბიძე 37
Europeanization of Georgian Wine Law: Challenges and Perspectives for the Georgian Wine Sector under the EU-Georgia Association Agreement (DCFTA)
Maka NUTSUBIDZE 39

ევროკავშირის მწვანე პოლიტიკა
ანა ბარათაშვილი (ხელმძღვანელი: ანა ელიზაროვა) 41
EU Green Policy
Ana BARATASHVILI (supervisor: Anna ELIZAROVA) 43

ევროკავშირის სატრანსპორტო პოლიტიკა, მისი ეკონომიკური და სოციალური ფაქტორები
ლელა აქიაშვილი, ანასტასია თამარაშვილი 46
EU Transport Policy and its Economic and Social Factors
Lela AKIASHVILI, Anastasia TAMARASHVILI 49

ევროკავშირი-ჩინეთის ვაჭრობა შეცვლილი პოლიტიკური ურთიერთობების ფონზე
ელენე გუდაძე 51
EU-China Trade in the Changed Political Context
Elene GUDADZE 53

ევროკავშირის გაფართოება და გარემოსდაცვითი პოლიტიკის პარადიგმები საქართველოში
მარიამ ჯიქია 55

EU Enlargement and Environmental Policy Paradigms in Georgia
Mariam JIKIA 58

სასამართლო და გაფართოების ქვეყნები
ბარბარა დერბიში 60
Judiciary and EU Enlargement Countries
Barbara DERBISH.....63

შრომის უახლესი პოლიტიკა ევროკავშირის გაფართოების ქვეყნებში: უკრაინა, მოლდოვა, საქართველო
გურანდა ჭელიძე 65
Recent Labour Policies in EU Enlargement Countries: Ukraine, Moldova, Georgia
Guranda TCHELIDZE.....68

უვიზო რეჟიმის შეჩერების საფუძვლები ევროკავშირში
ეკატერინე ქარდავა.....70
Visa Free Suspension Grounds in the EU
Ekaterine KARDAVA 72

ხელოვნური ინტელექტი მედიცინაში: ევროკავშირის ინიციატივები და სამართლებრივი რეგულაცია (ძუძუს კიბოს სკრინინგი)
ანა ლატარია 75
Artificial Intelligence in Medicine: EU Initiatives and Legal Regulation
Ana LATARIA 78

ბრექსიტის გავლენა ევროკავშირის ფუნქციონირებაზე
ნინო ცუცქირიძე 80
Brexit Impact on the Functioning of the EU
Nino TSUTSKIRIDZE.....83

ევროკავშირის გავლენა საქართველოს შრომის პოლიტიკის ტრანსფორმირებაზე
ელისაბედ სხირტლაძე 85
The EU's Impact on Georgian Labour Policy Transformation
Elisabed SKHIRTLADZE 87

ევროკავშირის ფარმაცევტული პოლიტიკა — ეკონომიკური და სოციალური ფაქტორები
ლიზა დოინჯაშვილი, ანა გულიაშვილი, ანა მაკარაშვილი.....89
EU Pharmacy Policy and its Economic and Social Factors
Liza DOINJASHVILI, Ana GULIASHVILI, Ana MAKARASHVILI 92

ევროკავშირის მწვანე ეკონომიკა
ზურაბ ღამბაშიძე 95
EU Green Economy
Zurab GAMBASHIDZE.....97

ევროკავშირის პრიორიტეტები **2024-2029** წლებისთვის: სტრატეგიული მიმართულებები და ფუნდამენტური ღირებულებები
ანი ნადარეიშვილი 99
EU Priorities for 2024-2029: Strategic Directions and Core Values
Ani NADAREISHVILI.....101

სოციალური კეთილდღეობა როგორც ევროპული ღირებულება და ისტორიული მონაპოვარი

თენგიზ ვერულავა

მედიცინის დოქტორი, პროფესორი,
კავკასიის უნივერსიტეტი
ჯანდაცვის პოლიტიკის ინსტიტუტის დირექტორი
tverulava@cu.edu.ge

სოციალური კეთილდღეობა ერთ-ერთი ძირითადი ევროპული ღირებულება და ისტორიული მონაპოვარია, რომელიც განსაზღვრავს როგორც ევროპული სოციალური პოლიტიკის პრინციპებს, ისე მის გავლენას გლობალურ კონტექსტში. ევროპამ გადამწყვეტი როლი ითამაშა სოციალური კეთილდღეობის კონცეფციის ევოლუციაში, ჩამოაყალიბა მოდელები, რომელთაც მნიშვნელოვანი გავლენა იქონიეს მრავალი ქვეყნის სოციალური პოლიტიკის ფორმირებაზე.

ევროპული სოციალური მოდელი დაფუძნებულია სოლიდარობის, თანასწორობისა და სოციალური სამართლიანობის პრინციპებზე, რომლებიც განსაზღვრავენ სახელმწიფოს პასუხისმგებლობას მოქალაქეთა სოციალური დაცვისა და კეთილდღეობის უზრუნველყოფის საქმეში. ევროპული მოდელები არა მხოლოდ ისტორიულ კონტექსტში ითვლება ინოვაციურად, არამედ დღესაც წარმოადგენენ შთამაგონებელ მაგალითს სხვა რეგიონებისათვის.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ოტო ფონ ბისმარკის მიერ მე-19 საუკუნის ბოლოს გერმანიაში დანერგილი სოციალური დაზღვევის სისტემა და უილიამ ბევერიჯის მიერ მეორე მსოფლიო ომის პერიოდში ჩამოყალიბებული უნივერსალური კეთილდღეობის მოდელი. ბისმარკის სისტემამ, რომელიც ეფუძნებოდა სავალდებულო შენატანებს დასაქმებულებისა და დამსაქმებლების მხრიდან, ჩაუყარა საფუძველი თანამედროვე სოციალური დაზღვევის იდეას. თავის მხრივ, ბევერიჯის ანგარიშმა საფუძველი მისცა ბრიტანეთის ომისშემდგომ სოციალურ სახელმწიფოსა და საყოველთაო ჯანდაცვის სისტემის (NHS) შექმნას, რითაც გაჩნდა უნივერსალიზმის პრინციპზე დაფუძნებული მოდელი, რომელიც ფართოდ გავრცელდა ევროპაში და მის ფარგლებს გარეთ.

ევროკავშირის ფარგლებში სოციალური კეთილდღეობის სისტემები ეფუძნება სოლიდარობის პრინციპს, რომლის თანახმადაც საზოგადოება ვალდებულია მხარი დაუჭიროს თავის ყველაზე დაუცველ წევრებს. მდიდარი ფენის მიერ გადასახადებისა და შენატანების გზით რესურსების გადანაწილება უზრუნველყოფს თანაბარ წვდომას ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სერვისებზე. სოციალური პროგრამები ორიენტირებულია მოწყვლადი ჯგუფების, მათ შორის, დაბალი შემოსავლის მქონე ოჯახების, ხანდაზმულების, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების და მიგრანტების საჭიროებებზე და იცავს მათ სხვადასხვა სოციალური რისკებისგან, როგორიცაა უმუშევრობა, ავადმყოფობა, შშმ მდგომარეობა, სიბერე და ოჯახური ვალდებულებები.

სოციალური კეთილდღეობა გულისხმობს სამთავრობო პოლიტიკისა და პროგრამების მთელ რიგს, რომლებიც შექმნილია ფინანსური მხარდაჭერისა და მომსახურების უზრუნველსაყოფად დახმარების საჭიროების მქონე პირებისა და ოჯახებისთვის. მისი მიზანია სიღარიბის შემცირება, სოციალური ინტეგრაციის ხელშეწყობა და მოქალაქეების მიერ ღირსეული ცხოვრების დონის შენარჩუნების უზრუნველყოფა ნებისმიერი ცხოვრებისეული გარემოებების მიუხედავად. ევროპაში სოციალური კეთილდღეობის სისტემები რამდენიმე მნიშვნელოვან ღირებულებაზეა აგებული:

1. **სოლიდარობა და სოციალური ერთიანობა:** ევროპის სოციალური კეთილდღეობის სისტემა ეფუძნება სოლიდარობის პრინციპს — იდეას, რომ საზოგადოებამ უნდა მხარი დაუჭიროს და დაეხმაროს თავის ყველაზე დაუცველ წევრებს.
2. **უნივერსალიზმი და ინკლუზიურობა:** ევროპული სოციალური კეთილდღეობის სისტემები ხაზს უსვამს უნივერსალიზმს, რაც ნიშნავს იმას, რომ ყველა მოქალაქეს აქვს წვდომა გარკვეულ დახმარებებზე, მიუხედავად მათი შემოსავლისა და დასაქმების სტატუსისა.
3. **სოციალური სამართლიანობა და თანასწორობა:** სოციალური კეთილდღეობის პროგრამები ევროპაში აგებულია სამართლიანობის იდეის ირგვლივ და იმის უზრუნველსაყოფად, რომ არახელსაყრელ სიტუაციებში მყოფ ადამიანებს შეეძლოთ

მიიღონ იგივე სარგებლები და სერვისები, როგორც მათ, ვინც უკეთეს მდგომარეობაშია.

4. **სოციალური რისკებისგან დაცვა:** ევროპაში სოციალური კეთილდღეობის სისტემები უზრუნველყოფენ დაცვას ისეთი სოციალური რისკებისგან, როგორიცაა უმუშევრობა, ავადმყოფობა, შეზღუდული შესაძლებლობა, სიბერე და ოჯახის მოვალეობები.

ჯანმრთელობის დაცვა ასევე წარმოადგენს ევროპული სოციალური მოდელის ქვაკუთხედს და განიხილება როგორც ადამიანის ფუნდამენტური უფლება. საყოველთაო ჯანდაცვის სისტემები, რომელთაც ევროპის ქვეყნების უმრავლესობა ავითარებს, უზრუნველყოფს ჯანდაცვის სერვისებზე უნივერსალურ წვდომას მოქალაქის სოციალური სტატუსისგან დამოუკიდებლად.

ევროპის ქვეყნებში ჩამოყალიბებული სოციალური კეთილდღეობისა და ჯანდაცვის სისტემები მოდელად იქცა დანარჩენი მსოფლიოსთვის. ევროკავშირი აქტიურად უწყობს ხელს სოციალურ დაცვას, შრომითი უფლებებს და უნივერსალურ ჯანდაცვას წევრ ქვეყნებში. მრავალი განვითარებადი ქვეყანა ევროპის კეთილდღეობის მოდელებს ნერგავს საკუთარ სოციალურ პოლიტიკაში, აღიარებს რა ევროპის როლს მდგრადი და სამართლიანი საზოგადოების მშენებლობაში. სოციალური კეთილდღეობა და ჯანდაცვა ევროპაში არა მხოლოდ ინსტიტუციური სტრუქტურებია, არამედ ღირებულებითი არჩევანი, რომელიც ასახავს სოლიდარობის, თანასწორობისა და სამართლიანობის იდეალებს. ეს სისტემა აყალიბებს ევროპული საზოგადოების საფუძველს და ემსახურება მისი წევრების ღირსებასა და დაცვას. ამ ღირებულებებზე დაფუძნებული მიდგომა გლობალური ინსპირაციის წყაროა და სოციალური პოლიტიკის განვითარებისთვის მდგრადი და ინკლუზიური ალტერნატივის მაგალითს წარმოადგენს.

ძირითადი ტერმინები: *ევროპული სოციალური პოლიტიკა, სოციალური კეთილდღეობა, სოციალური სამართლიანობა, ევროკავშირი.*

SOCIAL WELFARE AS A EUROPEAN VALUE AND HISTORICAL ACHIEVEMENT

Tengiz VERULAVA

Doctor of Medicine, Professor
Caucasus University
Director of the Health Policy Institute
tverulava@cu.edu.ge

Social welfare constitutes one of the fundamental European values and a significant historical achievement that shapes both the principles of European social policy and its broader influence in a global context. Europe has played a decisive role in the evolution of the concept of social welfare, developing paradigms that have profoundly influenced the formation of social policy across numerous countries.

The European social model is grounded in the principles of solidarity, equality, and social justice, which collectively define the responsibilities of the state in ensuring social protection and well-being for its citizens. These models are not only considered innovative within their historical contexts but continue to serve as compelling exemplars for other regions of the world.

Noteworthy milestones include the establishment of the social insurance system in late 19th century Germany by Otto von Bismarck and the development of the universal welfare model during the Second World War by William Beveridge. Bismarck's system, based on compulsory contributions from both employees and employers, laid the foundations for the modern concept of social insurance. Conversely, the Beveridge Report became the cornerstone of the United Kingdom's post-war welfare state and the creation of the National Health Service (NHS), introducing a model grounded in the principle of universalism — one that was subsequently embraced across Europe and beyond.

Social welfare encompasses a broad range of governmental policies and programs designed to provide financial support and services to individuals and families in need. Its primary objectives are to reduce poverty, promote social inclusion, and ensure that citizens are able to maintain a dignified standard of living regardless of life circumstances. In Europe, social welfare systems are built upon several core values:

1. **Solidarity and Social Cohesion:** The European model of social welfare is founded on the principle of solidarity- the notion that society should support and assist its most vulnerable members.
2. **Universality and Inclusiveness:** European social welfare systems emphasize universality, meaning that all citizens have access to certain forms of support, irrespective of their income level or employment status.
3. **Social Justice and Equality:** Welfare programs in Europe are structured around the concept of fairness, aiming to ensure that individuals in disadvantaged situations are entitled to the same benefits and services as those in more favorable conditions.
4. **Protection Against Social Risks:** European welfare systems provide safeguards against a variety of social risks, including unemployment, illness, disability, old age, and family-related responsibilities.

Within the framework of the European Union, social welfare systems are founded on the principle of solidarity, according to which society bears an obligation to support its most vulnerable members. The redistribution of resources through taxation and contributions from wealthier segments of society ensures equitable access to healthcare and social protection services. Social programs are specifically oriented toward the needs of vulnerable groups - including low-income families, the elderly, persons with disabilities, and migrants safeguarding them against a range of social risks such as unemployment, illness, disability, old age, and family-related obligations.

Health protection likewise constitutes a cornerstone of the European social model and is regarded as a fundamental human right. Universal healthcare systems, developed by the majority of European states, guarantee access to health services irrespective of a citizen's social or economic status.

European countries have cultivated social welfare and healthcare systems that serve as models for the rest of the world. The European Union actively promotes social protection, labor rights, and universal healthcare across its member states. Many developing countries are increasingly adopting European welfare models in their own social policy frameworks, acknowledging Europe's pivotal role in the construction of a sustainable and just society. In

Europe, social welfare and healthcare are not merely institutional arrangements but represent a value-based choice that reflects the ideals of solidarity, equality, and justice. This system forms the bedrock of European society and upholds the dignity and protection of its members. Rooted in these values, the European approach serves as a global source of inspiration and provides a sustainable and inclusive alternative for the development of social policy.

Key Words: *European Social Polocy, Social Justice, Social Welfare, EU.*

ევროკავშირის გაფართოების ქვეყნების მხარდაჭერის ფინანსური ინსტრუმენტები

ეკატერინე ქარდავა

სამართლის დოქტორი
ჟან მონეს პროფესორი (გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტი)
ჟან მონეს მოდულის კოორდინატორი (CU)
eka_kardava@yahoo.com

ევროკავშირმა (ევროპულმა საბჭომ) 2023 წელს მიიღო გადაწყვეტილება ახალი გაფართოების თაობაზე ათი ქვეყნის მიმართ, სადაც მოქცეულია დასავლეთ ბალკანეთის 6 ქვეყანა (სერბეთი, ალბანეთი, ჩრდილოეთ მაკედონია, ბოსნია და ჰერცოგოვინა, მონტენეგრო, კოსოვო), ასოცირების ტრიოს 3 ქვეყანა (უკრაინა, მოლდოვა, საქართველო) და თურქეთი. ევროკომისიის შეფასებები ქვეყნების მდგომარეობის თაობაზე, ევროკავშირის გაფართოების 2023 და 2024 პაკეტების ფარგლებში, მიუთითებს გაფართოების ყველა ქვეყანაში ევროპული ინტეგრაციის მიმართულებით არსებულ მდგომარეობასა და გამოწვევებს. ათი ქვეყნიდან ორთან კი შეჩერებულია გაწევრების თაობაზე მოლაპარაკება.

ევროკავშირის გაფართოების პროცესი მნიშვნელოვნად ემყარება ფინანსური ინსტრუმენტების კომპლექსურ სისტემას, რომელიც შექმნილია კანდიდატი ქვეყნების დასახმარებლად *acquis communautaire*-თან შესაბამისობის, მმართველობის გაძლიერებისა და ევროკავშირის სტანდარტებთან სოციალურ-ეკონომიკური დაახლოების ხელშესაწყობად. თითოეულ ქვეყანას აქვს საჭიროებების განსხვავებული სპეციფიკა გაწევრების ფუნდამენტების ნაწილში, *6* კლასტერსა და *33* თავში. ასეთ დროს, ევროკავშირის მხრიდან, რეფორმების მხარდაჭერა გადამწყვეტი და არსებითია. ამ მიზნით ევროკავშირი გამოყოფს ფინანსურ სახსრებს პროგრამული და თემატური მიმართულებების მიხედვით, ეხმარება რა გაფართოების ქვეყნებს დემოკრატიზაციისა და ევროპეიზაციის პროცესში, როგორც სამართლებრივი, ასევე, ჯანსაღი ინსტიტუციური პრაქტიკის დასამკვიდრებლად.

კვლევისას შესწავლილია ევროკავშირის მიერ გაფართოების ქვეყნებისთვის განსაზღვრული ფინანსური ინსტრუმენტების ფორმები, განსაკუთრებული ყურადღებით მათ სამართლებრივ საფუძვლებზე, განხორციელების მექანიზმებსა და დახმარების კრიტერიუმებზე. საკითხის შესწავლის მიზანია ევროკავშირის მხრიდან გაფართოების ქვეყნების მიმართ მიმდინარედ გამოყენებული ფინანსური დახმარების მექანიზმებისა და ოდენობის სპეციფიკურობის გაგება, მათ შორის საქართველოს მიმართ არსებული ფინანსური დახმარების პოლიტიკის ცოდნა. კვლევა ეფუძნება ევროკავშირის ოფიციალურ ინფორმაციას, კერძოდ, ევროკავშირის სამართლებრივ აქტებს, ევროკავშირის ინსტიტუტების გადაწყვეტილებებსა და სტატისტიკურ მონაცემებს.

ევროკავშირის ფინანსური დახმარების სქემები მრავალფეროვანია და დახმარების ოდენობებიც განსხვავებულია. ფუნქციონირებს IPA III, EFSD+ რეგიონული ინვესტირების პლატფორმა, ფინანსური პარტნიორობის შეთანხმება (FFPA), მრავალწლიანი ინდიკატიური პროგრამა (Multi-annual Indicative Programme (MIP) და სხვა მოდელები. ფინანსური მხარდაჭერის მიზნით ევროკავშირი ამტკიცებს ქვეყნის ინდივიდუალური განვითარების გეგმებს. იმავდროულად, გაფართოების ფინანსური დახმარება ეფუძნება ევროკავშირის მხრიდან შემუშავებულ კრიტერიუმებსა და ინდიკატორებს. ამ მხრივ აღსანიშნავია ევროკავშირის 2021/947 და 2021/1529 რეგულაციები.

ევროკავშირის 2021/1529 რეგულაცია ადგენს გაწევრიანებამდე დახმარების ინსტრუმენტს (IPA III), რაც ეფუძნება ქვეყნის პროგრესის შეფასების ინდიკატორებს:

1. პოლიტიკური კრიტერიუმები (ევროკომისია).
2. მოსახლეობის პროცენტული მაჩვენებელი, რომელსაც პოზიტიური დამოკიდებულება აქვს ევროკავშირის მიმართ (ევროკომისია/ევროკავშირის დელეგაცია).
3. ევროკავშირის კანონმდებლობასთან შესაბამისობა (ევროკომისია).
4. ეკონომიკური კრიტერიუმები (ევროკომისია).
5. სოციალურ დაცვაზე დანახარჯები – მშპ-ის % (ევროსტატი) და 20-დან 64 წლამდე პირთა დასაქმების მაჩვენებელი ჯინის კოეფიციენტის მიხედვით (ევროსტატი).

6. ციფრული უნარები (ევროსტატი).
7. **ბიზნესის კეთების სიმარტივე** (მსოფლიო ბანკი).
8. **ენერგიის** ინტენსივობა გაზომილი პირველადი ენერგიისა და მშპ-ის მიხედვით (ევროსტატი). განახლებადი ენერგიის წილი მთლიანი საბოლოო ენერგიის მოხმარებაში % (ევროსტატი).
9. სათბურის გაზების (GHG) **ემისიების თავიდან აცილება** (ტონა CO2-ეკვ) IPA III მხარდაჭერით (ევროკომისია). PM 10 კონცენტრაციები ევროკავშირის დღიურ ზღვრულ მნიშვნელობასთან შედარებით (50 მკგ/მ3); (გარემოს ევროპული სააგენტო).
10. საზღვაო, სახმელეთო და მტკნარი წყლის **ეკოსისტემების ტერიტორიების** ა) დაცვა, ბ) მდგრადი მართვა IPA III მხარდაჭერით.
11. **კეთილმეზობლური ურთიერთობები**, როგორიცაა დამყარებული, ფორმალიზებული და განხორციელებული ტრანსსასაზღვრო პარტნიორობის რაოდენობა, შიდარეგიონული ვაჭრობის პროცენტი მშპ-სთან (ეროვნული სტატისტიკა, რეგიონული თანამშრომლობის საბჭო), საზღვრის გადაკვეთის პირთა რაოდენობა/დღეში, და საქონლის გადამზიდავი სატრანსპორტო საშუალებების რაოდენობა, რომლებიც კვეთენ საზღვარს ყოველდღიურად (ტრანსპორტზე დამკვირვებლები).

ეს ინდიკატორები, სადაც შესაბამისი და შესაძლებელია, დაყოფილი იქნება სქესის და ასაკის მიხედვით.

კვლევის შედეგები მიუთითებს, რომ ევროკავშირის ფინანსური ინსტრუმენტები მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერებასა და რეფორმების წახალისებაში, მაგრამ მათი გავლენა ქვეყნების მიხედვით და სექტორებს შორის მაინც არაერთგვაროვანია. ადმინისტრაციული შთანთქმის უნარი, ევროკავშირთან ინტეგრაციისადმი პოლიტიკური ერთგულებისა და სამართლის უზენაესობის სფეროში პირობითობის პრინციპი, - არსებითად განსაზღვრავს შედეგებს. განსაკუთრებით ხაზგასასმელია, რომ ფინანსური დახმარება უნდა იყოს მჭიდროდ შეჯერებული ევროკავშირის შესახებ ხელშეკრულების 49-ე და მე-2

მუხლებით დადგენილ მკაფიო სამართლებრივ პირობებთან, რათა დაფინანსებამ არ ჩაანაცვლოს შიდა ძალისხმევა, არამედ ხელი შეუწყოს მდგრადი ტრანსფორმაციის კატალიზებას.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, გაფართოება, ფინანსური დახმარება.*

FINANCIAL INSTRUMENTS FOR SUPPORTING EU ENLARGEMENT COUNTRIES

Ekaterine KARDAVA

Dr. of Law, Jean Monnet Professor (GSU)
Jean Monnet Module coordinator (CU)
eka_kardava@yahoo.com

In 2023, the European Union (the European Council) made a decision regarding a new phase of enlargement, involving ten countries. These include six Western Balkan countries (Serbia, Albania, North Macedonia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Kosovo), three Associated Trio countries (Ukraine, Moldova, Georgia), and Turkey. European Commission's assessment documents (progress reports) on the European Integration situation of all these countries within the framework of the 2023 and 2024 EU enlargement packages, outline the state of Europeanization and the challenges faced by candidate countries; among, accession negotiations have been suspended for two of these ten countries.

The process of EU enlargement is fundamentally supported by a complex system of financial instruments designed to assist candidate countries in aligning with the *acquis communautaire,* strengthening governance, and enhancing socio-economic convergence with EU standards. Each country has specific needs in terms of *Accession fundamentals, 6 clusters and 33 chapters.* In this context, EU support for reforms is crucial and essential. To this end, the EU allocates financial resources through programmed and thematic approaches,

assisting enlargement countries in democratization and development, as well as in establishing sound legal and institutional practices.

The research focuses on comprehensive review of the financial instruments deployed by the EU to support enlargement countries, emphasizing their legal foundations, implementation modalities, and aid criteria. The aim of the study is to understand the specifics of the instruments and amounts of financial assistance currently used by the EU towards enlargement countries, including the current financial assistance policy towards Georgia. The report is based on official EU information, namely EU legal acts, decisions of EU institutions and statistical information.

The EU's financial assistance schemes are diverse, and the allocated amounts vary. Key mechanisms include **IPA III**, the **EFSD+** regional investment platform, the Financial Framework Partnership Agreement (**FFPA**), the Multi-Annual Indicative Programme (**MIP**), and other models. To provide financial support, the EU approves individual development plans for each country. At the same time, the financial assistance for enlargement is based on criteria and indicators established by the EU. In this regard, the **EU regulations 2021/947 and 2021/1529** are particularly noteworthy.

EU Regulation 2021/1529 establishes the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA III), which is based on indicators for assessing a country's progress:

1. Composite indicator on political criteria (source: European Commission).
2. Attitude towards the EU: Percentage of population with a positive general attitude towards the EU (source: European Commission/EU Delegations).
3. Composite indicator on Union acquis alignment (source: European Commission).
4. Composite indicator on economic criteria (source: European Commission).
5. Expenditure on social protection as % of GDP (source: Eurostat) and Employment Rate of persons aged 20 to 64 and changes in the Gini coefficient of a beneficiary over time (source: Eurostat).
6. Digital skills (source: Eurostat).

7. ‘Ease of doing business’ (source: World Bank).
8. Energy intensity measured in terms of primary energy and GDP (source: Eurostat). Share of renewable energy in gross final energy consumption % (source: Eurostat).
9. Greenhouse Gas (GHG) emissions avoided (tonnes CO2-eq) with IPA III support (source: European Commission). PM 10 concentrations compared to the EU daily limit value (50 µg/m3); (Source: European Environmental Agency).
10. Areas of marine, terrestrial and freshwater ecosystems under a) protection, b) sustainable management with IPA III support.
11. Good neighborly relations, such as number of cross-border partnerships established, formalized and implemented, percentage of intra-regional trade to GDP (Source of data: National statistics, Regional Cooperation Council), number of persons crossing the border/day, and number of goods transporting vehicles crossing the border every day (Source: Transport Observatory).

Indicators will, where relevant and possible, and where data is available, be disaggregated by gender and age.

The findings suggest that while EU financial instruments play a critical role in capacity-building and reform incentivization, their impact is uneven across countries and sectors. Variability in administrative absorption capacity, political commitment to EU integration, and rule of law conditionality significantly affect outcomes. Moreover, the study underscores the importance of aligning financial support with clear legal conditionalities under Articles 49 and 2 of the Treaty on European Union (TEU), ensuring that funding does not merely substitute for domestic efforts but rather catalyzes sustainable transformation.

Key Words: EU, Enlargement, Financial aid.

გარემოსდაცვითი პოლიტიკა მოლდოვაში და 2024 წლის ევროკავშირის გაფართოების პაკეტი: პროგრესი, გამოწვევები და შესაძლებლობები

ჯაბა ჯამასპიშვილი

სტუდენტი
ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო პროგრამა
j_jamaspishvili@cu.edu.ge

გურანდა ჭელიძე

ისტორიის დოქტორი, პროფესორი
ევროკავშირის COST CA22124 პროექტის მმართველი
კომიტეტის წევრი
gchelidze@cu.edu.ge

კავკასიის ჰუმანიტარულ და
სოციალურ მეცნიერებათა სკოლა

კვლევა განიხილავს მოლდოვას გარემოსდაცვით პოლიტიკას ევროკომისიის 2024 წლის გაფართოების პაკეტის კონტექსტში, აფასებს ქვეყნის პროგრესს, გამოწვევებსა და დაახლოების მცდელობებს ევროკავშირის სამართალსა და „მწვანე შეთანხმების“ სტრატეგიებთან მიმართებით. კვლევა ეყრდნობა სამართლებრივ შეფასებასა და შედარებით პოლიტიკურ მეთოდს, ევროკავშირის ძირითადი დოკუმენტების, ეროვნული საკანონმდებლო აქტებისა და პოლიტიკის ანგარიშების საფუძველზე. კვლევის მიზანია მოლდოვას გარემოსდაცვითი მმართველობის არქიტექტურის შესაბამისობის დადგენა კოპენჰაგენის კრიტერიუმებთან, განსაკუთრებით, – გარემოსა და კლიმატის ცვლილების შესახებ *acquis communautaire*-ის 27-ე თავის კონტექსტში.

2024 წლის გაფართოების პაკეტი ხაზს უსვამს პოლიტიკურ ნებას მოლდოვის, უკრაინისა და სხვა კანდიდატი ქვეყნების ევროკავშირში ინტეგრაციის მიმართულებით, კერძოდ, პირობითობისა და სექტორული მაჩვენებლების გაძლიერების გზით. მოლდოვის შემთხვევაში, ევროკომისია გარემოს დაცვას, ცირკულარული

ეკონომიკის ტრანზიციას, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციასა და კლიმატის მდგრადობას განიხილავს როგორც გადაუდებელ პრიორიტეტებს, რომლებიც მოითხოვს კანონმდებლობის აპროქსიმაციასა და ეფექტიან იმპლემენტაციას. ევროკომისიის 2024 წლის ანალიტიკური ანგარიშისა და გაფართოების კომუნიკეს საფუძველზე, მოკვლეულია მოლდოვას პროგრესს EU დირექტივების ტრანსპოზიციის მიმართულებით, მათ შორის ჰაერის ხარისხის, წყლის მართვის, ნარჩენების დამუშავებისა და ინდუსტრიული დაბინძურების კონტროლის სფეროებში. მიუხედავად იმისა, რომ მოლდოვამ ეროვნულ სამართალში ნაწილობრივ გადაიტანა ისეთი მნიშვნელოვანი დირექტივები, როგორიცაა წყლის ჩარჩო-დირექტივა (2000/60/EC), ჰაერის ხარისხის დირექტივა (2008/50/EC) და ნარჩენების ჩარჩო-დირექტივა (2008/98/EC), მათი განხორციელება სუსტია ინსტიტუციური ფრაგმენტაციის, ადმინისტრაციული შესაძლებლობების შეზღუდულობისა და არასაკმარისი დაფინანსების გამო.

მეთოდოლოგიურად, კვლევა იყენებს ტრიანგულაციის მიდგომას, რომელიც აერთიანებს მოლდოვას ეროვნული გარემოსდაცვითი სტრატეგიების (2014–2023), ეროვნული ენერგეტიკისა და კლიმატის გეგმის (NECP) პროექტების, ევროკავშირის შესაბამისი პროგრესის შეფასებების მონაცემებს. ამ პერსპექტივით, კვლევა ავლენს კანონმდებლობის ფორმალური დაახლოების დონეს, ასევე პრაქტიკული იმპლემენტაციის შედეგებს.

კვლევის შედეგები მიუთითებს შემდეგზე: მიუხედავად იმისა, რომ მოლდოვა ფორმალურად ერთგულია ევროკავშირის გარემოსდაცვითი ნორმების/რეგულაციების, ფაქტობრივი აღსრულება არასათანადოდ მიმდინარეობს, განსაკუთრებით – ადგილობრივ დონეებზე. გარემოსდაცვითი ზემოქმედების შეფასებისა (EIA) და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების (SEA) მექანიზმები განსაკუთრებით სუსტად არის განვითარებული, მიუხედავად მათი კრიტიკული როლისა მდგრად ინფრასტრუქტურულ და ენერგეტიკულ ინვესტიციებში (რომელთაც ევროკავშირის ისეთი ფინანსური ინსტრუმენტები აფინანსებს, როგორიცაა დასავლეთ ბალკანეთზე ეკონომიკური და საინვესტიციო გეგმა და

„მეზობლობის, განვითარებისა და საერთაშორისო თანამშრომლობის ინსტრუმენტი“ (NDICI – გლობალური ევროპა)).

ასევე შესწავლილია მოლდოვას შესაბამისობა ჰორიზონტალურ გარემოსდაცვით „აკისთან“, რაც მოიცავს გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე საჯარო წვდომას (ორჰუსის კონვენციის შესაბამისად) და გარემოსდაცვითი მიზნების სექტორულ პოლიტიკებში ინტეგრირებას. შეფასების შედეგად გამოკვეთილია დისბალანსი ფორმალურ სამართლებრივ ვალდებულებებსა და რეალურ პოლიტიკურ ინტეგრაციას შორის, რაც გაღრმავებულია პოლიტიკური არასტაბილურობით, დონორებზე დამოკიდებულებითა და სუსტი სასამართლო ზედამხედველობით. მიუხედავად იმისა, რომ მოლდოვამ პარიზის შეთანხმება დაამტკიცა და აიღო ვალდებულება ევროკავშირის „მწვანე შეთანხმების“ მიზნებთან, – განსაკუთრებით 2050 წლისთვის კლიმატური ნეიტრალიტეტის მიღწევისკენ, – მიახლოების შესახებ, კლიმატის მმართველობის ინსტიტუციონალიზაცია კვლავ საწყის ეტაპზეა. კლიმატის ცვლილების ადაპტაციის სტრატეგია (2022–2030) და ემისიებით ვაჭრობის მექანიზმის (ETS) არქიტექტურის ინიცირება წარმოადგენს სტრატეგიული დაგეგმვის ნიშნებს, თუმცა მათ აკლიათ აღსრულების ძალა და ფინანსური მხარდაჭერა.

2024 წლის გაფართოების პაკეტი ფუნქციონალიზებას უკეთებს „მწვანე პირობითობას“ გაწევრიანებამდე დახმარების ინსტრუმენტებისა და მაკროფინანსური მხარდაჭერის მეშვეობით, რაც გარემოსდაცვითი რეფორმების ეფექტიანობას აყენებს შემდგომი ინტეგრაციის წინაპირობად. ეს პირობითობა ჩაშენებულია გაფართოების გადახალისებულ მეთოდოლოგიაში, რაც აძლიერებს „მწვანე დღის წესრიგის“ პოლიტიკურ მნიშვნელობას როგორც დასავლეთ ბალკანეთის, ისე აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებისათვის. მოლდოვას პროგრესი აღნიშნულ ახალ ჩარჩოებში ფასდება სხვადასხვა შესრულების ინდიკატორით, მათ შორის კანონმდებლობის ტრანსპოზიციის მაჩვენებლებით, იმპლემენტაციის ვადებითა და სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობის დონით.

შედეგები წარმოაჩენს, რომ მოლდოვას გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ტრაექტორია 2024 წლის გაფართოების პაკეტის ფარგლებში ასახავს სამართლებრივი დაახლოების, მმართველობის რეფორმისა

და ევროკავშირის მიერ მართული პირობითობის კომპლექსურ თანხვედრას. მიუხედავად პროგრესისა კანონმდებლობის ფორმალურ აპროქსიმაციაში, კვლავ მნიშვნელოვანი გამოწვევები რჩება პოლიტიკის ერთობის, ინსტიტუციური შესაძლებლობებისა და რეგულაციების აღსრულების მიმართულებით.

საკვანძო ტერმინები: *მოლდოვა, ევროკავშირი, გარემოს დაცვა, გაფართოება.*

MOLDOVA'S ENVIRONMENTAL POLICY AND EU ENLARGEMENT PACKAGE 2024: PROGRESS, CHALLENGES AND ALIGNMENT

Jaba JAMASPISHVILI

BA Student of European Studies
j_jamaspishvili@cu.edu.ge

Guranda TCHELIDZE

Dr. of History, Professor
MC member of the EU COST CA22124 project "ECO4ALL"
gchelidze@cu.edu.ge

Caucasus School of Humanities and Social Sciences

The study examines Moldova's environmental policy in light of the European Commission's 2024 Enlargement Package, situating the country's progress, persistent challenges, and alignment efforts within the broader EU acquis and Green Deal strategies. The study employs legal review combined with comparative policy evaluation based on primary EU documents, national legislative instruments, and policy reports. It aims to assess the extent to which Moldova's environmental governance architecture meets the Copenhagen criteria, particularly in relation to Chapter 27 of the *acquis communautaire* concerning environment and climate change.

The 2024 Enlargement Package underscores an intensified political commitment towards integrating Moldova, Ukraine, and other candidate states into the EU, particularly by reinforcing conditionality and sectoral benchmarks. For Moldova, the European Commission identifies *environmental protection, circular economy transition, biodiversity conservation, and climate resilience* as core priorities requiring urgent legislative approximation and implementation efforts. Drawing on the Commission's 2024 Analytical Report and Enlargement Communication, this study explores Moldova's progress in transposing EU directives related to *air quality, water management, waste treatment, and industrial pollution control.* While Moldova has achieved partial alignment with key directives such as the Water Framework Directive (2000/60/EC), the Air Quality Directive (2008/50/EC), and the Waste Framework Directive (2008/98/EC), implementation remains weak due to institutional fragmentation, limited administrative capacity, and insufficient financing mechanisms.

Methodologically, this study triangulates data from Moldova's national environmental strategies (2014–2023), National Energy and Climate Plan (NECP) drafts, and relevant EU progress assessments. Through this lens, the research identifies both formal legislative convergence and practical divergence in implementation outcomes.

The findings suggest that despite Moldova's formal commitment to EU environmental norms, the *de facto* enforcement of regulatory standards remains inconsistent, particularly at subnational levels. Environmental impact assessment (EIA) and strategic environmental assessment (SEA) procedures are especially underdeveloped, despite their crucial role in sustainable infrastructure and energy investments, which are increasingly funded through EU instruments such as the Economic and Investment Plan for the Western Balkans and the Neighborhoods, Development and International Cooperation Instrument (NDICI-Global Europe).

The study also scrutinizes Moldova's alignment with horizontal environmental acquis, including public access to environmental information (in line with the Aarhus Convention) and integration of environmental objectives into sectoral policies. The analysis highlights a gap between formal legal commitments and actual policy integration, aggravated by political instability, donor

dependency, and weak judicial oversight. Moreover, while Moldova's ratification of the Paris Agreement and commitment to the EU Green Deal objectives, particularly climate neutrality by 2050, provide a normative anchor for reform, the institutionalization of climate governance remains nascent. The Climate Change Adaptation Strategy (2022–2030) and the nascent emissions trading scheme (ETS) architecture are indicative of strategic planning, but lack enforcement power and financial backing.

In terms of external conditionality, the 2024 Enlargement Package operationalizes green conditionality through pre-accession instruments and macro-financial assistance, making effective environmental reform a prerequisite for further integration. This conditionality is embedded in the revised enlargement methodology, which elevates the political salience of the Green Agenda for the Western Balkans and Eastern Partnership countries. Moldova's progress under these new conditionality frameworks is evaluated through a set of performance indicators, including legislative transposition ratios, implementation timelines, and civil society participation rates.

The study concludes that Moldova's environmental policy trajectory under the 2024 Enlargement Package reflects a complex interplay between legal approximation, governance reform, and EU-driven conditionality. While progress has been made in aligning the formal legislative corpus with EU norms, substantial challenges persist in policy coherence, institutional capacity, and regulatory enforcement.

Key Words: *Moldova, EU, Environmental Protection, Enlargement.*

ევროკავშირისა და თურქეთის ურთიერთობის თავისებურებანი XX საუკუნის 80-იან წლებში

ელისაბედ მაჩიტიძე

ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი,
კავკასიის უნივერსიტეტი, პროფესორი
emachitidze@cu.edu.ge

ევროკავშირში გაწევრება საქართველოს საგარეო პოლიტიკის უმნიშვნელოვანესი საკითხია. ევროკავშირში ინტეგრაციის გზაზე საქართველომ მთელი რიგი დავალებები შეასრულა და 2023 წლის დეკემბერში საქართველოს ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნის სტატუსი მიენიჭა. თუმცა, სრულფასოვან წევრობამდე ჯერ კიდევ რთული გზაა გასავლელი. ასეთ დროს მნიშვნელოვანია სხვა ქვეყნების გამოცდილების გაზიარება, რაც ევროინტეგრაციის მიმართულებით კვლევებს კიდევ უფრო საინტერესოს ხდის.

უკანასკნელ ხანებში არაერთხელ იქნა გაჟღერებული თურქეთის მიერ კანდიდატის სტატუსის მრავალი წლის წინ მოპოვებისა და დღეს ევროინტეგრაციის პროცესის სტაგნაციური მდგომარეობის შესახებ, რაც აჭიანურებს თურქეთის ევროკავშირში გაწევრებას. აღნიშნული საკითხი კიდევ უფრო დამაფიქრებელს ხდის ორ მხარეს შორის ურთიერთობების შესწავლის საკითხს. კვლევაში ყურადღების ფოკუსი მიმართულია XX საუკუნის 80-იან წლებზე, რადგან ამ პერიოდში გატარდა მნიშვნელოვანი ღონისძიებები თურქეთის ევროკავშირთან დაახლოების გზაზე.

თურქეთისა და ევროკავშირის ურთიერთობის კვლევის კონტექსტში, უპირველეს ყოვლისა, გასათვალისწინებელია გეოგრაფიული ფაქტორი – თურქეთის ტერიტორიის მხოლოდ 3% მდებარეობს ევროპაში, თუმცა აღნიშნულის მიუხედავად, იგი XX საუკუნის 60-იანი წლებიდან ცდილობს გახდეს ევროკავშირის წევრი-სახელმწიფო.

1963 წლის 12 სექტემბერს, ანკარაში, თურქეთმა ხელი მოაწერა ევროპულ ეკონომიკურ გაერთიანებასთან ასოცირების ხელშეკრულებას, რომელიც ძალაში შევიდა 1964 წლის 1 დეკემბერს. ანკარის ხელშეკრულების საფუძველზე თურქეთი გახდა ევროპული ეკონო-

მიკური გაერთიანების ასოცირებული წევრი და ცდილობდა მიეღწია ამ ორგანიზაციის სრულუფლებიანი წევრობისათვის. ამისათვის მას უნდა გაეტარებინა ევროინტეგრაციისათვის საჭირო რეფორმები პოლიტიკასა და ეკონომიკაში.

1980 წლის 12 სექტემბრის სამხედრო გადატრიალების შემდეგ, სამხედრო რეჟიმის პერიოდში, ევროგაერთიანებამ ანტიდემოკრატიული საშინაო პოლიტიკის გამო „გაყინა“ ურთიერთობა თურქეთთან. 1982 წლის 22 იანვარს ევროპარლამენტში აღინიშნა, რომ თურქეთში ირღვევა ადამიანთა უფლებები და დემოკრატიული თავისუფლებები, რისთვისაც შეუჩერეს ფინანსური დახმარება, ვიდრე იქ არ ჩატარდებოდა საპარლამენტო არჩევნები და ხელისუფლება არ გადაეცემოდა სამოქალაქო მთავრობას.

მიუხედავად თურქეთის საშინაო პოლიტიკის კრიტიკისა, ანგარიშს უწევდნენ ქვეყნის მნიშვნელოვან გეოსტრატეგიულ მდებარეობას. ურთიერთობების „გაყინვა“ ევროგაერთიანებასა და თურქეთს შორის არსებით გავლენას არ ახდენდა მათ სავაჭრო და ეკონომიკურ კავშირებზე. სამხედრო რეჟიმის მთავრობა აცხადებდა, რომ თურქეთი გააგრძელებდა მუშაობას ევროგაერთიანების სრულუფლებიანი წევრობისათვის.

1983 წლის 6 ნოემბრის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ, თურქეთი სამოქალაქო მმართველობაზე გადავიდა და პრემიერ-მინისტრ თურგუთ ოზალის უპირველესი ამოცანა გახდა ევროგაერთიანებასა და თურქეთს შორის ურთიერთობის გაუმჯობესება. მან მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადადგა. თურქეთის მთავრობის „შოკური თერაპია“ ითვალისწინებდა ევროგაერთიანების წევრობის მოთხოვნას და 1984 წლის დეკემბერში წამოყენებულ იქნა კიდეც წინადადება თურქეთის მიერ სამომავლოდ წევრობის განაცხადის შეტანის შესახებ.

ოზალის მთავრობა აგრძელებდა ურთიერთობების განვითარებას ევროპის ქვეყნებთან. 1985 წლიდან სწორედ მათკენ იყო მიმართული პრემიერის ყურადღება. ამ ქვეყნებში ვიზიტებით ის ამყარებდა თურქეთისათვის ხელსაყრელ სავაჭრო კონტაქტებს და უსაბუთებდა მათ თურქეთის საინვესტიციო კლიმატის უპირატესობას.

1986 წლის 17 ოქტომბერს ოზალმა შექმნა დამოუკიდებელი სა-

მინისტრო, რომელიც თვალყურს მიადევნებდა თურქეთის ევროკავშირში შესვლის პროცესს. ამის შემდეგ თურქეთი მიმართული იყო იმისკენ, რომ სრულუფლებიან წევრობაზე განაცხადის შეტანამდე, ევროკავშირის წევრებს შეერბილებინათ დამოკიდებულება თურქეთის მიმართ. 1987 წლის აპრილში თურქეთმა შესაძლებლად ჩათვალა ოფიციალურად მიემართა გაწევრების შესახებ. სირთულეების მიუხედავად, მან მიზნად დაისახა ევროპული სტანდარტებისათვის მიღწევა, განსაკუთრებით დემოკრატიზაციისა და ადამიანის უფლებების საკითხებში.

პრემიერ-მინისტრ ოზალის ძალისხმევას ევროგაერთიანებაში გაწევრებასთან დაკავშირებით, მის სიცოცხლეში წარმატება არ მოჰყოლია. მხოლოდ 1999 წელს, ჰელსინკის სამიტზე, მიიღო თურქეთმა ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნის სტატუსი, თუმცა იმ პირობით, რომ ქვეყანა მოაწესრიგებდა პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და სამართლებრივ სფეროებში არსებულ პრობლემებს – პირველ რიგში, იგულისხმებოდა ადამიანის უფლებები, ქურთების პრობლემა და კვიპროსის საკითხი.

გასული საუკუნის 80-იანი წლების დინამიური ურთიერთობების მიუხედავად, ევროკომისიამ ეკონომიკური და პოლიტიკური მიზეზების გამო არ დააკმაყოფილა თურქეთის მოთხოვნა, თუმცა ევროკომისია გამოთქვამდა მზაობას თურქეთთან თანამშრომლობისა და მისი ევროპულ გაერთიანებასთან დაახლოების პროცესის გაგრძელებისათვის, რაც უფრო მეტად დააჩქარებდა ქვეყანაში არსებული პოლიტიკური, ეკონომიკური და სამართლებრივი პრობლემების მოგვარებასა და ევროპულ სტანდარტებთან დაახლოებას.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, თურქეთი, ევროინტეგრაცია, 80-იანი წლები*

PECULIARITIES OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND TURKEY IN THE 1980S

Elisabed MACHITIDZE

Ph.D in History,
Caucasus University, Professor
emachitidze@cu.edu.ge

European Union membership is a paramount priority in Georgia's foreign policy agenda. On its path toward EU integration, Georgia has fulfilled a number of obligations, and in December 2023, it was granted the status of a candidate country for EU membership. Nevertheless, the road to full membership remains challenging and complex. In this context, sharing the experiences of other countries becomes particularly valuable, making research on European integration even more compelling.

In recent times, the case of Turkey (having acquired candidate status many years ago but currently experiencing a stagnated integration process) has been repeatedly cited. This delay in Turkey's accession to the EU underscores the significance of closely examining the nature of EU-Turkey relations. The present study focuses on the 1980s, a period during which several crucial developments took place in Turkey's journey toward closer alignment with the European Union.

In analyzing EU-Turkey relations, one must first consider the geographic factor - only 3% of Turkey's territory lies in Europe. Nevertheless, since the 1960s, Turkey has persistently sought to become a full member of the European Union. On 12 September 1963, in Ankara, Turkey signed the Association Agreement with the European Economic Community (EEC), which entered into force on 1 December 1964. On the basis of the Ankara Agreement, Turkey became an associate member of the EEC and pursued the goal of attaining full membership. To this end, the country was expected to implement the necessary political and economic reforms required for European integration. Following the military coup of 12 September 1980, the European Community suspended its relations with Turkey due to the anti-democratic nature of the military regime. On 22 January 1982, the European Parliament noted the violations of human rights and democratic freedoms in Turkey, resulting in the

suspension of financial assistance until parliamentary elections were held and power was transferred to a civilian government.

Despite the criticism of Turkey's domestic policies, the country's significant geostrategic location was taken into account. The suspension of diplomatic relations had little impact on the existing trade and economic ties between the European Community and Turkey. The military government, for its part, declared its continued commitment to pursuing full membership in the European Community.

After the parliamentary elections held on 6 November 1983, Turkey transitioned back to civilian rule, and the newly elected Prime Minister Turgut Özal made the improvement of relations with the European Community his top priority. Özal undertook substantial efforts to this end. His government's strategy of "shock therapy" entailed applying for EU membership, and in December 1984, a proposal was introduced for Turkey to submit a formal application in the near future.

Prime Minister Özal's administration continued to develop relations with European countries. From 1985 onward, his attention was particularly focused on fostering ties with these states through official visits, during which he promoted favorable trade relations and demonstrated the advantages of Turkey's investment climate.

On 17 October 1986, Özal established an independent ministry tasked with overseeing the process of Turkey's accession to the European Union. Following this institutional development, Turkey concentrated on softening the attitudes of EU member states toward its candidacy before formally submitting its application for full membership. In April 1987, Turkey deemed it appropriate to submit an official application. Despite existing challenges, the country set a clear goal of aligning with European standards, particularly in the areas of democratization and human rights.

Prime Minister Özal's efforts toward EU accession did not achieve success during his lifetime. It was not until the Helsinki Summit of 1999 that Turkey was officially granted the status of a candidate country for EU membership. However, this was conditioned upon the country addressing key political, economic, and legal issues-most notably, human rights, the Kurdish question, and the Cyprus issue.

Despite the dynamic nature of EU-Turkey relations in the 1980s, the European Commission declined Turkey's membership request on both economic and political grounds. Nevertheless, the Commission expressed its willingness to continue cooperation and support Turkey's further alignment with the European Community. This process, it was argued, would accelerate the resolution of domestic political, economic, and legal challenges, and bring Turkey closer to meeting European standards.

Keywords: *European Union, Turkey, European integration, 1980s*

ევროკავშირის სტანდარტების გავლენა მდგრადი განვითარების პრინციპების დანერგვაზე საქართველოში: ESG ანგარიშგება, რესურსების ინტეგრირებული დაგეგმვა და მარეგულირებელი გამოწვევები

მედეა ზურაბიშვილი

ასისტენტ-პროფესორი
mzurabishvili@cu.edu.ge

ანა-მარია აბუაშვილი

სტუდენტი
a_abuashvili@cu.edu.ge

კავკასიის ეკონომიკის სკოლა

ბოლო წლებში ევროკავშირში მნიშვნელოვნად გაიზარდა ყურადღება კორპორაციული გამჭვირვალობისა და მდგრადი განვითარების ანგარიშგების მიმართულებით. ამ კონტექსტში, მიღებულ იქნა ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი რეგულაცია CSRD *(Corporate Sustainability Reporting Directive)*, რომელიც საფუძვლიანად ცვლის არასაფინანსო ანგარიშგების პრაქტიკას ევროკავშირის სივრცეში. CSRD-ის მიზანია გააუმჯობესოს კორპორაციების მიერ გასაჯაროებული მდგრადობის ინფორმაცია, რათა ის გახდეს უფრო სრულყოფილი, შედარებადი, სანდო და შესაბამისი როგორც ინვესტორებისთვის, ისე სხვა დაინტერესებული მხარეებისთვის. ამ დირექტივით, კომპანიები ვალდებულნი არიან წარადგინონ არა მხოლოდ ფინანსური შედეგები, არამედ დეტალური ინფორმაცია გარემოსდაცვითი, სოციალური და მმართველობითი (ESG) საკითხების შესახებაც.

2025 წლიდან გარკვეული კომპანიებისთვის სავალდებულო გახდა მდგრადობის ანგარიშგების წარდგენა მდგრადობის ანგარიშგების ევროპული სტანდარტების (ESRS) შესაბამისად. საქართველოსთვის, როგორც ევროკავშირის ასოცირებული ქვეყნისთვის, CSRD და ESRS სტანდარტების გაცნობა და გათვალისწინება განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანია, რადგან ხელს უწყობს კომპანიების მდგრა-

დობის სტანდარტების გაუმჯობესებას; ამზადებს ქართულ ბიზნესს ევროპულ ბაზარზე ინტეგრაციისთვის; ზრდის ინვესტორთა და პარტნიორთა ნდობას და ინფორმირებულობას.

კვლევა მიზნად ისახავს კორპორატიული პასუხისმგებლობისა და მდგრადობის ანგარიშგების გამჭვირვალობის ევროპული გამოცდილების გაანალიზებას და ასევე ამ მიმართულებით საქართველოში არსებული რეალობის შეფასებას. კერძოდ, რა გამოწვევების წინაშე დგებიან კომპანიები, როდესაც ახორციელებენ იმ პოლიტიკას, რაც ასახული აქვთ კორპორატიული პასუხისმგებლობისა და მდგრადობის ანგარიშგებებში, აგრეთვე, რა დადებითი ბენეფიტების მომტანია ბიზნესის სფეროს წარმომადგენლებისთვის გააქტიურება მდგრადი განვითარებისთვის და რა ტენდენციებით ხასიათდება ამ ანგარიშგებების გასაჯაროების პროცესი.

ერთ-ერთი ძირითადი გამოწვევა, რომელიც ქართულ კომპანიებს ევროკავშირის მდგრადობის ანგარიშგების სტანდარტებთან (CSRD და ESRS) ადაპტაციის პროცესში აქვთ, არის დიდი მოცულობის ESG მონაცემების დამუშავება და ინტეგრირება. ამ კუთხით, ორგანიზაციული რესურსების დაგეგმვის სისტემები (ERP) მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ, რადგან შესაძლებელს ხდიან მონაცემების ცენტრალიზებულ მართვას, დეპარტამენტებს შორის კოორდინაციასა და სტანდარტიზებული ანგარიშგების პროცესების განხორციელებას. ევროკავშირში მდგრადი განვითარების მიღწევა აქტიურად უკავშირდება ორგანიზაციული რესურსების ინტეგრირებულ დაგეგმვას (ERP). თანამედროვე საწარმოები სულ უფრო ხშირად განიხილავენ ERP სისტემებს როგორც არა მხოლოდ ბიზნეს პროცესების მართვის ინსტრუმენტს, არამედ ისეთ პლატფორმას, რომელიც ხელს უწყობს რესურსების უფრო ეფექტიან განაწილებას, ESG ანგარიშგების ინტეგრაციასა და წარმოების ეკოლოგიური კვალის შემცირებას.

ERP სისტემების როლი მდგრადი განვითარების სამივე კომპონენტთან – ეკონომიკურ, სოციალურ და ეკოლოგიურ განზომილებებთან – მიმართებაში შეიძლება ჩაითვალოს სტრატეგიულ ინსტრუმენტად, რომელიც უწყობს ხელს პროცესების გაუმჯობესებას, ორგანიზაციულ პასუხისმგებლობასა და სისტემურ სტაბილურობას. ERP სის-

ტემები არა მხოლოდ ტექნოლოგიური გადაწყვეტილებებია, არამედ ისინი აძლიერებენ მდგრადი განვითარების მიზნების რეალიზებას სამივე დონეზე. ეს მათ აქცევს მნიშვნელოვან ინსტრუმენტად ეკონომიკურ მოდელებში, რომლებიც ორიენტირებულნი არიან რესურსების დაზოგვაზე, ადამიანურ კაპიტალზე და გარემოს დაცვაზე.

საქართველოსთვის მნიშვნელოვანია ამ გამოცდილების გააზრება და ERP სისტემების დანერგვა არა მხოლოდ ეფექტიანობის ზრდის, არამედ მდგრადი განვითარების გზით წასასვლელად. ეროვნული პოლიტიკა, სახელმწიფო მხარდაჭერა და ბიზნეს სეგმენტის მზადყოფნა ERP სისტემების ESG **მიზნებზე მორგებისთვის** წარმოადგენს იმ ფაქტორებს, რომლებიც ხელს შეუწყობს ევროპულ მოდელთან დაახლოებას.

ERP სისტემები საქართველოს რეალობაში ჯერ კიდევ არასაკმარისადაა გავრცელებული და მათმა გამართულმა დანერგვამ შესაძლოა ხელი შეუწყოს ESG ანგარიშგების სტანდარტების მიღწევას და ევროინტეგრაციის პროცესის დაჩქარებას. შესაბამისად, სახელმწიფოს, კერძო სექტორისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების ერთობლივი მუშაობა კრიტიკულად მნიშვნელოვანია იმისათვის, რომ მდგრადი განვითარება რეალური და შედეგზე ორიენტირებული პროცესი გახდეს.

ძირითადი სიტყვები: *მდგრადი განვითარება, მდგრადი განვითარების ანგარიშგება ERP სისტემები, საქართველო, ევროკავშირის სტანდარტები.*

THE IMPACT OF EU STANDARDS ON THE IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT PRINCIPLES IN GEORGIA: ESG REPORTING, INTEGRATED RESOURCE PLANNING, AND REGULATORY CHALLENGES

Medea ZURABISHVILI

Assistant Professor
mzurabishvili@cu.edu.ge

Ana-Maria ABUASHVILI
BA Student
a_abuashvili@cu.edu.ge

Caucasus School of Economics

In recent years, the European Union has significantly increased its focus on corporate transparency and sustainability reporting. In this context, one of the most important regulations adopted is the *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD), which fundamentally transforms non-financial reporting practices across the EU. The objective of the CSRD is to enhance the quality of sustainability information disclosed by companies, making it more comprehensive, comparable, reliable, and relevant to investors and other stakeholders. Under this directive, companies are now required to report not only financial outcomes but also detailed information on environmental, social, and governance (ESG) issues. Starting in 2025, sustainability reporting will become mandatory for certain companies in accordance with the *European Sustainability Reporting Standards* (ESRS).

For Georgia, as an EU-associated country, understanding and aligning with CSRD and ESRS is of particular importance. It supports the improvement of sustainability standards among Georgian companies, prepares domestic businesses for integration into the European market, and enhances investor and stakeholder trust and awareness.

This study aims to analyze European experience in corporate responsibility and sustainability reporting transparency, as well as to evaluate the current realities in Georgia. Specifically, it investigates the challenges faced by compa-

nies in implementing the policies reflected in their sustainability reports, the potential benefits of active engagement in sustainable development initiatives, and the trends observed in the disclosure of such reports.

A key challenge Georgian companies face in adapting to EU sustainability standards (CSRD and ESRS) lies in the management and integration of large volumes of ESG-related data. In this regard, *Enterprise Resource Planning* (ERP) systems play a crucial role by enabling centralized data management, interdepartmental coordination, and the execution of standardized reporting processes. In the EU, the achievement of sustainable development goals is closely linked with the integrated planning of organizational resources. Modern enterprises increasingly view ERP systems not merely as tools for managing business processes, but as platforms that facilitate more efficient resource allocation, the integration of ESG data, and the reduction of environmental footprints in production.

The role of ERP systems in the three dimensions of sustainability- economic, social, and environmental, can be considered strategic. These systems contribute to process optimization, organizational accountability, and systemic resilience. ERP systems are not merely technological solutions; rather, they serve as enablers of sustainable development goals across all dimensions. This positions them as vital instruments within economic models aimed at resource conservation, human capital development, and environmental protection.

For Georgia, internalizing this experience and promoting the implementation of ERP systems is essential not only to enhance efficiency, but also to advance along the path of sustainable development. National policy, state support, and business sector readiness to adapt ERP systems to ESG objectives are key factors that will facilitate convergence with European models. Currently, ERP systems remain underutilized in Georgia. Their effective deployment could significantly support the achievement of ESG reporting standards and accelerate the process of European integration. Therefore, collaboration among the government, private sector, and international organizations is critically important to ensure that sustainable development becomes a tangible and results-oriented process.

Keywords: *Sustainable Development, Sustainability Reporting, ERP Systems, ESG, Georgia, EU Standards*

ქართული ღვინის სამართლის ევროპეიზაცია: გამოწვევები და პერსპექტივები ქართული ღვინის სექტორისთვის ევროკავშირი-საქართველოს ასოცირების შეთანხმებისა (DCFTA) და მისი მექანიზმების ფარგლებში

მაკა ნუცუბიძე

დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი,
თსუ, იურიდიული ფაკულტეტი
maka.nutsubidze@tsu.ge

ევროკავშირი-საქართველოს ასოცირების შეთანხმება (ასოცირების ხელშეკრულება) და მის ფარგლებში მოქმედი ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის სივრცის შესახებ შეთანხმება (DCFTA) წარმოადგენს იმ სამართლებრივ და ეკონომიკურ ჩარჩოს, რომელიც საქართველოში ევროკავშირთან ეტაპობრივი ინტეგრაციის პროცესს უწყობს ხელს და საქართველოს ღვინის სექტორზეც მნიშვნელოვანი გავლენით ხასიათდება. აღნიშნული პროცესი, ერთი მხრივ, ქმნის ზრდისა და საერთაშორისო აღიარების ახალ შესაძლებლობებს, თუმცა, მეორე მხრივ, წარმოშობს რეგულატორულ, ეკონომიკურ და კონკურენციულ გამოწვევებს.

ქართული ღვინის მწარმოებლები დგებიან ევროკავშირის მკაცრი რეგულაციების წინაშე, რომლებიც მოიცავს წარმოების, ეტიკეტირების და უსაფრთხოების მაღალ სტანდარტებს. აღნიშნულ მოთხოვნებთან შესაბამისობა საჭიროებს ფართომასშტაბიან ინვესტიციებს თანამედროვე ტექნოლოგიებსა და ხარისხის კონტროლის მექანიზმებში, რაც განსაკუთრებით რთულია მცირე და საშუალო საწარმოებისთვის. ვენახებისა და ღვინის ქარხნების მოდერნიზაცია წარმოადგენს აუცილებელ სტრუქტურულ კომპონენტს, თუმცა მოითხოვს მნიშვნელოვან ფინანსურ რესურსებს.

ევროკავშირის ბაზარზე წვდომა ნიშნავს ქართულ ღვინოს უშუალო კონკურენციას ღვინის წარმოების ტრადიციულად ძლიერ ქვეყნებთან, როგორებიცაა საფრანგეთი, იტალია და ესპანეთი. ამ ფონზე გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება ძლიერი ბრენდინგისა და ინოვაციური მარკეტინგული სტრატეგიების განვითარებას.

მნიშვნელოვანი გამოწვევაა მიწოდების ჯაჭვის ადაპტაციაც, ვინაიდან გარემოსდაცვით და სავაჭრო რეგულაციებთან შესაბამისობა მოითხოვს სტრუქტურულ ცვლილებებსა და მდგრადობაში ინვესტირებას. ამასთანავე, გეოპოლიტიკური და ეკონომიკური ფაქტორები, მათ შორის ეროვნული უსაფრთხოების საკითხები, კიდევ უფრო ართულებს ქვეყნის სავაჭრო პოლიტიკასა და ბაზრების ინტეგრაციას.

მიუხედავად არსებული სირთულეებისა, DCFTA საქართველოსთვის ქმნის უპრეცედენტო შესაძლებლობას ევროკავშირის ბაზარზე წვდომისთვის, რაც ქართული ღვინის საერთაშორისო ექსპორტის ზრდის პოტენციალს აჩენს. ექსპორტის ზრდა, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს ეკონომიკურ განვითარებას, ინვესტიციების მოზიდვასა და დასაქმების ზრდას. ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბამისობა ასევე აღრმავებს ხარისხზე ორიენტაციას, ხელს უწყობს კვლევასა და ინოვაციას მეღვინეობაში. ამ პროცესში საქართველოს მდიდარი მეღვინეობის კულტურული მემკვიდრეობა წარმოადგენს მნიშვნელოვან სარგებელს, რომელიც ქვეყნის გლობალურ იმიჯს აძლიერებს და სავაჭრო პარტნიორობას ამყარებს.

ზემოხსენებული გამოწვევების სტრატეგიული დაძლევის გზით, საქართველოს შეუძლია სრულად გამოიყენოს DCFTA-ის პოტენციალი, გაიმყაროს თავისი პოზიციები ევროპულ ბაზარზე და უზრუნველყოს მეღვინეობის სექტორის მდგრადი განვითარება.

შესაბამისად, აღნიშნული კვლევა მიზნად ისახავს შეაფასოს ქართული ღვინის სამართალში მიმდინარე რეფორმები, მათი შესაბამისობა ევროკავშირის სამართლებრივ ჩარჩოსა და DCFTA-ის მოთხოვნებთან. კვლევა გააანალიზებს სამართლებრივი დაახლოებისთვის საჭირო ცვლილებებს და დაადგენს, რამდენად არის ქართული ღვინის სექტორი მზად ევროკავშირის სტანდარტების შესასრულებლად, ასევე გამოავლენს იმ სამართლებრივ მიმართულებებს, რომლებიც დამატებით მოითხოვს აპროქსიმაციას სექტორის გრძელვადიანი განვითარებისა და კონკურენტუნარიანობის უზრუნველსაყოფად ევროპის ბაზარზე.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, საქართველო, ღვინო, ვაჭრობა*

EUROPEANIZATION OF GEORGIAN WINE LAW: CHALLENGES AND PERSPECTIVES FOR THE GEORGIAN WINE SECTOR UNDER THE EU-GEORGIA ASSOCIATION AGREEMENT (DCFTA)

Maka NUTSUBIDZE

Dr. Ass. Prof. Faculty of Law, TSU
maka.nutsubidze@tsu.ge

The EU-Georgia Association Agreement (AA) and the Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA) provide a framework for Georgia's integration into the EU market, significantly impacting its wine sector. While offering opportunities for growth and international recognition, this process also presents regulatory, economic, and competitive challenges.

Georgian wine producers must comply with strict EU regulations on production, labeling, and safety, requiring substantial investments in modernization and quality control, which can be particularly difficult for small and medium-sized enterprises (SMEs). Infrastructure upgrades, including vineyard and winery modernization, are crucial but demand significant financial resources. Additionally, entering the EU marketplaces Georgian wines in direct competition with well-established producers from France, Italy, and Spain, making strong branding and innovative marketing strategies essential.

Supply chain adaptation is another key factor, as compliance with EU environmental and trade regulations necessitates restructuring and investment in sustainability. Furthermore, geopolitical and economic factors, including national security concerns, add complexity to Georgia's trade policies and market integration.

Despite these challenges, the DCFTA offers unprecedented market access, enabling Georgian wines to expand their international presence. Increased exports can drive economic growth, attract investment, and create employment opportunities. Compliance with EU standards also encourages quality enhancement, research, and innovation in winemaking. Moreover, Georgia's rich winemaking heritage serves as a strong cultural asset, enhancing its global brand and strengthening trade relationships.

By addressing these challenges strategically, Georgia can fully leverage the

DCFTA to solidify its position in the European wine market and foster sustainable industry growth.

Considering these factors, this study will examine the ongoing reforms in Georgian wine law and their alignment with EU legislation and the DCFTA. By analyzing the necessary legal adaptations, we will assess how well Georgia's wine sector is positioned to meet EU standards and identify potential avenues for further harmonization, ensuring the long-term growth and competitiveness of the industry within the European market.

Keywords: *EU, Georgia, Wine, Trade*

ევროკავშირის მწვანე პოლიტიკა

ანა ბარათაშვილი

მაგისტრი სტუდენტი

a_baratashvili2@cu.edu.ge

ხელმძღვანელი: ანა ელიზაროვა

ასოცირებული პროფესორი, დოქტორი
anelizarova@cu.edu.ge

კავკასიის ბიზნესის სკოლა

კვლევის მიზანია 2019 წელს ევროკომისიის მიერ შემუშავებული „ევროკავშირის მწვანე შეთანხმების“ ფუნდამენტების შესწავლა და შეთანხმების ფარგლებში მწვანე პრაქტიკებისა და მდგრადი განვითარების მხარდასაჭერად მიღებული სტრატეგიული გადაწყვეტილებების ირგვლივ ახალი ცოდნის გაზიარება.

ევროკავშირის მწვანე შეთანხმება (European Green Deal) ბოლო წლებში გახდა აქტიური კვლევის საგანი საქართველოშიც; უკვე აანალიზებენ მისი გავლენის პოტენციალს საქართველოს ეკონომიკასა და გარემოზე.

კვლევა ეფუძნება შემთხვევის შესწავლის მეთოდს (case study), რაც კონკრეტული მაგალითის სიღრმისეული განხილვისა და მის საფუძველზე უფრო ფართო კონტექსტის ანალიზის შესაძლებლობას იძლევა. მოცემულ შემთხვევაში, შერჩეულ იქნა კერძო კომპანია, რომელიც საქართველოში ახორციელებს მწვანე პროექტებს ევროკავშირის მწვანე პოლიტიკის ფარგლებში. ასეთი ემპირიული მიდგომა პრაქტიკაზე დაკვირვების საშუალებას ხსნის – თუ როგორ ახდენს ევროკავშირის მწვანე პოლიტიკა გავლენას კერძო სექტორის საქმიანობაზე საქართველოში.

„ევროპის გარემოს სააგენტოს 2019 წლის ანგარიშების მიხედვით ევროკავშირში ყოველ წლიურად საშუალოდ 300 ათასზე მეტი სიკვდილიანობა პირდაპირ უკავშირდება ჰაერის დაბინძურებასა და ამით გამოწვეულ დაავადებებს.“ ზუსტად კვლევის შემაშფოთებელი სტატისტიკა გახდა ერთ-ერთი მიზეზი, რამაც ევროკავშირის პოლიტიკურ დღის წესრიგში დააყენა გარემოს დაცვის სტრატეგიული

ტრანსფორმაციის საკითხი და კიდევ ერთხელ ხაზი გაუსვა მის მნიშვნელობასა და საჭიროებას მთელი მსოფლიოს მოსახლეობისთვის. სამწუხაროდ, გარემოზე ნეგატიური ზეგავლენა, რომელიც აისახება ადამიანის ჯანმრთელობაზე, ეკონომიკისა და წარმოების თანმდევი პროცესია. ეკონომიკა კი, თავის მხრივ ქმნის სამუშაო ადგილებს, კაპიტალს და სოციალურ განზომილებს. საჭირო ხდება სამი უმსხვილესი მიზნის გერთიანება და თანაბარმნიშვნელოვნება - ეკონომიკა/ვაჭრობა, გარემოს დაცვა და ადამიანის უფლებები. ზუსტად, ასეთი გლობალური მიზნის მიღწევისკენ იღწვის ევროკავშირის მწვანე ეკონომიკის კონცეფცია. აღნიშნული ხაზგასმულია ასოცირების შეთანხმების DCFTA-ის ნაწილშიც.

ასეთი მიზნები და სწრაფვა, არის მრავალი სუბიექტის პასუხისმგებლობა, არა მხოლოდ მწარმოებელთა და ეკონომიკის მკეთებელთა, არა მხოლოდ ცალკეული სახელმწიფო ინსტიტუტებისა, არამედ, მთლიანად ქვეყნისა (კანონმდებლისა, აღმასრულებლისა, ადგილობრივი მმართველობისა, საგანმანათლებლო და კვლევითი დაწესებულებებისა, მედიისა და ა.შ.).

საქართველოში „მწვანე პოლიტიკის“ ერთ-ერთი მხარდამჭერი არის ნავთობისა და გაზის უმსხვილესი იმპორტიორი კომპანია „სოკარი“, რომელიც უკვე რამდენიმე წელია ავტოგასამართ სადგურებზე სუფთა ენერგიის გამოსამუშავებლად მოწყობილ მზის პანელურ სადგურებს იყენებს და დაახლოებით 15,000 ლარის ფინანსურ დანაზოგს ახორციელებს წლიურად. ასეთი მაგალითების გამოვლენა კვლევითი საქმიანობის მიზანიც უნდა გახდეს.

ევროკავშირის მწვანე შეთანხმების მოთხოვნების გათვალისწინებით, საჭიროა ისეთი სამართლებრივი და ეკონომიკური მექანიზმების დანერგვა, რომლებიც:

- ხელს შეუწყობს ბიზნესს ეკოლოგიურად მდგრადი და უსაფრთხო ინიციატივების დანერგვაში,
- უზრუნველყოფს საშეღავათო ბერკეტებსა და სუბსიდიებს, რათა კერძო სექტორმა დაინახოს სარგებელი მწვანე ტრანსფორმაციაში მონაწილეობით,
- წაახალისებს მეცნიერულ კვლევებს, ინოვაციასა და ადგილობრივ მწვანე სტარტაპებს,

- დაეხმარება საქართველოს კანონმდებლობის აპროქსიმაციას ევროკავშირის სტანდარტებთან.

საქართველოს შემთხვევაშიც (როგორც ეს ევროკავშირშია), მწვანე შეთანხმებასთან დაახლოება მხოლოდ გარემოსდაცვითი პოლიტიკის საკითხი არ არის – ის ეკონომიკური განვითარების ახალი მოდელია, რომელიც ეფუძნება ტექნოლოგიურ პროგრესს, სოციალურ ჩართულობასა და ბუნებრივი რესურსების გონივრულ გამოყენებას.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, მწვანე შეთანხმება, გარემოს დაცვა, საქართველო.*

EU GREEN POLICY

Ana BARATASHVILI

MA student

a_baratashvili2@cu.edu.ge

supervisor: Anna ELIZAROVA

PhD, Associate Professor

anelizarova@cu.edu.ge

Caucasus School of Business

The aim of this study is to examine the fundaments of the *European Green Deal,* developed by the European Commission in 2019, and to share new knowledge concerning the strategic decisions adopted within the framework of the Deal to support green practices and sustainable development.

In recent years, the *European Green Deal* has also become a subject of active research in Georgia, where scholars and practitioners are analyzing its potential impact on the country's economy and environment.

The research is based on the case study method, which allows for an in-depth analysis of a specific example (case-study) and, through it, the explora-

tion of broader contextual implications. In this case, a private company operating green projects in Georgia under the framework of the EU's green policy has been selected. Such an empirical approach enables the observation of how the EU's green policy affects private sector activities in Georgia.

According to the 2019 reports of the European Environment Agency, more than 300,000 deaths annually in the European Union are directly linked to air pollution and related diseases. It is precisely such alarming statistics that became one of the driving forces behind placing the issue of environmental protection and strategic transformation on the EU's political agenda, highlighting once again its significance and necessity for the global population. Unfortunately, negative environmental impacts, which affect human health, are an inherent byproduct of economic and industrial processes. Meanwhile, the economy itself generates employment, capital, and social dimensions. Therefore, there is a need to harmonize and treat equally the three major objectives: economy/trade, environmental protection, and human rights. This is exactly the overarching global goal that the concept of the EU's green economy seeks to achieve. This objective is also emphasized in the Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA) component of the EU-Georgia Association Agreement.

Such goals and ambitions entail shared responsibility across a wide spectrum of actors - not only producers and economic stakeholders, and not only individual state institutions, but the entire country, including the legislature, the executive, local governments, educational and research institutions, media, and etc.

In Georgia, one of the supporters of green policy is *SOCAR*, the country's largest importer of oil and gas. For several years, the company has been utilizing solar panel systems at its refueling stations to generate clean energy, achieving approximately 15,000 GEL in annual financial savings. The identification and analysis of such examples should also be a key objective of research activity.

In light of the requirements of the European Green Deal, it is necessary to introduce legal and economic mechanisms that will:

- Facilitate the adoption of ecologically sustainable and safe business initiatives;

- Provide preferential incentives and subsidies so that the private sector perceives tangible benefits from participation in the green transformation;
- Encourage scientific research, innovation, and local green start-ups;
- Support the approximation of Georgian legislation with EU standards.

In Georgia's case, as in the European Union, approximation with the Green Deal is not merely a matter of environmental policy- it represents a new model of economic development grounded in technological progress, social inclusion, and the rational use of natural resources.

Key Words: *EU, Green Deal, Environment, Georgia*

ევროკავშირის სატრანსპორტო პოლიტიკა, მისი ეკონომიკური და სოციალური ფაქტორები

ლელა აქიაშვილი, ანასტასია თამარაშვილი

სტუდენტები
ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო პროგრამა
კავკასიის ჰუმანიტარულ და
სოციალურ მეცნიერებათა სკოლა

l_akiashvili@cu.edu.ge
a_tamarashvili@cu.edu.ge

ევროკავშირი ახორციელებს სატრანსპორტო სექტორის მასშტაბურ გარდაქმნას, რომლის მიზანია 2050 წლისთვის კლიმატური ნეიტრალიტეტის მიღწევა, როგორც ეს განსაზღვრულია „ევროპული მწვანე შეთანხმებით". ეს გარდაქმნა მოიცავს სამართლებრივ ჩარჩოებს, სტრატეგიულ ინიციატივებს, ეკონომიკურ ინვესტიციებს და სოციალურ ფაქტორებს. კვლევა მიმოიხილავს ევროკავშირის სატრანსპორტო პოლიტიკას, ყურადღებას ამახვილებს რა მის სამართლებრივ საფუძვლებზე, სტრატეგიულ მიმართულებებზე, ეკონომიკურ შედეგებსა და სოციალურ ასპექტებზე.

ევროკავშირის სატრანსპორტო პოლიტიკა დაფუძნებულია მტკიცე სამართლებრივ ჩარჩოზე, რომელიც უწყობს ხელს მდგრად მობილობაზე გადასვლას. ძირითადი საკანონმდებლო ინსტრუმენტებია:

- **„Fit for 55" პაკეტი**: წინადადებების ნაკრები, რომელიც მიზნად ისახავს 2030 წლისთვის EU-ის სათბური გაზების ემისიების მინიმუმ 55%-ით შემცირებას 1990 წელთან შედარებით. ეს მოიცავს ემისიების ვაჭრობის სისტემის გადახედვას და ნახშირბადის საზღვრის კორექტირების მექანიზმის შემოღებას.
- **CO_2 ემისიების სტანდარტები**: რეგულაციები, რომლებიც ითვალისწინებს, რომ 2035 წლიდან ყველა ახალი ავტომობილები უნდა იყოს ნულოვანი ემისიის მქონე, თანდათანობითი მიზნების მიღწევით ამ თარიღამდე.
- **ალტერნატიული საწვავის ინფრასტრუქტურის რეგულაცია** (AFIR): კანონმდებლობა, რომელიც უზრუნველყოფს EU-ში

ელექტროჩამტვირთავი და ალტერნატიული საწვავის შევსების ინფრასტრუქტურის განთავსებას.

- **ტრანსევროპული სატრანსპორტო ქსელი** (TEN-T): პოლიტიკური ჩარჩო, რომელიც მიზნად ისახავს ევროპაში გზების, რკინიგზის, აეროპორტებისა და წყლის გზების ქსელის განვითარებას მდგრადი კავშირების უზრუნველსაყოფად.

ევროკავშირმა განსაზღვრა სტრატეგიული მიმართულებები სატრანსპორტო სექტორის ევოლუციისთვის:

- **მდგრადი და ჭკვიანი მობილობის სტრატეგია***:* იგი ადგენს მიზნებს, როგორიცაა 2030 წლისთვის ევროპულ გზებზე მინიმუმ 30 მილიონი ნულოვანი ემისიის მქონე ავტომობილის არსებობა და მაღალი სიჩქარის რკინიგზის მოძრაობის გაორმაგება.
- **ქალაქური მობილობის ჩარჩო**: მიზნად ისახავს ქალაქების სატრანსპორტო სისტემების გაუმჯობესებას, უსაფრთხო, ხელმისაწვდომი, ინკლუზიური, ხელმისაწვდომი, ჭკვიანი, მდგრადი და ემისიის გარეშე მობილობის ხელშეწყობით.
- ***TEN-T* ქსელის განვითარება***:* TEN-T პოლიტიკა მოიცავს გეგმებს ძირითადი ქსელის 2030 წლისთვის, გაფართოებული ძირითადი ქსელის 2040 წლისთვის და სრულყოფილი ქსელის 2050 წლისთვის დასრულებაზე.

EU-ის სატრანსპორტო მიზნების მიღწევა საჭიროებს მნიშვნელოვან ეკონომიკურ ინვესტიციებს: შეფასებები მიუთითებს, რომ ევროპას სჭირდება წლიურად €39 მილიარდის ინვესტიცია სატრანსპორტო სექტორში ნულოვანი ემისიის მიზნების მისაღწევად 2050 წლისთვის. საერთო ინვესტიციებმა უნდა მიაღწიოს €310 მილიარდს 2030 წლისთვის და €507 მილიარდს 2040 წლისთვის, რაც საბოლოოდ შეადგენს €7.6 ტრილიონს 2050 წლისთვის. ევროკავშირი იყენებს სხვადასხვა დაფინანსების ინსტრუმენტებს, მათ შორისაა ევროპული სტრუქტურული და საინვესტიციო ფონდები (ESIFs), სამართლიანი გარდაქმნის მექანიზმი და Connecting Europe Facility, სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურისა და ინოვაციების მხარდასაჭერად. კორპორატიული ლობირება სულ უფრო მეტად ემთხვევა კლიმატურ

მიზნებს, რაც აისახება იმაში, რომ დიდი ევროპული კომპანიების პროცენტული მაჩვენებელი, რომლებიც მხარს უჭერენ 1.5°C მიზანს, გაიზარდა 3%-დან 2019 წელს 23%-მდე 2025 წელს.

სოციალური განზომილება EU-ის სატრანსპორტო პოლიტიკის განუყოფელი ნაწილია: ა) **ხელმისაწვდომობა**: ევროპული სოციალური უფლებების სვეტი ხაზს უსვამს, რომ ყველას აქვს უფლება ისარგებლოს აუცილებელი სერვისებით, მათ შორის ტრანსპორტით. ბ) **ქალაქური მობილობა**: EU-ის მოქალაქეების 70%-ზე მეტი ცხოვრობს ქალაქებში, რაც ქალაქური მობილობის სტრატეგიებს მიმართავს ეფექტური საზოგადოებრივი ტრანსპორტის სისტემების განვითარებაზე და აქტიური მობილობის გადაწყვეტილებებზე, როგორიცაა ფეხით სეირნობა და ველოსიპედით სეირნობა. გ) **სამართლიანი გარდაქმნა**: სამართლიანი გარდაქმნის მექანიზმი მიზნად ისახავს იმ რეგიონებისა და მუშაკების მხარდაჭერას, რომლებიც დაზარალდნენ მწვანე ეკონომიკაზე გადასვლის პროცესში, რათა მდგრად ტრანსპორტზე გადასვლა იყოს სამართლიანი და ინკლუზიური.

EU-ის სატრანსპორტო პოლიტიკის წარმატება დამოკიდებულია მმართველობის ყველა დონეზე კოორდინირებულ ძალისხმევაზე, კერძო სექტორის აქტიურ მონაწილეობასა და სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობაზე, რათა უზრუნველყოს სამართლიანი და ეფექტური გადასვლა კლიმატურად ნეიტრალურ სატრანსპორტო სისტემაზე.

სატრანსპორტო პოლიტიკა ასოცირების შეთანხმების მნიშვნელოვანი კომპონენტია. საქართველოსთვის, როგორც ევროკავშირში გაწევრების კანდიდატი ქვეყნისთვის, EU-ის სატრანსპორტო პოლიტიკის ნიუანსების გათვალისწინება კრიტიკულად მნიშვნელოვანია. შესაბამისად.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, ტრანსპორტი, ტრანსევროპული ქსელი.*

EU TRANSPORT POLICY AND ITS ECONOMIC AND SOCIAL FACTORS

Lela AKIASHVILI, Anastasia TAMARASHVILI

BA Students of European Studies
Caucasus School of Humanities and Social Sciences

l_akiashvili@cu.edu.ge
a_tamarashvili@cu.edu.ge

The EU is undertaking a comprehensive transformation of its transport sector, aiming to achieve climate neutrality by 2050 as outlined in the European Green Deal. This transformation encompasses legal frameworks, strategic initiatives, economic investments, and social considerations. The study provides an overview of the EU's transport policy, focusing on its legal underpinnings, strategic directions, economic implications, and social factors.

The EU's transport policy is grounded in a robust legal framework that facilitates the transition to sustainable mobility. Key legislative instruments include:

- Fit for 55 Package: A set of proposals aiming to reduce net greenhouse gas emissions by at least 55% by 2030 compared to 1990 levels. This includes revisions to the Emissions Trading System and the introduction of the Carbon Border Adjustment Mechanism.
- CO_2 Emission Standards: Regulations mandating that all new cars and vans be zero-emission vehicles by 2035, with progressive targets leading up to this date.
- Alternative Fuels Infrastructure Regulation (AFIR): Legislation ensuring the deployment of publicly accessible electric recharging and alternative fuels refueling infrastructure across the EU.
- Trans-European Transport Network (TEN-T): A policy framework aimed at developing a Europe-wide network of roads, railways, airports, and waterways to ensure sustainable connectivity.

The EU has outlined strategic directions to guide the transport sector's evolution: *Sustainable and Smart Mobility Strategy:* This strategy sets milestones such as having at least 30 million zero-emission cars on European roads by 2030 and doubling high-speed rail traffic. *Urban Mobility Framework:* Aims

to improve urban transport systems, promoting safe, accessible, inclusive, affordable, smart, resilient, and emission-free mobility in cities. *TEN-T Network Development:* The TEN-T policy includes plans to complete the core network by 2030, the extended core network by 2040, and the comprehensive network by 2050, enhancing multimodal transport across the EU.

Achieving the EU's transport objectives requires substantial economic investments: a) Investment Requirements: Estimates suggest that Europe needs to invest €39 billion annually to reach net-zero targets in the transport sector by 2050. Total annual investments should reach €310 billion by 2030 and €507 billion by 2040, culminating in a cumulative total of €7.6 trillion by 2050. B) Funding Mechanisms: The EU utilizes various funding instruments, including the European Structural and Investment Funds (ESIFs), the Just Transition Mechanism, and the Connecting Europe Facility. c) Private Sector Engagement: There is a growing alignment of corporate lobbying with climate goals, with the percentage of large European firms supporting the 1.5°C target rising from 3% in 2019 to 23% in 2025.

The social dimension is integral to the EU's transport policy: The European Pillar of Social Rights emphasizes that everyone has the right to access essential services, including transport. With over 70% of EU citizens living in cities, urban mobility strategies focus on developing efficient public transport systems and promoting active mobility solutions like walking and cycling. The Just Transition Mechanism aims to support regions and workers affected by the transition to a green economy, ensuring that the shift to sustainable transport is equitable and inclusive.

The success of the EU transport policy depends on coordinated efforts across all levels of governance, active participation from the private sector, and the engagement of civil society to ensure a just and effective transition to a climate-neutral transport system.

Transport policy is a significant focus within the Association Agreement. For Georgia, as a candidate country for the EU membership, it is crucial to consider the nuances of the EU's transport policy.

Key Words: *EU, Transport, Trans-European Network.*

ევროკავშირი-ჩინეთის ვაჭრობა შეცვლილი პოლიტიკური ურთიერთობების ფონზე

ელენე გუდაძე

სტუდენტი
ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო პროგრამა
კავკასიის ჰუმანიტარულ და
სოციალურ მეცნიერებათა სკოლა
e_gudadze@cu.edu.ge

გლობალური წესრიგის ევოლუცია მნიშვნელოვნად გარდაქმნის ვაჭრობის პარადიგმებს ევროკავშირსა და ჩინეთს - ორ უმსხვილეს ეკონომიკურ სუბიექტს შორის. კვლევა ამახვილებს ყურაღებას ჩინეთ-ევროკავშირის სავაჭრო ურთიერთობების ტრანსფორმაციაზე უახლესი გეოპოლიტიკური, ეკონომიკური და ტექნოლოგიური რყევების ფონზე; განსაკუთრებული ყურადღებაა მიმართული პოსტპანდემიური გლობალური ეკონომიკის, მიწოდების ჯაჭვების გადალაგებისა და სტრატეგიული პოლიტიკის რეკალიბრაციის პროცესებზე. მიუხედავად იმისა, რომ ურთიერთობები ისტორიულად ეფუძნებოდა ურთიერთდამოკიდებულებასა და ეკონომიკურ სარგებელს, დღევანდელ პირობებში ევროკავშირისა და ჩინეთის სავაჭრო დინამიკა სულ უფრო მეტად ხასიათდება სტრატეგიული არაერთმნიშვნელოვნებით, ნორმატიული დივერსიფიკაციითა და მზარდი შეშფოთებით უსაფრთხოების, მდგრადობისა და ტექნოლოგიური სუვერენიტეტის თაობაზე.

კვლევა შეეხება სამ ძირითად განვითარებად ტენდენციას. პირველ რიგში, გლობალური მიწოდების ჯაჭვების გარდაქმნა, რომელიც დააჩქარა COVID-19-ის პანდემიამ, რუსეთ-უკრაინის ომმა და მზარდმა გეოპოლიტიკურმა დაძაბულობამ, უბიძგებს ევროკავშირს ხელახლა გადახედოს თავის დამოკიდებულებას სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი საქონლისა და წარმოების რესურსების მიწოდების კუთხით. ევროკავშირის „რისკების შემცირების“ დღის წესრიგი, რომელიც მოცემულია ევროკომისიის 2023 წლის ეკონომიკური უსაფრთხოების სტრატეგიაში, ისახავს მიზნად მოწყვლადობის შემცირებას სრული გამიჯვნის გარეშე, რაც მიუთითებს პარადიგმულ

გარდატეხაზე - ლიბერალური ჩართულობიდან სტრატეგიულ შერ-ჩევითობაზე გადასვლა.

მეორე, განხილულია ევროკავშირის რეგულირების და სავაჭრო დაცვის ინსტრუმენტების ევოლუცია, როგორიცაა ნახშირბადის საზ-ღვრის კორექციის მექანიზმი (CBAM), საერთაშორისო შესყიდვების ინსტრუმენტი (IPI) და ანტიკომპულსური ინსტრუმენტი (ACI) – რო-გორც ბერკეტები, რომელთა მეშვეობითაც ევროკავშირი ცდილობს დაძლიოს ბაზარზე წვდომის ასიმეტრიები და დაიცვას გარემოსდაც-ვითი და ადამიანის უფლებების სტანდარტები. ეს ინსტრუმენტები ასახავს ევროკავშირის მცდელობას, გადაალაგოს ვაჭრობის წესები საკუთარი ნორმატიული მოდელის შესაბამისად, თუმცა ამავე დროს აწყდება ჩინეთის წინააღმდეგობას, რომელიც მათ აღიქვამს როგორც პროტექციონისტულ და პოლიტიკურად მოტივირებულ მიდგომებს.

მესამე, კვლევა შეისწავლის ჩინეთის პასუხს ამ ცვალებადი გა-რემოს მიმართ, მათ შორის ორმაგ ცირკულაციაზე დაფუძნებულ სტრატეგიას (Dual Circulation Strategy), „ერთი სარტყლისა და ერთი გზის“ ინიციატივის (BRI) ადაპტაციას ევროკავშირის რეგულატო-რულ ზეწოლასთან მიმართებაში, და ინვესტიციური პოლიტიკის რე-კალიბრაციას ევროკავშირისა და ჩინეთს შორის ყოვლისმომცველი საინვესტიციო შეთანხმების (CAI) შეჩერების ფონზე. ასევე განიხი-ლება ჩინეთის მიერ ეკონომიკური ბერკეტებისა და საპასუხო ზო-მების გამოყენება, რაც კიდევ უფრო აღრმავებს კონკურენტულ და პოტენციურად კონფრონტაციულ სავაჭრო პარადიგმას.

შერეული მეთოდოლოგიის (კერძოდ, სავაჭრო მონაცემთა ანა-ლიზის, სამართლებრივ-ინსტიტუციური მიმოხილვის) გამოყენებით, კვლევა ასკვნის, რომ ევროკავშირი-ჩინეთის სავაჭრო ურთიერთო-ბები შედის ახალ ეპოქაში, რომელიც ხასიათდება ფრთხილი ურ-თიერთდამოკიდებულებით, ღირებულებითი დაპირისპირებითა და სტრატეგიული დაზღვევის ტენდენციით. მიუხედავად იმისა, რომ სავაჭრო მოცულობები კვლავ მნიშვნელოვან დონეზე რჩება და ჩი-ნეთი ევროკავშირის მეორე უმსხვილესი სავაჭრო პარტნიორია, ვაჭ-რობის ხარისხზე და მმართველობის წესებზე სულ უფრო მეტად მოქმედებს არაეკონომიკური ფაქტორები, როგორიცაა მდგრადობა, ციფრული სუვერენიტეტი და სისტემური მეტოქეობა.

დასასრულს, კვლევა ამტკიცებს, რომ ევროკავშირისა და ჩინეთის სავაჭრო პარადიგმა გადადის ეკონომიკური გლობალიზაციის ჩარჩოდან ჰიბრიდულ მოდელზე, სადაც ეკონომიკური კავშირები თანაარსებობს სტრატეგიულ უნდობლობასთან. ეს რთული ტრანსფორმაცია მოითხოვს მორგებად მმართველობის მექანიზმებს, მრავალმხრივ კოორდინაციასა და განახლებულ დიალოგს სავაჭრო დაძაბულობების მართვის, ღია ბაზრების შენარჩუნებისა და გლობალური გამოწვევების, მათ შორის, კლიმატის ცვლილებისა და ციფრული მმართველობის, დასაძლევად მრავალპოლარულ მსოფლიოში.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, ჩინეთი, ვაჭრობა.*

EU-CHINA TRADE IN THE CHANGED POLITICAL CONTEXT

Elene GUDADZE

BA Student of European Studies
Caucasus School of Humanities and Social Sciences
e_gudadze@cu.edu.ge

The evolving global order has significantly reshaped the trade paradigms between the European Union and China, two of the world's largest economic entities. This study examines the transformation of China-EU trade relations in response to recent geopolitical, economic, and technological disruptions, with a focus on the post-pandemic global economy, shifting supply chains, and strategic policy recalibrations on both sides. Historically grounded in interdependence and mutual economic benefit, the EU-China trade dynamic is now increasingly characterized by strategic ambivalence, normative divergence, and growing concerns over *security, resilience, and technological sovereignty.*

The study explores three central developments. First, the reconfiguration of global supply chains- accelerated by the COVID-19 pandemic, the Russia-Ukraine war, and rising geopolitical tensions- has prompted the EU to reassess its dependency on China for critical materials and manufacturing inputs. The EU's "de-risk-

ing" agenda, embedded in the European Commission's 2023 economic security strategy, aims to reduce vulnerabilities without fully decoupling, signaling a paradigmatic shift from liberal engagement to strategic selectivity.

Second, the research goes to the EU's evolving regulatory and trade defense instruments, including the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), the International Procurement Instrument (IPI), and the Anti-Coercion Instrument (ACI), as tools to address perceived asymmetries in market access and to safeguard environmental and human rights standards. These tools reflect the EU's attempt to reshape the rules of trade in line with its normative model while encountering resistance from China, which views them as protectionist and politically motivated.

Third, the research investigates China's response to this changing environment, including its Dual Circulation Strategy, the Belt and Road Initiative's (BRI) adaptation to EU regulatory pressure, and the recalibration of its investment posture amid the suspension of the EU-China Comprehensive Agreement on Investment (CAI). It also examines China's use of economic leverage and countermeasures, contributing to a more competitive and potentially confrontational trade paradigm.

Using a mixed-methods approach, including trade data analysis and legal-institutional review, the study finds that the China-EU trade relationship is entering a new era marked by cautious interdependence, contested values, and strategic hedging. While trade volumes remain substantial,- China being the EU's second-largest trading partner,- the quality and governance of trade are increasingly influenced by non-economic considerations such as sustainability, digital sovereignty, and systemic rivalry.

In conclusion, the study argues that the China-EU trade paradigm is transitioning from a framework of economic globalization toward a hybrid model where economic ties coexist with strategic distrust. This complex evolution underscores the need for adaptive governance mechanisms, multilateral coordination, and renewed dialogue to manage trade frictions, uphold open markets, and address global challenges such as climate change and digital governance in a multipolar world.

Key Words: *EU, China, Trade.*

ევროკავშირის გაფართოება და გარემოსდაცვითი პოლიტიკის პარადიგმები საქართველოში

მარიამ ჯიქია

სტუდენტი
ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო პროგრამა
კავკასიის ჰუმანიტარულ და
სოციალურ მეცნიერებათა სკოლა
m_jikia6@cu.edu.ge

ევროპული კავშირის გაფართოება კვლავაც წარმოადგენს ძლიერ გარდამქმნელ ფაქტორს კანდიდატ ქვეყნებში. *Acquis communautaire*-ის ერთ-ერთი ყველაზე ნორმატიული და ტექნიკურად რთული სფერო გარემოს დაცვის პოლიტიკაა, რომელიც მოიცავს სამართლებრივი ვალდებულებების, მმართველობის სტანდარტებისა და სექტორებს შორის ინტეგრაციის მრავალშრიან ჩარჩოს. კვლევა მიზნად ისახავს საქართველოში გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ევოლუციის მიმოხილვას ევროკავშირში გაწევრების კონტექსტში, განსაკუთრებული აქცენტით 2023 და 2024 წწ.-ის გაფართოების პაკეტებში ასახულ შეფასებებზე.

მეთოდოლოგიურად, კვლევა ეფუძნება აღწერილობით და ანალიტიკურ მიდგომას, რომელიც აერთიანებს დოკუმენტურ ანალიზს ევროკავშირის პირველადი სამართლებრივი წყაროების (მათ შორის ევროკავშირის შესახებ ხელშეკრულება (TEU), ევროკავშირის ფუნქციონირების შესახებ ხელშეკრულება (TFEU) და ევროკავშირის ფუნდამენტური უფლებების ქარტია), მეორეული წყაროების, საქართველოს ეროვნული კანონმდებლობისა და შეფასების ანგარიშების საფუძველზე.

ევროკავშირის გარემოსდაცვითი *acquis* მოიცავს 200-ზე მეტ სამართლებრივ ინსტრუმენტს, რომლებიც ეხება ისეთ სფეროებს, როგორიცაა ჰაერისა და წყლის ხარისხი, ნარჩენების მართვა, ბუნების დაცვა, ინდუსტრიული დაბინძურება, ქიმიკატების რეგულირება, კლიმატის პოლიტიკა და გარემოს მმართველობა. 2023 წლის გაფართოების პაკეტმა დანერგა კანდიდატი ქვეყნების პროგრესის

შეფასების განახლებული მეთოდოლოგია, მათ შორის მწვანე დღის წესრიგისა და მდგრადი კავშირების ჩათვლით. ამ კონტექსტში, გარემოსდაცვითი პოლიტიკა აღიარებულია როგორც ევროკავშირში გაწევრების ჰორიზონტალური ხელშემწყობი ფაქტორი და თავსებადია ისეთი სტრატეგიული დოკუმენტების მიზნებთან, როგორებიცაა „ევროპის მწვანე შეთანხმება“, ევროკავშირის მერვე გარემოსდაცვითი სამოქმედო პროგრამა და საკანონმდებლო პაკეტი *Fit for 55*.

საქართველო შეფასდა 2023 და 2024 წლების გაფართოების ანგარიშებში, როგორც „საშუალო მზადყოფნის“ დონეზე მყოფი გარემოსა და კლიმატის ცვლილების სფეროში (თავი 27). ევროკომისიამ დადებითად შეაფასა საქართველოს დაახლოება ზოგიერთ ჩარჩო დირექტივასთან, მათ შორის გარემოს ზემოქმედების შეფასების დირექტივა (EIA), სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების დირექტივა (SEA) და ინდუსტრიული გაფრქვევების დირექტივა. აღინიშნა პროგრესი ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის ტრანსპოზიციასა და 2022-2030 წლების ეროვნული გარემოსდაცვითი სამოქმედო პროგრამის (NEAP) მიღებაში. თუმცა, კვლავ რჩება ხარვეზები განხორციელების ნაწილში, განსაკუთრებით აღსრულების შესაძლებლობებში, ინსტიტუციურ კოორდინაციასა და გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ხელმისაწვდომობაში.

2024 წლის გაფართოების პაკეტი ადასტურებს ამ შეფასებებს და იმავდროულად უსვამს ხაზს ადმინისტრაციული უნარების გაძლიერების, ინტეგრირებული კლიმატის მმართველობისა და მწვანე ბიუჯეტირების დანერგვის მნიშვნელობას. ანგარიში საქართველოსთვის განსაზღვრავს ისეთ კრიტიკულ მაჩვენებლებს, როგორიცაა კლიმატის პოლიტიკის ინტეგრირება სხვა სექტორებში, ცირკულარული ეკონომიკის პრინციპები და ბიომრავალფეროვნების დაცვა. ასევე გამოკვეთილია ეროვნული კლიმატის პოლიტიკის ევროკავშირის კლიმატის კანონის (რეგულაცია 2021/1119) და ემისიებით ვაჭრობის სისტემის (EU ETS) შესაბამისობაში მოყვანის საჭიროება, მათ შორის დეკარბონიზაციის სანდო გზების შექმნა და სათბური აირების (GHG) მონიტორინგის სისტემების დანერგვა. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ევროკავშირის ვაჭრობის რეჟიმში ნახშირბადის საზღვრის მექანიზმის (CBAM) დანერგვა, რაც საქართველოსთვის

დამატებით სტრატეგიულ ზეწოლას ქმნის, რათა მოერგოს ევროკავშირის გარემოსდაცვით სტანდარტებს.

ევროკავშირის გარემოსდაცვით პოლიტიკაში ცვლილება – შესაბამისობაზე დაფუძნებული დაახლოებიდან შედეგზე ორიენტირებულ მმართველობაზე გადასვლა – საქართველოსთვის ქმნის როგორც შესაძლებლობებს, ასევე გამოწვევებს. ერთი მხრივ, ევროკავშირის ინტეგრაციის ტრანსფორმაციული პოტენციალი აძლიერებს რეგულირების ჩარჩოების მოდერნიზაციას და უწყობს ხელს მტკიცებულებებზე დაფუძნებულ გარემოსდაცვით დაგეგმვას. მეორე მხრივ, საქართველოში საჯარო მმართველობის სისტემური სისუსტეები, რეგულაციების სუსტი აღსრულება, უწყებათაშორისი კოორდინაციის ფრაგმენტაცია და არასაკმარისად დაფინანსებული გარემოსდაცვითი ინსტიტუტები – აფერხებს სამართლებრივი დაახლოების ხარისხსა და ტემპს.

კვლევის შედეგები ამტკიცებს, რომ საქართველოს გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ტრაექტორია სულ უფრო მეტად განისაზღვრება ევროკავშირში გაწევრიანების დინამიკით, თუმცა კვლავ დამოკიდებულია შიდა პოლიტიკურ ნებაზე, ინსტიტუციურ მდგრადობასა და სტრატეგიულ დაგეგმვის შესაძლებლობებზე. ევროკავშირის სამართლებრივ ინსტრუმენტებში ჩაშენებული პირობადებულობა - განსაკუთრებით სამართლის უზენაესობის მექანიზმისა და აღმოსავლეთ პარტნიორობისთვის განკუთვნილი ეკონომიკური და საინვესტიციო გეგმის ფარგლებში – მოითხოვს არა მხოლოდ დირექტივების ფორმალურ ტრანსპოზაციას, არამედ მათ ეფექტიან განხორციელებასა და მონიტორინგს.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, საქართველო, გაფართოების პაკეტი, გარემოს დაცვა.*

EU ENLARGEMENT AND ENVIRONMENTAL POLICY PARADIGMS IN GEORGIA

Mariam JIKIA

BA Student of European Studies
Caucasus School of Humanities and Social Sciences
m_jikia6@cu.edu.ge

The enlargement of the EU continues to serve as a transformative driver for candidate countries. Among the most normatively dense and technically complex domains within the *acquis communautaire* is environmental policy, which embodies a multifaceted framework of legal obligations, governance standards, and cross-sectoral integration requirements. This research explores the evolving environmental policy in Georgia in the context of EU enlargement, with particular focus on the strategic and legal foundations set forth in the 2023 and 2024 Enlargement Packages.

Methodologically, the study applies a descriptive and analytical approach combining document analysis of primary EU legal sources, namely the Treaty on European Union (TEU), Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU), and the Charter of Fundamental Rights of the EU, EU secondary sources, Georgia's national legislation, and evaluation reports.

The EU's environmental acquis comprises over 200 legal instruments covering areas such as air and water quality, waste management, nature protection, industrial pollution, chemicals regulation, climate policy, and environmental governance. The 2023 Enlargement Package introduced a refined methodology for evaluating candidate countries' progress by integrating thematic flagships and horizontal conditions, including the Green Agenda and Sustainable Connectivity. In this context, environmental policy has been elevated as a horizontal enabler of the EU accession process, aligning with the objectives of the European Green Deal, the EU 8th Environment Action Programme, and the Fit for 55 legislative package.

Georgia was assessed in the 2023 and 2024 Enlargement Reports as having achieved a "moderate level of preparation" in the field of environment and climate change (Chapter 27). The European Commission commended Georgia's

alignment with several framework directives, including the Environmental Impact Assessment (EIA) Directive, the Strategic Environmental Assessment (SEA) Directive, and the Industrial Emissions Directive. Progress was also noted in the transposition of waste management legislation and the adoption of the 2022-2030 National Environmental Action Programme (NEAP). However, implementation deficits persist, particularly regarding enforcement capacity, institutional coordination, and public access to environmental information.

The 2024 Enlargement Package reiterates these findings while emphasizing the importance of administrative capacity building, the need for integrated climate governance, and the operationalization of green budgeting. The report identifies climate mainstreaming, circular economy principles, and biodiversity protection as critical benchmarks for Georgia's EU path. It further underlines the need to harmonize national climate policy with the EU Climate Law (Regulation 2021/1119) and the Emissions Trading System (EU ETS), including the adoption of credible decarbonization pathways and greenhouse gas (GHG) monitoring systems. Notably, the introduction of the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) in the EU's external trade regime adds strategic pressure on Georgia to adapt its carbon-intensive sectors in line with EU environmental standards.

The shift in EU environmental policy - *from compliance-based alignment to performance-oriented governance* - poses both opportunities and constraints for Georgia. On the one hand, the transformative potential of EU integration reinforces the modernization of regulatory frameworks and promotes evidence-based environmental planning. On the other hand, the systemic weaknesses in Georgia's public administration, including limited regulatory enforcement, fragmented inter-agency coordination, and underfunded environmental institutions, hamper the pace and quality of legal approximation.

It is argued that Georgia's environmental policy trajectory is increasingly shaped by EU enlargement dynamics, but remains contingent upon domestic political will, institutional resilience, and strategic planning capacities. The embedded conditionality in EU legal instruments - particularly under the Rule of Law Mechanism and the Economic and Investment Plan for the Eastern Partnership - requires not only formal transposition of environmental directives but their effective implementation and monitoring.

Key Words: *EU, Georgia, Enlargement Package, Environmental Protection.*

სასამართლო და გაფართოების ქვეყნები

ბარბარა დერბიში

სტუდენტი
ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო პროგრამა
კავკასიის ჰუმანიტარულ და
სოციალურ მეცნიერებათა სკოლა
b_derbishi@cu.edu.ge

მართლმსაჯულების რეფორმა ევროკავშირის გაფართოების წინაპირობათა მთავარ კომპონენტად და კანდიდატი ქვეყნის წევრობისთვის მზადყოფნის შეფასების ფუნდამენტურ კრიტერიუმად რჩება. მოცემული კვლევა მიმოიხილავს მართლმსაჯულების რეფორმების ტრაექტორიას, მასშტაბებსა და შედეგებს ექვსი გაფართოების ქვეყნის – ალბანეთის, სერბეთის, ჩრდილოეთ მაკედონიის, უკრაინის, მოლდოვისა და საქართველოს – მაგალითებზე, ბოლო ათწლეულის ჭრილში. განსაკუთრებული აქცენტები მიმართულია იმაზე, თუ როგორია თავსებადობა რეფორმებისა ევროკავშირის ღირებულებებთან, *acquis communautaire*-თან და ევროპული ინტეგრაციის მაჩვენებლებთან. მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული ქვეყნები განსხვავებულ გეოპოლიტიკურ კონტექსტებსა და სამართლებრივ ტრადიციებს მიეკუთვნებიან, ყველა მათგანი გამოხატავს ერთგულებას ევროკავშირში ინტეგრაციის მიმართ და მათ სხვადასხვა ფორმით განახორციელეს მართლმსაჯულების რეფორმები ევროკავშირში გაწევრების პროცესების, ასოცირების შეთანხმებებისა და საგარეო მონიტორინგის ინსტრუმენტების, მათ შორის ევროკომისიის წლიური გაფართოების ანგარიშებისა და ევროკავშირის მართლმსაჯულების მაჩვენებლების დაფის (EU Justice Scoreboard) გავლენით.

კვლევა გამოარჩევს ანალიზის სამ ძირითად განზომილებას: (1) საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ცვლილებები; (2) შესაბამისობა ევროკავშირის ღირებულებებთან, როგორიცაა სამართლის უზენაესობა, სასამართლოს დამოუკიდებლობა, ანგარიშვალდებულება და მართლმსაჯულებაზე წვდომა; და (3) ამ რეფორმების გავლენა ევრო-

პული ინტეგრაციის გაზომვად მაჩვენებლებზე, მათ შორის გაწევრიანების მოლაპარაკებების პროგრესზე.

ალბანეთი გამორჩეულია თავისი მასშტაბური „vetting“ პროცესით, რომელიც 2016 წლიდან ხორციელდება და მიზნად ისახავს მოსამართლეთა და პროკურორთა ეთიკურობისა და პროფესიული კომპეტენციის შეფასებას. პროცესი ეფუძნება საკონსტიტუციო ცვლილებებს და იმართება საერთაშორისო მონიტორინგის ოპერაციის (IMO) ზედამხედველობით. მიუხედავად იმისა, რომ პროცესი შეფასდა როგორც მკაცრი და ეფექტიანი, იმავდროულად, გააჩინა კითხვები სამართლებრივი გარანტიების დაცვასა და ინსტიტუციური მდგრადობის პერსპექტივაზე.

სერბეთის რეფორმები გაკრიტიკებულია სტაგნაციისა და შერჩევითი განხორციელების გამო. მიუხედავად იმისა, რომ 2022 წელს მიღებული საკონსტიტუციო ცვლილებები მიზნად ისახავდა სასამართლოზე პოლიტიკური ზეგავლენის შემცირებას, პრაქტიკაში პროგრესი კვლავ შეზღუდულია აღმასრულებელი ხელისუფლების ჩარევის და სასამართლო საბჭოების არაეფექტური ფუნქციონირების გამო.

ჩრდილოეთ მაკედონიამ მიაღწია ზომიერ პროგრესს იუსტიციის საბჭოს რეფორმირებითა და პროკურორთა საბჭოს შექმნით, თუმცა პოლიტიკური არასტაბილურობა და სუსტი აღსრულების მექანიზმები აფერხებს გრძელვადიან გარდაქმნას.

უკრაინამ და მოლდოვამ, რომლებიც 2022 წლიდან ევროკავშირის კანდიდატი ქვეყნები გახდნენ, დაიწყეს ფართომასშტაბიანი რეფორმები. უკრაინა აქცენტს აკეთებს მართლმსაჯულების მთლიანობაზე, მათ შორის იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსა და მოსამართლეთა კვალიფიკაციის კომისიის რეფორმაზე, თუმცა პროგრესი შეფერხებულია ომითა და სისტემური წინააღმდეგობით. მოლდოვის სასამართლო რეფორმა მჭიდროდ არის დაკავშირებული კანდიდატის სტატუსთან და მოტივირებულია პროევროპული ლიდერობით.

საქართველო წარმოადგენს უფრო კომპლექსურ შემთხვევას. 2013-2021 წლებში განხორციელდა მნიშვნელოვანი ინსტიტუციური რეფორმები, რომელთა შორის გამოირჩევა იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გაძლიერება და სასამართლოს გამჭვირვალობის ამაღლება. თუმცა, 2022–2024 წლებში მიღებულმა საკანონმდებლო ცვლილე-

ბებმა მნიშვნელოვნად დააკნინა მიღწეული პროგრესი – მათ შორის, მოსამართლეთა დანიშვნის პროცესში პოლიტიზაციისა და ძალაუფლებათა გამიჯვნის პრინციპის შერყევის გზით. ასეთმა უკან დახევამ ევროკავშირის კრიტიკული შეფასებები და გარკვეული დახმარების დროებითი შეჩერება გამოიწვია.

მართლმსაჯულების რეფორმის შესაბამისობა ევროკავშირის ღირებულებებსა და *acquis*-ის სტანდარტებთან წარმოადგენს როგორც გაწევრების, ისე უფრო ფართო მიზნების აუცილებელ პირობას. კვლევა ცხადყოფს რეფორმების შერეულ შედეგებს. მართლმსაჯულების რეფორმის განხორციელებას აქვს პირდაპირი გავლენა ამ ქვეყნების ევროპული ინტეგრაციის ტრაექტორიებზე. ევროკომისიის წლიური გაფართოების ანგარიშები, CEPS-ის აღმოსავლეთ პარტნიორობის ინდექსი და მსოფლიო ბანკის მმართველობის გლობალური ინდიკატორები (WGI) წარმოადგენს რეფორმების გავლენის თვალსაჩინო ინსტრუმენტებს. ალბანეთმა, მოლდოვამ და უკრაინამ გააუმჯობესეს ქულები სამართლის უზენაესობასა და მმართველობის ეფექტიანობაში; საქართველოს შემთხვევაში თვალსაჩინოა რეგრესი, მიუხედავად მაღალი შეფასებებისა 2016–2020 წლების ასოცირების ანგარიშებში; სერბეთი ინარჩუნებს სტაბილურობას, მაგრამ რეფორმების სტაგნაციის გამო აფერხებს მოლაპარაკებების თავების გახსნა-დახურვას; ჩრდილოეთ მაკედონიის პროგრესი მეტწილად სიმბოლურია.

მართლმსაჯულების რეფორმა გაფართოების ქვეყნებში რჩება ევროკავშირის პირობითობის ქვაკუთხედად და ევროპის ინტეგრაციისადმი გულწრფელი ერთგულების ლაკმუსის ქაღალდად. გარდა ამისა, მართლმსაჯულების რეფორმებს გავლენა აქვთ დაფინანსების განაწილებაზე, ვიზალიბერალიზაციის პერსპექტივებსა და ევროკავშირის პროგრამებში (TAIEX, Twinning, IPA) მონაწილეობაზე.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, გაფართოება, მართლმსაჯულება*

JUDICIARY AND EU ENLARGEMENT COUNTRIES

Barbara DERBISH

BA Student of European Studies
Caucasus School of Humanities and Social Sciences
b_derbishi@cu.edu.ge

Judiciary reform remains a central component of the EU enlargement conditionality and a fundamental criterion for assessing a candidate country's readiness for membership. This study examines the trajectory, scope, and outcomes of judicial reforms in six enlargement countries- Albania, Serbia, North Macedonia, Ukraine, Moldova, and Georgia- over the past decade. These countries, despite their diverse geopolitical contexts and legal traditions, have all committed to the EU path and undergone varying degrees of judicial transformation under the influence of EU accession processes, Association Agreements, and external monitoring tools such as the European Commission's annual enlargement reports and the EU Justice Scoreboard.

The research identifies three core analytical dimensions: (1) legal and institutional changes; (2) consistency with EU values such as rule of law, independence of the judiciary, accountability, and access to justice; and (3) the impact of these reforms on measurable European integration indicators.

Albania stands out with its comprehensive "vetting" process, implemented since 2016, aimed at assessing the integrity and professional competence of judges and prosecutors. While this process has received praise for its rigor, it has also raised concerns about due process and institutional sustainability.

Serbia reforms, in contrast, have been criticized for their stagnation and selective implementation. Constitutional amendments adopted in 2022 were intended to reduce political influence over the judiciary, yet the practical impact remains limited due to persistent interference by the executive and challenges in the functioning of judicial councils.

North Macedonia has made incremental progress by reforming the Judicial Council and establishing the Council of Public Prosecutors, though political instability and weak enforcement mechanisms have limited long-term transformation.

Ukraine and Moldova, both holding EU candidate status since 2022, have initiated wide-ranging reforms. Ukraine's focus on judicial integrity, including the High Council of Justice and High Qualification Commission, has been partially successful, though progress is impeded by the war and systemic resistance. Moldova's judiciary reform, tied closely to its EU candidacy, has gained momentum under the pro-European leadership.

Georgia presents a more complex case. Substantial institutional reforms were introduced from 2013 to 2021, with notable achievements in establishing a High Council of Justice and enhancing judicial transparency. However, legislative amendments in 2022–2024 have reversed many of these gains, undermining judicial independence through the politicization of judicial appointments and weakening checks and balances.

The alignment of judiciary reform with EU values and acquis standards is essential for accession and broader goals. This research highlights mixed outcomes. The implementation of judiciary reforms has had a direct effect on the European integration trajectories of these countries. The European Commission's annual enlargement reports, the CEPS Eastern Partnership Index, and the World Bank's Worldwide Governance Indicators (WGI) serve as critical sources for tracking reform impact. Albania, Moldova, and Ukraine have seen steady improvements in their Rule of Law and Government Effectiveness scores; Georgia's case exemplifies regression. While scoring high in earlier EU Association Implementation Reports (2016–2020), its Rule of Law index has dropped; Serbia has maintained a steady but unsatisfactory score due to reform stagnation, which directly affects the opening and closing of negotiation chapters; North Macedonia's progress has been largely symbolic.

Judiciary reform in enlargement countries remains a cornerstone of EU conditionality and a litmus test of genuine commitment to European integration. Moreover, judiciary reforms influence funding allocations, visa liberalization prospects, and participation in EU programs like TAIEX, Twinning, and the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA).

Keywords: *EU, Enlargement, Justice*

შრომის უახლესი პოლიტიკა ევროკავშირის გაფართოების ქვეყნებში: უკრაინა, მოლდოვა, საქართველო

გურანდა ჭელიძე

პროფესორი
ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო
პროგრამის ხელმძღვანელი
კავკასიის ჰუმანიტარულ და
სოციალურ მეცნიერებათა სკოლა
gchelidze@cu.edu.ge

ევროკავშირის გაფრთოების ქვეყნების, კერძოდ, უკრაინის, მოლდოვისა და საქართველოს, შრომითი პოლიტიკის ევოლუცია განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს მათთვის ოფიციალურად კანდიდატის სტატუსის მინიჭებისა და ევროკავშირის სამართლებრივ და პოლიტიკურ ჩარჩოებთან თანდათანობითი დაახლოების კონტექსტში. მას შემდეგ, რაც ევროკავშირი აძლიერებს როგორც გეოპოლიტიკურ, ისე ნორმატიულ ჩართულობას აღმოსავლეთ ევროპაში, შრომითი პოლიტიკა ხდება არა მხოლოდ სოციალურ ერთიანობასა და ეკონომიკურ განვითარებაზე ორიენტირებული პოლიტიკის მთავარი განზომილება, არამედ დემოკრატიული მმართველობისა და სამართლის უზენაესობის შეფასების მაჩვენებელი. კვლევა ორიენტირებულია სამ ქვეყანაში შრომით პოლიტიკაში მომხდარი ბოლო ცვლილებების ანალიტიკურ მიმოხილვაზე, სამართლებრივი დაახლოების პროცესებზე, ინსტიტუციურ რეფორმებზე და ევროკავშირის სამართლებრივი და სტრატეგიული დოკუმენტების, მათ შორის 2023 და 2024 წლის გაფართოების პაკეტების გავლენაზე.

ევროკავშირის შრომის სამართალი მოიცავს დასაქმებულთა უფლებებს, შრომის უსაფრთხოებასა და ჯანმრთელობას (OSH), დისკრიმინაციისგან დაცვას, შრომით ბაზარზე წვდომას, სამუშაო პირობებს, სოციალურ დაცვასა და შრომით მობილობას. 2023 წლის გაფართოების პაკეტში შრომისა და სოციალური პოლიტიკის საკითხები განთავსებულია მე-19 თავში. პროგრესის შეფასების განახლებული კრიტერიუმები შეეხება შრომის ინსპექციის ინსტიტუციური შესაძლებლობების

განვითარებას, შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის (ILO) ძირითად კონვენციებთან შესაბამისობას, დისკრიმინაციის აღმოფხვრის ნორმების ეფექტიან აღსრულებას და კოლექტიური მოლაპარაკებების ხელშეწყობას. 2024 წლის გაფართოების პაკეტმა განაგრძო ეს მიდგომა და დამატებითი ყურადღება დაუთმო გენდერულ თანასწორობას დასაქმებაში, შრომის ბაზრის გააქტიურების პოლიტიკასა და სამმხრივი სოციალური დიალოგის მექანიზმების ფუნქციონირებას.

უკრაინაში, 2022 წლიდან, შრომის სფეროში მნიშვნელოვანი სამართლებრივი და პოლიტიკური ცვლილებები განხორციელდა, მათ შორის, საკამათო რეფორმები. 2022 წელს (ომის პერიოდში) მიღებულმა კანონმა „შრომითი ურთიერთობების გამარტივების შესახებ“ მწვავე კრიტიკა გამოიწვია როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე საერთაშორისო დონეზე, პროფკავშირების უფლებების შესაძლო შეზღუდვისა და დასაქმებულთა დაცვის დონის დაქვეითების გამო. მიუხედავად ამისა, უკრაინამ გადადგა ნაბიჯები ევროკავშირთან შესაბამისი კანონმდებლობის მიღების მიმართულებით, განსაკუთრებით შრომის უსაფრთხოების (OSH) და დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროებში. 2023 წლის გაფართოების ანგარიშში უკრაინის მზადყოფნის დონე შეფასდა როგორც „ზომიერი“; 2024 წლის პაკეტში კვლავ გამოკვეთილია საჭიროება დაცვასა და მოქნილობას შორის ბალანსის უზრუნველყოფისათვის.

მოლდოვა ავლენს თანმიმდევრულ ერთგულებას შრომის სფეროში ევროკავშირის სამართლებრივი მოთხოვნების განხორციელების მიმართ. მიღწევებს შორის აღსანიშნავია თანაბარი მოპყრობის შესახებ დირექტივასთან შესაბამისობა და შრომის უსაფრთხოების სტანდარტების გაუმჯობესება. თუმცა, გამოწვევები რჩება აღსრულების კუთხით, განსაკუთრებით სოფლად შრომით ბაზრებსა და არაფორმალურ დასაქმებაში. მოლდოვის შრომის კოდექსი 2020 წლიდან მრავალჯერ შეიცვალა. 2024 წლის გაფართოების პაკეტი დადებითად აფასებს მოლდოვის პროგრესს სოციალური დაცვის რეფორმებში, განსაკუთრებით დასაქმების სერვისებისა და საპენსიო მმართველობის დიგიტალიზაციაში. თუმცა, ინსტიტუციური დანაწევრებულობა და პროფკავშირების შეზღუდული გავლენა კვლავ ხელს უშლის სოციალური დიალოგის ეფექტიან განვითარებას.

საქართველოში 2019 წლიდან შრომით სფეროში განხორციელდა რეფორმების რამდენიმე ტალღა, რაც მიმართული იყო წარსულში განხორციელებული დერეგულაციის შერბილებისკენ. 2020 წლის შრომის კოდექსის ცვლილებები და შრომის ინსპექციის სამსახურის ჩამოყალიბება მიჩნეულია გარდამტეხ მოვლენად, რამაც მნიშვნელოვნად დააახლოვა საქართველოს შრომის სამართალი ევროკავშირის სტანდარტებთან და შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის მოთხოვნებთან. მიღწევებია შრომის უსაფრთხოების რეგულირებაში, კოლექტიური შრომითი უფლებების განმტკიცებასა და დისკრიმინაციის წინააღმდეგ მექანიზმების ჩამოყალიბებაში. 2023 წლის გაფართოების ანგარიშში საქართველოს შეფასება იყო „ზომიერი", რაც ასახავს სამართლებრივ პროგრესს, თუმცა მიუთითებს აღსრულების სისუსტეებსა და დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობის პრობლემებზე. 2024 წლის პაკეტი რეკომენდაციას იძლევა შრომის ინსპექციის სამსახურის დამოუკიდებლობისა და შესაძლებლობების გაძლიერების, შრომითი დავების გადაწყვეტის მექანიზმების გაუმჯობესების და სამმხრივი სოციალური დიალოგის ხელშეწყობის მიმართულებით.

სამივე ქვეყანაში საერთო თემად რჩება ფორმალურ სამართლებრივ დაახლოებასა და მის ეფექტიან განხორციელებას შორის არსებული უფსკრული. მიუხედავად იმისა, რომ ევროკავშირის დახმარებამ, – მათ შორის Twinning პროექტების, ბიუჯეტური მხარდაჭერისა და სექტორული დიალოგების მეშვეობით, – მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა კანონების მომზადებასა და მიღებაში, ინსტიტუციური შესაძლებლობები, პოლიტიკური ნება და სამოქალაქო ჩართულობა კვლავ არათანაბრად ვითარდება. შრომის ინსპექციები ხშირად არ ფლობენ საკმარის რესურსებსა და დამოუკიდებლობას, მაშინ როდესაც პროფკავშირები სისტემურ ბარიერებს აწყდებიან. მიუხედავად იმისა, რომ სოციალური დიალოგი ფორმალურად განსაზღვრულია კანონმდებლობით, პრაქტიკაში ის ხშირად შეზღუდულია პოლიტიკური არასტაბილურობისა და ნაკლებად განვითარებული მონაწილეობის კულტურის გამო.

ძირითადი ტერმინები: *შრომის პოლიტიკა, აპროქსიმაცია, უკრაინა, მოლდოვა, საქართველო, ევროკავშირის შრომის სამართალი.*

RECENT LABOUR POLICIES IN EU ENLARGEMENT COUNTRIES: UKRAINE, MOLDOVA, GEORGIA

Guranda TCHELIDZE

Professor
Academic Head of the BA Program of European Studies
Caucasus School of Humanities and Social Sciences
gchelidze@cu.edu.ge

The evolution of labor policies in EU Enlargement Countries, namely Ukraine, Moldova, and Georgia, has gained renewed importance in light of their official candidate status and ongoing alignment with EU legal and policy frameworks. As the EU intensifies its geopolitical and normative engagement with Eastern Europe, labor policy serves not only as a key dimension of social cohesion and economic development but also as a critical benchmark for assessing democratic governance and rule of law. The study provides a comprehensive analytical overview of recent labor policy developments in these three countries, with specific attention to legal approximation processes, institutional reforms, and the influence of EU law and strategic documents, including the 2023 and 2024 Enlargement Packages.

The EU labor law include workers' rights, occupational health and safety (OSH), anti-discrimination, labor market access, working conditions, social protection, and labor mobility. The 2023 Enlargement Pack introduced refined criteria for assessing progress under Chapter 19 of the acquis (Social Policy and Employment), highlighting key dimensions such as institutional capacity for labor inspections, alignment with core ILO conventions, effective implementation of anti-discrimination norms, and the promotion of collective bargaining. The 2024 Enlargement Package continued this trajectory, placing additional emphasis on gender equality in employment, labor market activation policies, and the functioning of tripartite social dialogue mechanisms.

In Ukraine, significant legal and policy shifts have occurred in the labor sector since 2022, including controversial reforms adopted under martial law. The 2022 Law on Simplifying Labor Relations, for instance, drew criticism from

domestic and international actors for potentially undermining trade union rights and weakening worker protections. Nonetheless, Ukraine has made strides in adopting EU-aligned legislation, particularly in OSH and anti-discrimination law. The 2023 Enlargement Report noted a "moderate level of preparation"; The 2024 Package reaffirmed these concerns, emphasizing the need to balance flexibility with protection.

Moldova has demonstrated consistent commitment to legal approximation in the labor sector. Progress includes alignment with the Equal Treatment Directive and measures enhancing OSH standards. However, challenges remain in enforcement, particularly in rural labor markets and informal employment. The country's Labor Code has undergone multiple amendments since 2020. The 2024 Enlargement Report praised Moldova's advances in social protection reforms, especially the digitalization of employment services and pension administration. Nevertheless, institutional fragmentation and limited trade union influence continue to hinder effective social dialogue.

Georgia has undertaken multiple waves of labor reform since 2019, reversing earlier deregulatory trends. The 2020 Labor Code amendments and the establishment of the Labor Inspection Office marked a turning point, aligning Georgian labor legislation more closely with EU norms and ILO standards. Particular progress has been achieved in OSH regulation, collective labor rights, and anti-discrimination mechanisms. The 2023 Enlargement Report rated Georgia's preparation as "moderate"; The 2024 Report further encouraged strengthening the capacity and independence of the Labor Inspectorate, improving dispute resolution mechanisms, and enhancing tripartite social dialogue.

Across all three countries, a common theme is the gap between formal legal approximation and effective implementation. While EU assistance - delivered through Twinning projects, budget support, and sectoral policy dialogues - has been instrumental in drafting and enacting new laws, institutional capacity, political commitment, and civic engagement remain uneven. Labor inspections often lack adequate resources and autonomy, while trade unions face systemic constraints. Social dialogue, though formalized in legislation, is often limited in practice due to political volatility and underdeveloped participatory culture.

Key Words: *Labor Policy, EU Enlargement, Approximation, Ukraine, Moldova, Georgia, EU Labor Law.*

უვიზო რეჟიმის შეჩერების საფუძვლები ევროკავშირში

ეკატერინე ქარდავა

სამართლის დოქტორი
ჟან მონეს პროფესორი (გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტი)
ჟან მონეს მოდულის კოორდინატორი (CU)
eka_kardava@yahoo.com

კვლევა შეეხება ევროკავშირში უვიზო რეჟიმის შეჩერების სამართლებრივ, პოლიტიკურ და სტატისტიკურ საფუძვლებს. იგი ფოკუსირებულია ევროკავშირის კანონმდებლობით გათვალისწინებულ მექანიზმებზე, ვიზის ლიბერალიზაციის პროცესის სტრატეგიულ ხედვასა და განხორციელებაზე გავლენის მქონე ემპირიულ ტენდენციებზე. კვლევა აერთიანებს ევროკავშირის პირველადი და მეორადი სამართლის ანალიზს, პოლიტიკის ინტერპრეტაციას, ევროკავშირის შესაბამისი ინსტიტუტების, როგორიცაა ევროკომისია, Frontex და Eurostat, ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემების შეფასებას.

ვიზის ლიბერალიზაცია წარმოადგენს ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთ ყველაზე თვალსაჩინო და პოლიტიკურად სიმბოლურ ინსტრუმენტს, განსაკუთრებით ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის (ENP) და ევროკავშირის გაფართოებისა და ასოცირების ჩარჩოების კონტექსტში. უვიზო მოგზაურობა ხელს უწყობს ხალხთა შორის კონტაქტს, აძლიერებს რეგიონულ კავშირს და ხელს უწყობს ევროკავშირის ღირებულებებთან და მარეგულირებელ სტანდარტებთან შესაბამისობას. თუმცა, ვიზის გაუქმების ორმხრივი ბუნება მოითხოვს ძლიერ მექანიზმებს ევროკავშირის შიდა უსაფრთხოებისა და მიგრაციის მართვის დასაცავად. ამგვარად, რეგულაცია (EU) 2018/1806, შესწორებული სახით, უზრუნველყოფს უვიზო მიმოსვლის შეჩერების ყოვლისმომცველ სამართლებრივ საფუძველს იმ პირობების სერიოზული და მუდმივი დარღვევების შემთხვევაში, რომელთა შესრულებითაც თავდაპირველად ქვეყნებს მიეცათ ვიზის ლიბერალიზაცია.

შეჩერების სამართლებრივი საფუძვლები ჩამოთვლილია რეგუ-

ლაციის მე-8 მუხლში, რომელიც ევროკომისიას უფლებამოსილებას ანიჭებს, დაიწყოს შეჩერების პროცედურა კონკრეტული ტრიგერების საფუძველზე. ესენია: *(ა) შესაბამისი ქვეყნის მოქალაქეების მიერ არალეგალური მიგრაციის ან უსაფუძვლო თავშესაფრის განაცხადების მნიშვნელოვანი ზრდა (50%-ზე მეტი); (ბ) რეადმისიისა* და დაბრუნების საკითხებში თანამშრომლობის შემცირება; (გ) კანონის უზენაესობის, ადამიანის უფლებების ან კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის სტანდარტების გაუარესება; (დ) საზოგადოებრივი წესრიგის ან შიდა უსაფრთხოებისთვის საფრთხეები; და (ე) უვიზო მიმოსვლის სისტემური ბოროტად გამოყენება (მაგ., ვადის გასვლის შემდეგ ყოფნა, ორგანიზებულ დანაშაულთან კავშირები).

შეჩერების მექანიზმი არა მხოლოდ რეაქტიული სამართლებრივი ინსტრუმენტია, არამედ პროაქტიული პოლიტიკის ინსტრუმენტიც. ეს ევროკავშირის უფრო ფართო სტრატეგიულ ხედვას მიანიშნებს, რომ უვიზო მიმოსვლა არ უნდა იყოს გამოყოფილი კანონის უზენაესობის, საზღვრის მართვისა და კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროში მდგრადი რეფორმებისგან. ეს ხედვა აშკარად განმტკიცებულია ვიზის ლიბერალიზაციის დიალოგებით (VLDs) და მასთან დაკავშირებული მონიტორინგის ანგარიშებით. ქვეყნები, რომლებმაც უვიზო მიმოსვლა მიიღეს, როგორიცაა უკრაინა, მოლდოვა, საქართველო, ალბანეთი, სერბეთი, ექვემდებარებიან ლიბერალიზაციის შემდგომ მონიტორინგს ვიზის შეჩერების მექანიზმის (VSM) ფარგლებში. ეს მექანიზმები შექმნილია იმის უზრუნველსაყოფად, რომ უვიზო მიმოსვლა დარჩეს შესრულებაზე დაფუძნებულ პრივილეგიად და არა მუდმივ უფლებად.

ევროკავშირის ბოლოდროინდელი სტატისტიკის ანალიზი ხაზს უსვამს სამართლებრივ ზღვრებსა და პოლიტიკის დისკრეციას შორის რთულ ურთიერთქმედებას. Frontex-ის რისკების ანალიზის ანგარიშების (2022–2024) თანახმად, ისეთმა ქვეყნებმა, როგორიცაა საქართველო და ალბანეთი, დააფიქსირეს თავშესაფრის მოთხოვნისა და არარეგულარული ყოფნის მნიშვნელოვანი ზრდა კონკრეტულ წევრ სახელმწიფოებში (მაგ., საფრანგეთი, გერმანია, ავსტრია), რაც ზოგჯერ აღემატება რეგულაციის მე-8 მუხლში მითითებულ რაოდენობრივ ნიშნულებს. ანალოგიურად, ევროსტატის მონაცემებიც

ადასტურებს საზღვარზე უარის თქმის მაჩვენებლისა და დაბრუნების მაჩვენებლის ვარიაციების არსებობას.

სტატისტიკური ზღურბლების ამოქმედების მიუხედავად, შეჩერების მექანიზმის ფაქტობრივი ამოქმედება იშვიათი და პოლიტიკურად მგრძნობიარეა. მაგალითად, მიუხედავად იმისა, რომ ევროკომისიამ აღიარა პრობლემები საქართველოს უვიზო რეჟიმის პოლიტიკაში 2023 წელს, მან შეჩერების ნაცვლად გაძლიერებული მონიტორინგი აირჩია, ინსტიტუციური თანამშრომლობის გაგრძელებისა და გარე გეოპოლიტიკური ფაქტორების (კერძოდ, რუსეთის ომი უკრაინის წინააღმდეგ) მოტივით.

ძირითადი ტერმინები: *უვიზო რეჟიმმი, შეჩერება, ევროკავშირი, საქართველო.*

VISA FREE SUSPENSION GROUNDS IN THE EU

Ekaterine KARDAVA

Dr. of Law
Jean Monnet Chairs Professor and Coordinator (GSU)
Jean Monnet Module Coordinator (CU)
eka_kardava@yahoo.com

This article examines the legal, policy, and statistical foundations for the suspension of visa-free regimes in the EU, focusing on the mechanisms provided under EU law, the strategic vision underlying the visa liberalization process, and the empirical trends that influence its implementation. The study combines legal analysis of primary and secondary EU law with policy interpretation and evaluation of official statistical data from relevant EU institutions, such as the European Commission, Frontex, and Eurostat.

Visa liberalization represents one of the most visible and politically symbolic tools of the EU's external policy, particularly in the context of the Eu-

ropean Neighborhood Policy (ENP) and the EU enlargement and association frameworks. Visa-free travel facilitates people-to-people contact, strengthens regional connectivity, and fosters alignment with EU values and regulatory standards. However, the reciprocal nature of visa exemption requires robust mechanisms to safeguard EU internal security and migration management. As such, *Regulation (EU) 2018/1806,* as amended, provides a comprehensive legal basis for suspending visa-free travel in case of serious and persistent violations of the conditions under which visa liberalization was initially granted.

The legal grounds for suspension are enumerated in Article 8 of the Regulation, which empowers the European Commission to initiate a suspension procedure based on specific triggers. These include: *(a) a substantial increase (more than 50%) in irregular migration or unfounded asylum applications by nationals of the concerned country; (b) a decrease in cooperation on readmission and returns; (c) a deterioration in the rule of law, human rights, or anti-corruption standards; (d) threats to public policy or internal security; and (e) systemic misuse of visa-free travel (e.g., overstays, organized crime links). These criteria reflect an evolving EU vision that links mobility with legal compliance, conditionality, and mutual trust.*

The suspension mechanism is not only a reactive legal tool but also a proactive policy instrument. It signals the EU's broader strategic vision that visa-free travel must not be decoupled from sustained reforms in rule of law, border management, and anti-corruption. This vision is explicitly reinforced through the Visa Liberalization Dialogues (VLDs) and associated monitoring reports. Countries that obtained visa-free access - such as Ukraine, Moldova, Georgia, Albania, Serbia - are subject to continued post-liberalization monitoring under the Visa Suspension Mechanism (VSM). These mechanisms are designed to ensure that visa-free travel remains a reversible and performance-based privilege, not a permanent entitlement.

Empirical analysis of recent EU statistics highlights the complex interplay between legal thresholds and policy discretion. According to Frontex's Risk Analysis Reports (2022–2024), countries such as Georgia and Albania have recorded significant spikes in asylum applications and irregular stays in specific Member States (e.g., France, Germany, Austria), occasionally exceeding the quantitative benchmarks outlined in Article 8. Similarly, Eurostat data con-

firms variations in the refusal rate at the border and return rates for specific visa-free countries.

Despite triggering statistical thresholds, the actual activation of the suspension mechanism remains rare and politically sensitive. For example, although the European Commission acknowledged pressure to suspend Georgia's visa-free regime in 2023, it opted for enhanced monitoring rather than suspension, citing continued institutional cooperation and external geopolitical factors (notably Russia's war against Ukraine).

Key Words: *Visa-Free Suspension, EU, Georgia.*

ხელოვნური ინტელექტი მედიცინაში: ევროკავშირის ინიციატივები და სამართლებრივი რეგულაცია (ძუძუს კიბოს სკრინინგი)

ანა ლატარია

სტუდენტი
კავკასიის მედიცინის სკოლა
anilataria54@gmail.com

თანამედროვე სამყაროში ხელოვნურმა ინტელექტმა (AI) იმდენად გაიდგა ფესვები, რომ მისი გავლენა ადამიანის ყოველდღიურ ცხოვრებასა და პროფესიულ საქმიანობაზე მკაფიოდ თვალსაჩინოა. ის აღარ არის მხოლოდ აბსტრაქტული ცნება, AI უკვე რეალურად აყალიბებს ჩვენს ყოველდღიურობას, დაწყებული სოციალური ქსელებიდან, დამთავრებული სამედიცინო დიაგნოსტიკითა და ქირურგიით. ის აძლიერებს კლინიკურ სიზუსტეს და აჩქარებს ავადმყოფობის ადრეულ გამოვლენას, რაც იწვევს ნაკლებად ინვაზიურ და უფრო ეფექტურ მკურნალობას. ხელოვნური ინტელექტი მედიცინის მრავალ მიმართულებაში გამოიყენება, დაწყებული რადიოლოგიური გამოსახულებების ანალიზით, დამთავრებული მკურნალობის ინდივიდუალურად მორგებული სქემების შემუშავებით. AI სისტემები რადიოლოგიაში მნიშვნელოვან წინსვლას აღწევს.

ევროკომისია აღნიშნავს, რომ AI-ის წარდგენილმა სისტემამ ძუძუს კიბოს სკრინინგში მნიშვნელოვნად მეტი სიზუსტით შეძლო დაავდების ადრეული ნიშნების ამოცნობა, ვიდრე ეს ადრე, სისტემის გამოყენებამდე ხდებოდა. გარდა ამისა, დიდი წინსვლაა მიღწეული ძუძუს კიბოს სკრინინგში. ევროკომისიის 2024 წლის მონაცემებით, AI-მ უკვე დაამტკიცა თავისი ეფექტიანობა. მისი დახმარებით გამოვლენილი იქნა კიბოს ნიშნები 17.6%-ით მეტ შემთხვევაში, ყოველგვარი ცრუ დადებითი მაჩვენებლის მატების გარეშე. აღნიშული შედეგი მიღწეულია ფართომასშტაბური კვლევის ფარგლებში, რომელშიც 500 000-ზე მეტი ქალბატონი მონაწილეობდა.

სარძევე ჯირკვლის კიბო, როგორც ყველაზე გავრცელებული სიმსივნე ქალებში, მოითხოვს სიზუსტეს და ინდივიდუალურ პროგ-

ნოზს. ჩატარებული კვლევა აჩვენებს, რომ ხელოვნურ ინტელექტს შეუძლია არამარტო დააჩქაროს დიაგნოსტიკა, არამედ მნიშნელოვანად გააუმჯობესოს კლინიკური უზუსტობა.

სწორედ ამ მიზნით, ევროკავშირმა Horizon Europe-ის ფარგლებში დააფინანსა რამდენიმე პროექტი, მათ შორის, RadioVal და EUCAIM (european cancer imaging initiatibe), რომელთა მიზანია AI ტექნოლოგიების კლინიკური ვალიდაცია და პაციენტზე ორიენტირებული დიაგნოსტიკის მხარდაჭერა.

სამართლებრივი და ტექნოლოგიური საშუალებების კომბინაციით, AI ტექნოლოგიების კლინიკური ვალიდაციის დაფინანსებით ევროკავშირი ცდილობს, გაზარდოს ექიმების ნდობა AI განტოლებების მიმართ.

RadioVal პროექტი მიმართულია ძუძუს კიბოს მქონე პაციენტებისთვის ნეოადიუვანტური ქიმიოთერაპიის შედეგების პროგნოზირებაზე. AI სისტემის დახმარებით შესაძლებელი ხდება მკურნალობის შედეგების წინასწარ განსაზღვრა, რაც საშუალებას აძლევს ექიმებს, თავიდან აირიდონ გადაჭარბებული ან არაეფექტური მკურნალობა, რაც იწვევს არა მხოლოდ პაციენტის ჯანმრთელობის გაუმჯობესებას, არამედ რესურსების უფრო რაციონალურ გამოყენებასაც.

EUCAIM (european cancer imaging initiative) პლატფორმა აერთიანებს მრავალმილიონიან გამოსახულებათა ბაზას. 2025 წლისთვის უკვე განთავსებულია 100 000-ზე მეტი გამოსახულება და 50-ზე მეტი AI მარკერი, რაც მიზნად ისახავს დიაგნოსტიკის სტანდარტიზაციას და AI გამოყენების გაზრდას. 2027 წლისთის პროექტში განხორციელებული ცვლილებების საფუძველზე 60 მილიონზე მეტი გამოსახულება დაემატება, რაც დიაგნოზის უზუსტობის პროცენტულობას შეამცირებს.

ხელოვნური ინტელექტის მედიცინაში დანერგვა საჭიროებს მკაცრ სამართლებრივ ჩარჩოს. სწორედ ამას ემსახურება ევროკავშირის მიერ მიღებული AI აქტი, რომელიც ძალაში შევიდა 2024 წელს. AI აქტის თანახმად, მედიცინის სფეროში გამოყენებული სისტემები მიეკუთვნებიან „მაღლი რისკის“ კატეგორიას. ეს ნიშნავს, რომ ისინი ექვემდებარებიან მკაცრ მოწესრიგებას, რაც მოიცავს:

- მონაცემთა მაღალი ხარისხის უზრუნველყოფას,

- სისტემის კლინიკურ ვალიდაციას,
- ადამიანის ზედამხედველობასა და გადაწყვეტილების გამჭვირვალობას,
- ეთიკური და კონფიდენციალურობის სტანდარტების დაცვას.

იმავდროულად, პარალელურად მოქმედებს ორი ძირითადი დოკუმენტი:

- MDR (Medical Device Regulatoion) – არეგულირებს ისეთი მოწყობილობების გამოყენებას, როგორიცაა რენტგენული სკანერები, MRI და სხვა.
- IVDR (In Vitro Diagnostic Regulation) – ეხება ლაბორატორიულ დიაგნოსტიკას და ბიომარკერებზე დაფუძნებულ ტექნოლოგიებს.

ორივე რეგულაცია მოითხოვს მუდმივ მონიტორინგს და კლინიკურ ტესტირებას.

ევროკავშირი ხედავს AI-ს, როგორც ევროპის სამედიცინო პროგრამის მთვარ საყრდენს. უკვე 2025 წლისთის გაწერილია 1.4 მილიარდი ევროს დაფინანება ღრმა ტექნოლოგიების განვითარებისათის. ეს ინვესტიცია, გარდა ტექნოლოგიური წისვლისა, ემსახურება სოციალური პასუხისმგებლობის გაძლიერებასაც. ინკლუზიური, ხელმისაწვდომი და ეფექტური ჯანდაცვის სისტემების შექმნას ყველა მოქალაქისთვის. ხელოვნური ინტელექტის განვითარება ჯანდაცვის სფეროში, ევროკავშირის მკაცრ სამართლებრივ და ეთიკურ ჩარჩოში, არა მხოლოდ სამეცნიერო მიღწევაა, არამედ ჰუმანური მისიის გაგრძელება, პაციენტის უკეთესი პროგნოზი, ექიმის გამარტივებული სამუშაო და საზოგადოებისთის უსაფრთხო, ზუსტი და სანდო მედიცინა. მთავარია, ხელოვნური ინტელექტი არ ანაცვლებს ადამიანს, ის აძლიერებს მას.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, ხელოვნური ინტელექტი, მედიცინა, ძუძუს კიბო, დიაგნოსტირება.*

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MEDICINE: EU INITIATIVES AND LEGAL REGULATION

Ana LATARIA

Student

Caucasus Medicine School

anilataria54@gmail.com

In the modern world, artificial intelligence (AI) has become so deeply rooted that its impact on everyday human life and professional activity is clearly evident. It is no longer just an abstract concept – AI is already shaping our daily lives, from social networks to medical diagnostics and surgery. It enhances clinical accuracy and accelerates early detection of diseases, leading to less invasive and more effective treatments. Artificial intelligence is used in various branches of medicine, from analyzing radiological images to developing individually tailored treatment plans. AI systems are making significant progress in radiology.

The European Commission notes that an AI-powered system was able to detect early signs of breast cancer with significantly more accuracy during screening than before its implementation. Moreover, there has been substantial progress in breast cancer screening. According to 2024 data from the European Commission, AI has already proven its effectiveness. With its help, cancer signs were identified in 17.6% more cases without increasing the rate of false positives. This result was achieved through a large-scale study involving over 500,000 women.

As the most common cancer in women, breast cancer demands precision and personalized prognosis. Research shows that artificial intelligence can not only accelerate diagnostics but also significantly improve clinical accuracy. For this purpose, the EU, under the Horizon Europe framework, has funded several projects, including RadioVal and EUCAIM (European Cancer Imaging Initiative), aimed at clinical validation of AI technologies and supporting patient-centered diagnostics. By combining legal and technological tools and funding the clinical validation of AI technologies, the EU seeks to increase doctors' trust in AI solutions.

RadioVal project is aimed at predicting outcomes of neoadjuvant chemotherapy for patients with breast cancer. With the help of AI systems, treatment outcomes can be predicted in advance, allowing doctors to avoid exces-

sive or ineffective treatment, which not only improves patient health but also promotes more rational use of resources.

EUCAIM (European Cancer Imaging Initiative) platform integrates a multi-million image database. By 2025, it already includes over 100 000 images and more than 50 AI markers, aiming to standardize diagnostics and increase AI usage. Based on changes implemented by 2027, over 60 million additional images will be added, reducing diagnostic inaccuracies.

The implementation of artificial intelligence in medicine requires a strict legal framework. This is precisely the aim of the AI Act regulation adopted by the EU, which came into force in 2024. According to the AI Act, systems used in the medical field are classified as "high-risk" categories. This means they are subject to strict regulations, including:

- Ensuring high-quality data
- Clinical validation of the system
- Human oversight and decision-making transparency
- Adherence to ethical and confidentiality standards

In parallel, two main documents are in effect:

- MDR (Medical Device Regulation) — regulates the use of devices such as X-ray scanners, MRI, etc.
- IVDR (In Vitro Diagnostic Regulation) — covers laboratory diagnostics and biomarker-based technologies.

Both regulations require continuous monitoring and clinical testing.

The EU sees AI as the main pillar of its medical program. By 2025, €1.4 billion in funding is already allocated for deep technology development. This investment, in addition to technological progress, also aims to strengthen social responsibility — creating inclusive, accessible, and effective healthcare systems for all citizens. The development of artificial intelligence in healthcare, within the EU's strict legal and ethical framework, is not just a scientific achievement but a continuation of a humanitarian mission: better prognosis for patients, simplified work for doctors, and safe, accurate, and reliable medicine for society. This process will continue and further intensify in the coming years. But most importantly, artificial intelligence does not replace humans- it empowers them.

Key Words: *European Union, Artificial Intelligence, Medicine, Breast Cancer, Diagnosis.*

ბრექსიტის გავლენა ევროკავშირის ფუნქციონირებაზე

ნინო ცუცქირიძე

სტუდენტი
კავკასიის ჰუმანიტარულ და
სოციალურ მეცნიერებათა სკოლა
ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო პროგრამა
n_tsutskiridze4@cu.edu.ge

გაერთიანებული სამეფოს ევროკავშირიდან გასვლამ (Brexit), რომელიც ოფიციალურად 2020 წლის 31 იანვარს დასრულდა, ევროპული ინტეგრაციის ტრაექტორიაში უპრეცედენტო ტრანსფორმაცია აღნიშნა. კვლევა შეეხება ბრექსიტის მრავალმხრივ გავლენას ევროკავშირის ფუნქციონირებაზე, ხაზს უსვამს როგორც მის მიერ წარმოქმნილ ინსტიტუციურ, ასევე პოლიტიკურ-ადმინისტრაციულ გამოწვევებს, აგრეთვე, მის შემდგომ წარმოშობილ სტრატეგიულ და ოპერაციულ სარგებელს. კვლევა განსაზღვრავს და აფასებს Brexit-ის შემდგომ ევროკავშირში რყევების, ადაპტაციისა და ინოვაციების ძირითად სფეროებს. მეთოდოლოგიურად, კვლევა აერთიანებს ევროკავშირის ინსტიტუციური კომუნიკაციების, საკანონმდებლო შედეგებისა და პოლიტიკური დოკუმენტების თვისებრივ შინაარსობრივ ანალიზს 2016 წლიდან 2024 წლამდე, აგრეთვე, - მეორეულ მონაცემებს, რომლებიც მიღებულია ევროკავშირის ოფიციალურ პირებთან, ეროვნულ წარმომადგენლებსა და აკადემიურ ექსპერტებთან ჩატარებული ინტერვიუების მეშვეობით.

ბრექსიტმა ევროკავშირისთვის დაუყოვნებელი და გრძელვადიანი გამოწვევები შექმნა რამდენიმე სფეროში. პოლიტიკურად, ერთ-ერთი უდიდესი და ყველაზე გავლენიანი წევრი სახელმწიფოს გასვლამ დაარღვია ინსტიტუციური ბალანსი ევროკავშირის საბჭოსა და ევროპარლამენტში, რამაც გამოიწვია ხმის მიცემის დინამიკისა და კოალიციების შექმნის პრაქტიკის ხელახალი გადასინჯვა. დიდი ბრიტანეთის ტრადიციული პოზიციის არარსებობამ ლიბერალური ბაზრის შესახებ, პოლიტიკის ცენტრი უფრო ინტეგრაციისა და პრო-

ტექციონისტული კოალიციებისკენ გადაიტანა, რომლებზეც განსაკუთრებით გავლენას ახდენდნენ საფრანგეთი და გერმანია. გარდა ამისა, ბრექსიტმა ევროკავშირში ლეგიტიმურობის შესახებ დებატები გამოიწვია, რამაც სხვა წევრ სახელმწიფოებში ევროსკეპტიკური ნარატივები გააცოცხლა და ევროპული პროექტის ერთიანობა ეჭვქვეშ დააყენა. ადმინისტრაციულად, დიდი ბრიტანეთის გასვლამ მოითხოვა პოლიტიკური პასუხისმგებლობების გადანაწილება (მაგ., ფინანსური რეგულირებისა და უსაფრთხოების თანამშრომლობაში).

ევროკავშირის მმართველობის დონეზე, ბრექსიტმა გაართულა საბიუჯეტო პროცესები, რადგან კავშირმა დაკარგა მთავარი წმინდა კონტრიბუტორი. ამან მოითხოვა როგორც მოკლევადიანი ფისკალური რეორგანიზაციები, ასევე მრავალწლიანი ფინანსური ჩარჩოების გრძელვადიანი რეორიენტაცია. სამართლებრივი და მარეგულირებელი უწყვეტობა ასევე რთულ გამოწვევად იქცა, განსაკუთრებით დიდი ბრიტანეთისა და ევროკავშირის სამართლებრივი ჩახლართულობის მოხსნისა და გასვლის შეთანხმებისა და ვაჭრობისა და თანამშრომლობის შეთანხმების აღსრულების უზრუნველყოფის თვალსაზრისით.

ამ გამოწვევების მიუხედავად, ბრექსიტი ევროკავშირისთვის რამდენიმე სტრატეგიულ და ფუნქციურ დადებით მხარეს ავლენს. პირველ რიგში, ბრექსიტმა გასვლის მოლაპარაკებების დროს ევროკავშირში 27 წევრ სახელმწიფოს შორის პოლიტიკური ერთიანობის ზრდა გამოიწვია, რამაც სოლიდარობისა და კოლექტიური იდენტობის განახლებული განცდა განაპირობა. მეორე, [ხშირად] განსხვავებული აზრის მქონე წევრის წასვლამ საკანონმდებლო ეფექტურობის გაზრდის საშუალება მისცა ევროკავშირს, განსაკუთრებით ისეთ სფეროებში, როგორიცაა სოციალური პოლიტიკა, კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებული ქმედებები და ფისკალური სოლიდარობა, სადაც დიდი ბრიტანეთი ხშირად ბლოკირების უმცირესობის როლს ასრულებდა.

გარდა ამისა, ბრექსიტი იქცა ევროკავშირის ინსტიტუტებისთვის ერთგვარ სტრეს-ტესტად, რომელმაც განაპირობა მნიშვნელოვანი პროცედურული და სტრატეგიული ინოვაციები. მათ შორის აღსანიშნავია: ევროპული საბჭოს გაძლიერებული როლი პოლიტიკური

მართვის პროცესში, გაზრდილი დამოკიდებულება დიფერენცირებული ინტეგრაციის მექანიზმებზე (მაგალითად, PESCO თავდაცვის სფეროში) და საგარეო პოლიტიკასა და გლობალური ეკონომიკური რეგულირების მიმართულებით უფრო სტრატეგიული ავტონომიისკენ გადახრა.

კვლევა ასევე ავლენს, რომ ბრექსიტმა გამოიწვია უფრო პრაგმატული და რეალისტური გაფართოების პოლიტიკის ნარატივი. დიდი ბრიტანეთის, ტრადიციულად გაფართოებისადმი სკეპტიკურად განწყობილი წევრის, არყოფნამ ევროკავშირს საშუალება მისცა, ხელახლა განეხილა გაწევრიანების დისკურსი დასავლეთ ბალკანეთისა და აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებთან მიმართებაში.

დასასრულს, მიუხედავად იმისა, რომ ბრექსიტმა უდავოდ სერიოზული გამოწვევები შეუქმნა ევროკავშირის ფუნქციონირებას – ინსტიტუციური რღვევიდან და ადმინისტრაციული გადანაწილებიდან დაწყებული სამართლებრივ და ფისკალურ დაძაბულობამდე – ის ერთდროულად მნიშვნელოვან ეტაპად იქცა ევროკავშირის რედეფინიციისა და სტრატეგიული კონსოლიდაციისთვის. კვლევა ადასტურებს, რომ ევროკავშირი, დიდწილად, ფუნქციურად და ნორმატიულად ადაპტირდა ბრექსიტის შემდგომ რეალობასთან, კრიზისის გამოყენებით, როგორც შიდა რეფორმების, ასევე, პოლიტიკური გაღრმავებისა და გარე ხელახალი ჩართულობის შესაძლებლობის კონტექსტში.

ძირითადი ტერმინები: *ბრექსიტი, ევროკავშირი, ევროკავშირის მმართველობა, გაერთიანებული სამეფო.*

BREXIT IMPACT ON THE FUNCTIONING OF THE EU

Nino TSUTSKIRIDZE

BA Student of European Studies
Caucasus Schools of Humanities and Social Sciences
n_tsutskiridze4@cu.edu.ge

The withdrawal of the United Kingdom from the EU (Brexit), formally concluded on 31 January 2020, marked an unprecedented transformation in the trajectory of European integration. This study examines the multifaceted impact of Brexit on the functioning of the EU, highlighting both the institutional and political-administrative challenges it engendered, as well as the strategic and operational benefits that have emerged in its aftermath. The research identifies and evaluates key areas of disruption, adaptation, and innovation within the EU post-Brexit. Methodologically, the study combines qualitative content analysis of EU institutional communications, legislative outputs, and policy documents from 2016 to 2024 with secondary data processed through interviews conducted with EU officials, national representatives, and academic experts.

Brexit posed immediate and long-term challenges for the EU in several domains. Politically, the departure of one of its largest and most influential member states disrupted institutional balances within the Council of the EU and the European Parliament, leading to changes in voting dynamics and coalition-building practices. The absence of the UK's traditionally liberal market stance shifted the policy center of gravity toward more integrationist and protectionist coalitions, notably influenced by France and Germany. Moreover, Brexit pushed legitimacy debates within the EU, reinvigorating Eurosceptic narratives in other member states and challenging the cohesion of the European project. Administratively, the UK's exit demanded the redistribution of policy responsibilities (e.g., in financial regulation and security cooperation).

At the level of EU governance, Brexit complicated budgetary processes, as the Union lost a major net contributor. This necessitated both short-term fiscal readjustments and a long-term reorientation of multiannual financial frameworks. Legal and regulatory continuity also emerged as a complex chal-

lenge, particularly in terms of disentangling UK-EU legal entanglements and ensuring the enforcement of the Withdrawal Agreement and the Trade and Cooperation Agreement.

Despite these challenges, the study identifies several strategic and functional positives for the EU post-Brexit. First, Brexit catalyzed greater political unity among the EU27 during the withdrawal negotiations, fostering a renewed sense of solidarity and collective identity. Secondly, the departure of a frequently dissenting member allowed for increased legislative efficiency, particularly in areas such as social policy, climate action, and fiscal solidarity, where the UK had often acted as a blocking minority.

Moreover, Brexit acted as a stress test for EU institutions, prompting significant procedural and strategic innovations. These include strengthened roles for the European Council in political steering, increased reliance on differentiated integration mechanisms (e.g., PESCO in defense), and a shift toward more strategic autonomy in foreign policy and global economic regulation.

Importantly, the study also reveals that Brexit induced a more pragmatic and realistic enlargement policy narrative. The absence of the UK, a traditionally enlargement-skeptic member, has enabled the EU to recalibrate its accession discourse vis-à-vis the Western Balkans and Eastern Partnership countries.

In conclusion, while Brexit undeniably introduced serious challenges to the functioning of the European Union - ranging from institutional disruption and administrative reallocation to legal and fiscal strain - it simultaneously served as a critical juncture for EU redefinition and strategic consolidation. The study confirms that the EU has, in large part, adapted functionally and normatively to the post-Brexit reality, leveraging the crisis as an opportunity for internal reform, political deepening, and external reengagement.

Key Words: *Brexit, EU, EU governance, UK.*

ევროკავშირის გავლენა საქართველოს შრომის პოლიტიკის ტრანსფორმირებაზე

ელისაბედ სხირტლაძე

სტუდენტი
კავკასიის ჰუმანიტარულ და
სოციალურ მეცნიერებათა სკოლა
ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო პროგრამა
e_skhirtladze3@cu.edu.ge

ბოლო ათწლეულის განმავლობაში საქართველოს შრომის კანონმდებლობის ტრანსფორმაცია ასახავს ქვეყნის ევროპეიზაციის უფრო ფართო ტრაექტორიას, რაც განპირობებულია 2014 წლის ასოცირების შეთანხმებით (AA), მათ შორის ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის (DCFTA) ფარგლებში აღებული ვალდებულებებითა და ევროკავშირის გაფართოების მეთოდოლოგიის მზარდი მოთხოვნებით. ეს კვლევა შეისწავლის ევროკავშირის გავლენის მასშტაბსა და ბუნებას საქართველოს შრომის პოლიტიკის რეფორმაზე.

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის დადებულმა ასოცირების შეთანხმებამ და მისმა DCFTA კარმა, საქართველოს დააკისრა მბოჭავი ვალდებულებები ევროკავშირის სამართლებრივ და ინსტიტუციურ ჩარჩოებთან დაახლოებისათვის. დასაქმების, სოციალური პოლიტიკისა და თანაბარი შესაძლებლობების შესახებ ასოცირების შეთანხმების მე-14 თავი (VI კარი), XXX დანართთან ერთად, ითვალისწინებს საქართველოს ვალდებულებებს, თანდათანობით მიუახლოვდეს ევროკავშირის 40 ძირითად დირექტივას სამი საყრდენის ქვეშ: 1. შრომის პირობები (სახელშეკრულებო პირობები), 2. შრომის ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება, 3. დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლა. ვალდებულებები არ შემოიფარგლება მხოლოდ ევროკავშირის დირექტივებით, არამედ წარმოდგენილია შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის კონვენციებითაც DCFTA-ის ფარგლებში (IV კარი).

2014-დან 2020 წლამდე საქართველომ განახორციელა სამარ-

თლებრივი რეფორმები, რომლებიც მიზნად ისახავდა ეროვნული შრომის კანონმდებლობის ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოყვანას. ესენია: შრომის პირობების ინსპექტირების ადმინისტრირების აღდგენა 2015 წელს, შრომის უსაფრთხოების კანონის მიღება 2019 წელს და შრომის კოდექსში მნიშვნელოვანი ცვლილებები 2019-2020 წლებში. ეს უკანასკნელი ეხებოდა ისეთ ძირითად ასპექტებს, როგორიცაა დისკრიმინაციის აკრძალვა, პარალელული დასაქმება, არასრული სამუშაო დრო, სამუშაო დროის აღრიცხვა, დასვენების პერიოდების რეგულირება, მშობლის შვებულება და სხვა. რეფორმების შედეგად, მოხდა გადასვლა თავისუფალი შრომის ბაზრის მოდელიდან უფრო რეგულირებულ და უფლებებზე დაფუძნებულ სისტემაზე, რომელზეც უშუალო გავლენა მოახდინა ევროკავშირის პირობითობამ და ექსპერტების ჩართულობამ სამართლებრივი აპროქსიმაციის პროცესებში.

განხორციელების გამოწვევები კვლავ რჩება, განსაკუთრებით შრომის ინსპექციის დამოუკიდებლობის, რესურსების განაწილებისა და აღსრულების სფეროებში. ფორმალური შესაბამისობის მიუხედავად, პრაქტიკული ეფექტურობა შეზღუდულია ინსტიტუციური სისუსტეებით, პოლიტიკური ნების რყევებით და შეზღუდული სოციალური დიალოგით. შრომის ინსპექციის მანდატის გაფართოება 2021 წელს, წინ გადადგმული მნიშვნელოვანი ნაბიჯი იყო, თუმცა მისი ოპერატიული დამოუკიდებლობა და პრევენციული შესაძლებლობები კვლავ შეზღუდულია. გარდა ამისა, სექტორული კოლექტიური მოლაპარაკებები განუვითარებელია და სამმხრივი სოციალური დიალოგის მექანიზმები ძირითადად სიმბოლურია.

2023 წლის გაფართოების პაკეტმა და კომისიის მოსაზრებამ საქართველოს ევროკავშირის კანდიდატობასთან დაკავშირებით კიდევ უფრო ხაზი გაუსვა სოციალური პოლიტიკისა და შრომითი სტანდარტების გაძლიერებული აპროქსიმაციისა და განხორციელების აუცილებლობას. გაფართოების მეთოდოლოგიის ფარგლებში ევროკავშირის მონიტორინგის ინსტრუმენტები, მათ შორის კანონის უზენაესობის ქულების დაფები და ფუნქციური საორიენტაციო შეფასებები, ამ სფეროში საქართველოს პროგრესზე გაზრდილ კონტროლს აწესებს. ეს მოვლენები შრომით უფლებებს არა მხოლოდ

შიდა სოციალურ პოლიტიკად, არამედ საქართველოს დემოკრატიული კონსოლიდაციისა და ევროკავშირის ნორმებთან დაახლოების ფუნდამენტურ კომპონენტებად აქცევს.

ძირითადი ტერმინები: *საქართველო, ევროკავშირი, შრომის სამართალი, ასოცირების შეთანხმება, DCFTA, სამართლებრივი აპროქსიმაცია.*

THE EU'S IMPACT ON GEORGIAN LABOUR POLICY TRANSFORMATION

Elisabed SKHIRTLADZE

BA Student

European Studies, CSH

e_skhirtladze3@cu.edu.ge

The transformation of Georgian labor law over the past decade reflects the broader trajectory of the country's Europeanization, driven by the commitments undertaken under the 2014 EU-Georgia Association Agreement (AA), including the Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA), and the evolving requirements of the EU Enlargement methodology. The study explores the extent and nature of the EU influence on Georgia's labor law reform.

The EU-Georgia Association Agreement and its DCFTA chapter created a binding commitment for Georgia to approximate its legal and institutional frameworks with selected parts of the EU acquis. Chapter 14 of the AA on Employment, Social Policy and Equal Opportunities (Title VI), alongside Annex XXX, stipulates Georgia's obligations to gradually approximate with key 40 EU directives, within three pillars: 1. Labor terms (contractual terms), 2. Labor health and safety, 3. Anti-discrimination. Obligations are not limited only with EU directives, but are presented with ILO conventions as well within the DCFTA (Title IV).

Between 2014 and 2020, Georgia initiated several legal reforms aimed at aligning its labor law framework with EU standards. These included re-establishment of the Labor Inspectorate in 2015, adoption of the Occupational Safety and Health Law in 2019, and significant amendments to the Labor Code in 2019-2020. The latter addressed key issues such as prohibition of discrimination, regulation of part-time working time, recording of working time, parallel working freedom, rest periods, parental leave, etc. The reforms marked a shift from a laissez-faire labor market model toward a more regulated and rights-based system, directly influenced by the EU's conditionality and expert-involved legal approximation processes.

Implementation challenges persist, particularly in the areas of labor inspection independence, resource allocation, and enforcement. Despite formal alignment, practical effectiveness is limited by institutional weaknesses, political will fluctuations, and limited social dialogue. The Labor Inspectorate's expansion of mandate in 2021 was a key step forward, yet its operational independence and preventive capacities remain constrained. Additionally, sectoral collective bargaining is underdeveloped, and tripartite social dialogue mechanisms remain largely symbolic.

The 2023 Enlargement Package and the Commission's Opinion on Georgia's EU candidacy further emphasized the need for enhanced alignment and implementation of social policy and labor standards. The EU's enhanced monitoring tools under the Enlargement methodology, including rule of law scoreboards and functional benchmark assessments, place increased scrutiny on Georgia's progress in this area. These developments reframe labor rights not only as internal social policy but as fundamental components of Georgia's democratic consolidation and approximation to EU norms.

Key Words: *Georgia, EU, labor law, Association Agreement, DCFTA, EU Enlargement, legal approximation.*

ევროკავშირის ფარმაცევტული პოლიტიკა – ეკონომიკური და სოციალური ფაქტორები

ლიზა დოინჯაშვილი, ანა გულიაშვილი, ანა მაკარაშვილი

სტუდენტები
ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო პროგრამა
კავკასიის ჰუმანიტარულ და
სოციალურ მეცნიერებათა სკოლა

l_doinjashvili@cu.edu.ge
a_guliashvili2@cu.edu.ge
a_makarashvili2@cu.edu.ge

ევროკავშირის ფარმაცევტული პოლიტიკის ჩარჩო წარმოადგენს კომპლექსურ, მრავალფენოვან სისტემას, რომელიც ყალიბდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის განვითარებადი მიზნებით, შიდა ბაზრის დინამიკითა და უფრო ფართო სოციალურ-ეკონომიკური საჭიროებებით. კვლევა შეეხება ევროკავშირის ფარმაცევტული და აფთიაქების პოლიტიკის ძირითად ეკონომიკურ და სოციალურ განზომილებებს, ყურადღებას ამახვილებს რა მის ფუნდამენტზე – ევროკავშირის პირველად და მეორეული სამართალზე, სტრატეგიულ დოკუმენტებსა და დარგობრივი პოლიტიკების მეშვეობით განხორციელებაზე.

აფთიაქების პოლიტიკა განიხილება ევროკავშირის ინტეგრაციის ზოგად პრინციპებთან თანხვედრაში (სუბსიდიარობა (ევროკავშირის შესახებ ხელშეკრულების მე-5 მუხლი), პროპორციულობა და ეროვნული ნორმების ჰარმონიზაცია) ევროკავშირის ფუნქციონირების შესახებ ხელშეკრულების (TFEU) საფუძველზე, განსაკუთრებით 114-ე და 168-ე მუხლების ფარგლებში. აღნიშნული სამართლებრივი ჩარჩო იკითხება სტრატეგიულ პოლიტიკურ ინსტრუმენტებთან ერთად, როგორიცაა „ევროპისთვის ფარმაცევტული სტრატეგია“ (2020), ევროკავშირის ჯანდაცვის პროგრამა, ევროპული ჯანმრთელობის კავშირი და ევროპის მედიკამენტების სააგენტოს (EMA) და ევროკომისიის რეგულაციური ინიციატივები.

ევროკავშირის ფარმაცევტული სექტორი, რომლის ღირებულება

300 მილიარდ ევროს აჭარბებს, წარმოადგენს გადამწყვეტ სეგმენტს კავშირის ეკონომიკის, ინოვაციების ეკოსისტემისა და სოციალური კეთილდღეობის არქიტექტურისთვის. ფარმაცევტული რეგულირება პირდაპირ უკავშირდება ევროპულ შიდა ბაზარს (TFEU მუხლი 26), კონკურენციის სამართალს (მუხლები 101–109) და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვას.

აფთიაქების პოლიტიკის სირთულე გამომდინარეობს მედიკამენტების ორმაგი ბუნებიდან: ერთი მხრივ, როგორც ვაჭრობისა და კონკურენციის საგანი, და მეორე მხრივ, როგორც ჯანმრთელობისთვის აუცილებელი პროდუქტი, რომელსაც საზოგადოებრივი სიკეთის სტატუსი აქვს. შესაბამისად, ევროკავშირის სამართალი ცდილობს დაბალანსოს ეკონომიკური თავისუფლებები და სოციალური უფლებები მრავალდონიან, ფაქიზად დაბალანსებულ რეგულაციურ ჩარჩოში.

ევროკავშირის აფთიაქების პოლიტიკის ეკონომიკური განზომილება ფორმირდება მიზნებით, როგორიცაა ფარმაცევტული კონკურენტუნარიანობის უზრუნველყოფა, მიწოდების ჯაჭვის გამძლეობა და ინოვაციური პოტენციალის გაძლიერება. COVID-19-ის პანდემიამ გამოკვეთა ევროკავშირის ფარმაცევტული მიწოდების სისტემის სისუსტეები და სტრატეგიული ავტონომიის საჭიროება, რამაც განაპირობა ისეთი ინიციატივების წამოწყება, როგორიცაა EU4Health პროგრამა (2021–2027), „ჰორიზონტ ევროპა“-ს დაფინანსება ფარმაცევტული კვლევებისთვის და კანონმდებლობის გადახედვის წინადადებები, მათ შორის 2001/83/EC დირექტივისა და 726/2004 რეგულაციის რეფორმა.

სოციალური თვალსაზრისით, აფთიაქების პოლიტიკა გადაჯაჭვულია სამართლიანობის, მედიკამენტებზე ხელმისაწვდომობისა და პაციენტის უსაფრთხოების საკითხებთან. ევროკავშირის სასამართლოს (ECJ) მიერ გამოტანილმა გადაწყვეტილებებმა მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა ეკონომიკურ და სოციალურ მიზნებს შორის ბალანსის ჩამოყალიბებაში, განსაკუთრებით საქმეში *Deutscher Apothekerverband v. 0800 DocMorris NV* (C-322/01), რომელიც ონლაინ აფთიაქების კანონიერებას შეეხებოდა. ამ გადაწყვეტილებამ წარმოაჩინა მომსახურების თავისუფლებასა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვას შორის არსებული დაძაბულობა და კიდევ ერთხელ დაადასტურა წევ-

რი სახელმწიფოების დისკრეციის მოცულობა თავიანთი ჯანდაცვის სისტემების ორგანიზებაში (TFEU მუხლი 168(7)).

გარდა ამისა, ევროკავშირის აფთიაქების პოლიტიკა პირდაპირ გავლენას ახდენს სოციალურ თანაყოფაზე, განსაკუთრებით მოწყვლადი ჯგუფებისა და საზღვარგარეთული ჯანდაცვის ხელმისაწვდომობის თვალსაზრისით. პაციენტთა უფლებების შესახებ დირექტივა (2011/24/EU) აფართოებს მედიკამენტებზე წვდომის ფარგლებს და ავალდებულებს წევრ ქვეყნებს, განსაზღვრულ პირობებში, შეიმუშაონ ანაზღაურების მექანიზმები. მიუხედავად ამისა, ფასების, ანაზღაურების და ხელმისაწვდომობის დისბალანსი კვლავაც შენარჩუნებულია, რაც დაკავშირებულია TFEU მუხლი 168-ის კომპეტენციის შეზღუდვებთან, გამორიცხავს რა ევროკავშირის დონეზე ეროვნული ჯანდაცვის დაფინანსების ჰარმონიზაციას.

ევროპის მედიკამენტების სააგენტო (EMA), რომელიც დაფუძნდა 726/2004 რეგულაციით, არის ცენტრალური ორგანო ინოვაციური მედიკამენტების ცენტრალიზებული ავტორიზაციისათვის. სააგენტოს საქმიანობა კოორდინირდება წევრი სახელმწიფოების ეროვნულ ორგანოებთან ქსელური მოდელის საფუძველზე, რაც შესაძლებელს ხდის რისკზე დაფუძნებულ რეგულირებას წევრი ქვეყნების აფთიაქების პრაქტიკაში სუვერენიტეტის შენარჩუნებით.

ფასების და ანაზღაურების საკითხები წარმოადგენს კიდევ ერთ კრიტიკულ განზომილებას, რომელიც ეროვნული კომპეტენციის სფეროში რჩება, თუმცა განიცდის გავლენას ევროკავშირის გამჭვირვალობის მოთხოვნებიდან გამომდინარე, რაც განსაზღვრულია დირექტივაში 89/105/EEC („გამჭვირვალობის დირექტივა“). ევროკავშირი ხელს უწყობს ნებაყოფლობითი თანამშრომლობის ფორმატებს, როგორიცაა Beneluxa ინიციატივა და ვალეტას დეკლარაცია. მიუხედავად იმისა, რომ ამ სფეროში ევროკავშირს არ აქვს სავალდებულო სამართლებრივი ინსტრუმენტები, იგი ხელს უწყობს პოლიტიკის თანხვედრასა და ურთიერთკონვერგენციას, რათა აღმოფხვრას ფასზე დაყრდნობილი უთანასწორობები მედიკამენტებზე წვდომაში.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, ფარმაცევტული პოლიტიკა, ეკონომიკური პოლიტიკა, სოციალური განზომილება.*

EU PHARMACY POLICY AND ITS ECONOMIC AND SOCIAL FACTORS

Liza DOINJASHVILI, Ana GULIASHVILI, Ana MAKARASHVILI

BA Students of European Studies
Caucasus School of Humanities and Social Sciences

l_doinjashvili@cu.edu.ge
a_guliashvili2@cu.edu.ge
a_makarashvili2@cu.edu.ge

The EU pharmaceutical and pharmacy policy framework is a complex, multilayered system, shaped by evolving public health goals, internal market dynamics, and broader socio-economic imperatives. This study explores the key economic and social dimensions of EU pharmacy policy, emphasizing its foundation in EU primary and secondary law, its articulation in strategic documents, and its implementation through sector-specific policies.

It situates pharmacy policy within the overarching principles of EU integration, such as subsidiarity (Art. 5 TEU), proportionality, and harmonization of national rules under the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU), particularly Articles 114 and 168. This legal framework is interpreted alongside strategic policy tools, including the Pharmaceutical Strategy for Europe (2020), the EU Health Programme, the European Health Union, and regulatory initiatives by the European Medicines Agency (EMA) and the European Commission.

The EU pharmaceutical sector, valued at over €300 billion, plays a crucial role in the Union's economy, innovation ecosystem, and welfare state architecture. Pharmaceutical regulation intersects directly with the European Single Market (Art. 26 TFEU), competition law (Art. 101–109 TFEU), and public health protections.

The complexity of pharmacy policy arises from the dual nature of pharmaceuticals: as commercial goods subject to free movement and competition, and as health goods essential to public interest. Therefore, EU law aims to reconcile economic freedoms with social rights through a nuanced, multi-level regulatory framework.

The economic dimension of EU pharmacy policy is shaped by the goals of ensuring pharmaceutical competitiveness, supply chain resilience, and innovation capacity. The EU's response involved initiatives such as the EU-4Health Programme (2021–2027), Horizon Europe funding for pharmaceutical research, and legislative proposals to revise the EU pharmaceutical acquis, notably the 2001/83/EC Directive and Regulation (EC) No 726/2004.

Socially, pharmacy policy intersects with issues of equity, access to medicines, and patient safety. The European Court of Justice (ECJ) has played a critical role in shaping the balance between economic and social imperatives, notably in the *Deutscher Apothekerverband v. 0800 DocMorris NV* (C-322/01) case, which addressed the legality of online pharmacies. The judgment underscored the tension between the freedom to provide services and the protection of public health, reaffirming the margin of discretion afforded to Member States under Art. 168(7) TFEU in organizing their healthcare systems.

Moreover, EU pharmacy policy has a direct impact on social cohesion, particularly concerning vulnerable populations and cross-border healthcare. The 2011 Directive on Patients' Rights in Cross-Border Healthcare (2011/24/EU) extends the scope of access to medicinal products, requiring Member States to provide reimbursement mechanisms under certain conditions. Yet, discrepancies in pricing, reimbursement, and availability across the EU persist, due to the competence limitations in Art. 168 TFEU, which excludes EU harmonization of national health financing models.

From a legal perspective, the EU's competence in pharmaceutical matters derives primarily from internal market law (Art. 114 TFEU), allowing harmonization measures aimed at facilitating free movement. This has led to extensive secondary legislation, including Directives, Regulations, and Commission Decisions. The EMA, established under Regulation (EC) No 726/2004, is the central regulatory body for centralized marketing authorization of innovative medicines. Its activities are coordinated with national competent authorities, through a network model, enabling risk-based regulation while preserving Member State sovereignty in pharmacy practice.

Another critical dimension is pricing and reimbursement, which remain national competences, albeit influenced by EU transparency obligations under Directive 89/105/EEC (the Transparency Directive). The EU has supported

voluntary cooperation mechanisms such as the Beneluxa Initiative and the Valletta Declaration to foster joint price negotiations and horizon scanning. Despite lacking hard law instruments in this domain, the EU facilitates policy convergence and mutual learning to address cost-related inequities in access to medicines.

Key Words: *EU, Pharmacy policy, Economic policy, Social dimension.*

ევროკავშირის მწვანე ეკონომიკა

ზურაბ ღამბაშიძე

სტუდენტი
კავკასიის ეკონომიკის სკოლა
z_gambashidze@cu.edu.ge

მწვანე ეკონომიკის მიზანია ისეთი ეკონომიკური ზრდის მიღწევა, რომელიც არ იწვევს ბუნებრივი გარემოს გადატვირთვას, დაბინძურებასა და კლიმატური ცვლილებების გაძლიერებას. ევროკავშირის პოლიტიკაში პრიორიტეტულ ადგილს იკავებს კლიმატის ცვლილება და გარემოს დეგრადაციის საკითხები, მიიჩნევა რა, რომ ეს არის ეგზისტენციალური საფრთხე ევროპისა და მსოფლიოსათვის. ამ გამოწვევების დასაძლევად, ევროკავშირმა 2020 წელს მიიღო ევროპული მწვანე შეთანხმება, რომლის მიზანია ევროკავშირი გარდაქმნას თანამედროვე, რესურსებით ეფექტურ და კონკურენტუნარიან ეკონომიკად.

კვლევის მიზანია, ევროკავშირის მწვანე ეკონომიკის პოლიტიკისა და სამართლის სტანდარტების უკეთ გაგება და შეცნობა, აგრეთვე, ევროკავშირის გაფართოების პაკეტების ფარგლებში საქართველოს წინაშე მდგარი ამოცანებისა და ვალდებულებების ცოდნა. საქართველოსთვის მნიშვნელოვანია, ევროკავშირში გაწევრების გზაზე, მწვანე ეკონომიკის ევროპულ სტანდარტებთან მორგებული პოლიტიკის განხორციელება, რომელშიც გათვალისწინებული იქნება ქვეყნის ადგილობრივი სპეციფიკა და საჭიროებანი. საკითხზე მუშაობის პროცესში შესწავლილი და გამოყენებულია ევროკავშირის სამართლებრივი აქტები, სტრატეგიები, სამოქმედო გეგმები, საბიუჯეტო მონაცემები, სტატისტიკა, ევროკავშირის წლიური შეფასებები საქართველოს პროგრესის შესახებ და სხვა ოფიციალური დოკუმენტები.

ევროკავშირმა 2021 წელს წარადგინა წინადადებები ევროკავშირის ეკონომიკის ყველა სექტორის მოსამზადებლად, დაწყებული ამ ათწლეულის ბოლომდე ემისიების სულ მცირე 55%-ით შემცირებით; აგრეთვე, სპეციალურად შეიმუშავა და მიიღო საკანონმდებ-

ლო პაკეტი *„Fit for 55“*, რომელიც უზრუნველყოფს 2030 წლისთვის კლიმატური მიზნების მიღწევას სამართლიანი, ხარჯეფექტური და კონკურენტული გზით; 2023 წელს დაამტკიცა მწვანე გარიგების ინდუსტრიული გეგმა.

ევროკავშირის მწვანე ეკონომიკა წარმოადგენს ტრანსფორმაციულ პოლიტიკურ ჩარჩოს, რომელიც მიზნად ისახავს ეკონომიკური ზრდის გარემოს გაუმჯობესებას იურიდიულად სავალდებულო ინსტრუმენტების, სტრატეგიული ინიციატივებისა და სასამართლო პრაქტიკის მეშვეობით. ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლომ (CJEU) გადამწყვეტი როლი ითამაშა გარემოსდაცვითი ვალდებულებების, როგორც ევროკავშირის პირველადი სამართლის განუყოფელი ნაწილის ინტერპრეტაციაში, განსაკუთრებით ისეთი მნიშვნელოვანი საქმეების მეშვეობით, როგორიცაა კომისია გერმანიის წინააღმდეგ (საქმე C-361/88) და იანეცეკი ფრაისტაატ ბაიერნის წინააღმდეგ (საქმე C-237/07), რაც აძლიერებს ინდივიდების გარემოს დაცვის უფლებებს.

ევროკავშირის მწვანე ეკონომიკის პრაქტიკულ განხორციელებას ასევე ხელს უწყობს ცირკულარული ეკონომიკის სამოქმედო გეგმა და ბიომრავალფეროვნების სტრატეგია, აქცენტირებულია რა მდგრად წარმოებასა და რესურსების ეფექტურობაზე.

ევროკავშირის მწვანე ეკონომიკის პოლიტიკა და სამართალი, ბუნებრივად ჰპოვებს ზეგავლენას ევროკავშირში გაფართოების ქვეყნების ქმედებებზე. გაფართოების ათივე ქვეყანას, მათ შორის საქართველოს აღებული აქვს ვალდებულება იმოქმედოს ევროპული მწვანე შეთანხმების სტანდარტების შესაბამისად. ევროკავშირის გაფართოების 2023 და 2024 წლების პაკეტებში სპეციალური ყურადღებაა გამახვილებული მწვანე ეკონომიკაზე, კერძოდ, IV კლასტერი ეხება მწვანე დღის წესრიგსა და მდგრად დამაკავშირებლებს. კლასტერი მოიცავს ტრანსპორტის პოლიტიკას (მე-14 თავი), ენერგეტიკას (მე-15 თავი), ტრანს-ევროპულ ქსელებს (21-ე თავი) და გარემოსდაცვასა და კლიმატის ცვლილებებს (27-ე თავი). ეს სექტორები - ტრანსპორტი, ენერგეტიკა და გეოგრაფიული (საწარმოო-სავაჭრო) გამტარები, განსაკუთრებული და ფუნდამენტურია თანამედროვე ეკონომიკური ყოფიერებისთვის და ზუსტად ამ სფეროებში მნიშვნე-

ლოვნად ჩაშენებულია სოციალურ და გარემოზე ნეგატიური ზეგავ-ლენის შემცირების ასპექტები. მწვანე ეკონომიკის სფეროები, რა თქმა უნდა, ამით არ შემოიფარგლება; მისი სტანდარტები შეეხება სოფლის მეურნეობასაც და წარმოების სხვა დარგებსაც.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, მწვანე შეთანხმება, ეკონო-მიკური პოლიტიკა.*

EU GREEN ECONOMY

Zurab GAMBASHIDZE

Student

Caucasus School of Economics

Z_gambashidze@cu.edu.ge

The objective of the green economy is to achieve economic growth that does not result in overexploitation of the natural environment, pollution, or the intensification of climate change. Within the European Union's policy framework, issues related to climate change and environmental degradation occupy a position of priority, as these are regarded as existential threats to both Europe and the wider world. To address these challenges, the European Union adopted the *European Green Deal* in 2020, aiming to transform the EU into a modern, resource-efficient, and competitive economy.

The aim of this research is to enhance understanding of the EU's green economy policies and legal standards, as well as to identify the obligations and tasks facing Georgia within the context of the EU enlargement packages. For Georgia, it is essential on its path toward EU accession to implement policies aligned with the European standards of the green economy, while also taking into account the country's local specificities and needs. In the course of this study, the following materials were examined and utilized: EU legal acts, strategies, action plans, budgetary data, statistical reports, annual EU assessments of Georgia's progress, and other official documents.

In 2021, the European Union presented proposals aimed at preparing all sectors of its economy for the transition, including a target of reducing emissions by at least 55% by the end of this decade. Furthermore, it developed and adopted the legislative package "Fit for 55", which is designed to ensure the achievement of the 2030 climate objectives in a fair, cost-effective, and competitive manner; In 2023, the EU approved the Green Deal Industrial Plan.

The EU Green Economy constitutes a transformative policy framework that seeks to advance environmentally sustainable economic growth through legally binding instruments, strategic initiatives, and judicial practice. The Court of Justice of the European Union (CJEU) has played a pivotal role in interpreting environmental obligations as an integral component of EU primary law, particularly through landmark cases such as *Commission v. Germany* (Case C-361/88) and *Janecek v. Freistaat Bayern* (Case C-237/07), which reinforce individuals' rights to environmental protection.

The practical implementation of the EU's green economy is also supported by the Circular Economy Action Plan and the Biodiversity Strategy, both of which emphasize sustainable production and efficient resource use.

The EU's green economy policy and law naturally exert influence on the conduct of enlargement countries. All ten enlargement countries, including Georgia, have undertaken commitments to act in accordance with the standards of the European Green Deal. The EU enlargement packages of 2023 and 2024 place particular emphasis on the green economy, specifically under Cluster IV, which addresses the Green Agenda and sustainable connectivity. This cluster encompasses transport policy (Chapter 14), energy (Chapter 15), trans-European networks (Chapter 21), and environment and climate change (Chapter 27). These sectors – transport, energy, and geographical (production-trade) corridors are vital and foundational to the contemporary economic order, and it is precisely in these fields that the reduction of social and environmental negative externalities is most substantially embedded. The scope of the green economy, however, is not limited to these areas; its standards equally apply to agriculture and various branches of industrial production.

Key Words: *EU, Greed deal, Economic policy.*

ევროკავშირის პრიორიტეტები 2024-2029 წლებისთვის: სტრატეგიული მიმართულებები და ფუნდამენტური ღირებულებები

ანი ნადარეიშვილი

სტუდენტი
ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო პროგრამა
კავკასიის ჰუმანიტარულ და
სოციალურ მეცნიერებათა სკოლა
a_nadareishvili3@cu.edu.ge

2024-2029 წლების პოლიტიკური ციკლი ევროკავშირისთვის გარდამტეხ პერიოდს წარმოადგენს, რომელიც აღინიშნება გეოპოლიტიკური დაძაბულობით, კლიმატური გამოწვევებით, ციფრული ტრანსფორმაციით, გაფართოების პროცესებითა და დემოკრატიული მდგრადობის საჭიროებით. კვლევაში გაანალიზებულია ევროკავშირის სტრატეგიული პრიორიტეტები და ფუნდამენტური ღირებულებები აღნიშნული პერიოდისთვის, ევროკომისიის, ევროკავშირის საბჭოსა და სხვა შესაბამისი ინსტიტუტების ოფიციალური დოკუმენტებისა და ინიციატივების საფუძველზე, მათ შორის: *2024* წლის სტრატეგიული დღის წესრიგი, ევროპის მწვანე შეთანხმება, ციფრული ათწლეულის პოლიტიკის პროგრამა *2030,* სამართლის უზენაესობის მექანიზმი და *2023-2024* წლების გაფართოების პაკეტები. კვლევა ეფუძნება თვისებრივ-აღწერით მეთოდოლოგიას და დოკუმენტების ანალიზს, რითაც ასახავს ევროკავშირის ნორმატიული და სტრატეგიული ორიენტირების შენარჩუნებასა და განვითარებას, ევროკავშირის შესახებ ხელშეკრულების (TEU) მე-2-მე-3 მუხლების, ფუნდამენტური უფლებების ქარტიისა და შესაბამისი მეორეული სამართლის ჩარჩოში.

ევროკავშირის 2024-2029 წლების სტრატეგიული დღის წესრიგი ეფუძნება ხუთ ძირითად მიმართულებას: *1)* დემოკრატიული მდგრადობისა და სამართლის უზენაესობის განმტკიცება როგორც წევრ, ისე კანდიდატ ქვეყნებში*; 2)* მწვანე და ციფრული გარდაქმნების დაჩქარება*; 3)* ევროკავშირის გეოპოლიტიკური შესაძლებლობებისა

და თავდაცვითი ავტონომიის გაძლიერება; *4)* უფრო ძლიერი სოციალური ევროპის შექმნა ინკლუზიური პოლიტიკებითა და ერთობის ინსტრუმენტებით; და *5)* გაფართოების პროცესისა და ინსტიტუციური ჩარჩოს დასრულება და რეფორმირება. აღნიშნული პრიორიტეტები ასახავს ევროკავშირის 2024 წლის არჩევნების შემდგომ პოლიტიკურ დეკლარაციებსა და ინსტიტუციურ მანდატებს, ასევე ევროპული საბჭოს მიერ მიღებულ დასკვნებს.

კვლევა ეფუძნება დოკუმენტებზე დაყრდნობილ ანალიზს, რომელიც აერთიანებს პირველწყაროებს (ხელშეკრულებებს), ინსტიტუციურ ანგარიშებსა და ოფიციალურ კომუნიკაციებს, ხოლო მათთან ერთად გამოიყენება მეცნიერული კომენტარები როგორც მეორეული წყაროები. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ევროკავშირის მეორეულ სამართალს, განხორციელების მექანიზმებსა და შეფასების ინსტრუმენტებს, როგორიცაა სამართლის უზენაესობის პირობადებულობის რეგულაცია (2020/2092), ევროპის სემესტრი და აღდგენისა და მდგრადობის მექანიზმი *(RRF)*, როგორც ფასეულობების რეალიზაციის საშუალებებს წევრ და კანდიდატ ქვეყნებში.

კვლევამ აჩვენა, რომ ევროკავშირის სტრატეგიული ხედვა 2024-2029 წლებისთვის ეფუძნება ღირებულებებს და განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებს მდგრადობასა და ავტონომიაზე. დემოკრატიის, ფუნდამენტური უფლებებისა და სამართლის უზენაესობის განმტკიცება რჩება როგორც შიდა მმართველობის, ისე საგარეო მოქმედების ქვაკუთხედად, განსაკუთრებით აღმოსავლეთ ევროპის და დასავლეთ ბალკანეთის გაფართოების კონტექსტში. ევროკავშირი პოზიციონირებს არა მხოლოდ როგორც რეგულირების ზესახელმწიფო, არამედ სულ უფრო მეტად როგორც გეოპოლიტიკური მოთამაშე, რომელიც ახორციელებს თავის ინტერესებს ეკონომიკური უსაფრთხოების, ტექნოლოგიური სუვერენიტეტისა და ენერგოდივერსიფიკაციის გზით.

ციფრული ტრანსფორმაცია კვლავ წარმოადგენს პრიორიტეტს, რომელიც ხორციელდება ციფრული ათწლეულის ჩარჩოს მეშვეობით და მოიცავს სამართლებრივად სავალდებულო მიზნებს ციფრული ინფრასტრუქტურის, უნარებისა და საჯარო სერვისების სფეროებში. პარალელურად, ევროკავშირი ავითარებს სტრატეგიულ

ავტონომიას ისეთ კრიტიკულ დარგებში, როგორიცაა ნახევარგამტარები, ხელოვნური ინტელექტი და კიბერუსაფრთხოება, შესაბამისი სამართლებრივი ინსტრუმენტების, მათ შორის „ჩიპების აქტისა“ და „*AI* აქტის“ მეშვეობით.

კვლევის შედეგები ადასტურებს, რომ ევროკავშირის 2024-2029 წლების დღის წესრიგი (გაურკვევლობის პირობებში) ასახავს სტრატეგიულ ცვლილებას ინტეგრაციისა და კონსოლიდაციისკენ. კავშირი მიზნად ისახავს გახდეს უფრო მტკიცე, მდგრადი და ერთიანი სისტემური გამოწვევების ფონზე. თუმცა, ამ ხედვის წარმატება დამოკიდებული იქნება ღირებულებებსა და განხორციელებას შორის თანხვედრაზე, ინსტიტუციური შესაძლებლობების საკმარისობაზე გაფართოების პროცესის მართვასა და წევრი სახელმწიფოების პოლიტიკურ ნებაზე. სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია ეროვნული პოლიტიკების საერთო ევროპულ მიზნებთან შესაბამისობაში მოყვანის კუთხით პროცესების გაძლიერება.

ძირითადი ტერმინები: *ევროკავშირი, სტრატეგიული ხედვა, ფუნდამენტური ღირებულებები, გაფართოება, უსაფრთხოება.*

EU PRIORITIES FOR 2024-2029: STRATEGIC DIRECTIONS AND CORE VALUES

Ani NADAREISHVILI

BA Student of European Studies
Caucasus School of Humanities and Social Sciences
a_nadareishvili3@cu.edu.ge

The 2024-2029 political cycle marks a decisive period for the European Union as it navigates a complex landscape shaped by geopolitical tensions, climate challenges, digital transformation, enlargement dynamics, and democratic resilience. The research analyses the strategic priorities and core values of the EU for this period, as outlined in official communications by the

European Commission, European Council, and related institutions, including the 2024 *Strategic Agenda*, the *European Green Deal*, the *Digital Decade Policy Programme 2030*, the *Rule of Law Mechanism*, and the *Enlargement Packages 2023-2024*. Using a qualitative-descriptive methodology supported by document analysis, this study maps the continuity and evolution of the EU's normative and strategic orientations in alignment with Articles 2 and 3 of the Treaty on European Union (TEU), the Charter of Fundamental Rights, and relevant secondary legislation.

The EU's strategic agenda for 2024-2029 rests on five broad pillars: *1) strengthening democratic resilience and rule of law across the Union and candidate countries; 2) accelerating the green and digital transitions; 3) enhancing the EU's geopolitical capacity and defence autonomy; 4) building a stronger social Europe with inclusive policies and cohesion instruments; and 5) completing and reforming the enlargement and institutional framework.* These objectives reflect a synthesis of political declarations and institutional mandates following the 2024 European elections and the European Council's post-election conclusions.

Methodologically, the study applies document-based analysis, researching primary legal sources (Treaties), institutional reports, and official communications with secondary academic commentary. Special attention is given to the implementation mechanisms and evaluative frameworks such as the *Rule of Law Conditionality Regulation* (2020/2092), the European Semester, and the Recovery and Resilience Facility (RRF), as tools for enforcing EU values in Member States and candidate countries alike.

The research finds that the EU's strategic vision for 2024-2029 is value-centric, with a sharpened focus on resilience and autonomy. The reaffirmation of democracy, fundamental rights, and the rule of law remains the cornerstone of both internal governance and external action, particularly in the context of enlargement to Eastern Europe and the Western Balkans. The EU positions itself not merely as a regulatory superpower but increasingly as a geopolitical actor, advancing its interests through economic security, technological sovereignty, and energy diversification.

Digital transformation remains a high priority, operationalized through the *Digital Decade* framework, which includes legally binding targets for digital

infrastructure, skills, and public services. Simultaneously, the EU advances its commitment to strategic autonomy in critical sectors such as semiconductors, AI, and cybersecurity, guided by instruments like the *Chips Act* and the *AI Act*.

The study concludes that the EU's 2024-2029 agenda embodies a strategic shift toward integration and consolidation under conditions of uncertainty. The Union aims to become more assertive, resilient, and united in the face of systemic challenges. However, the success of this vision will depend on the coherence between values and implementation, the institutional capacity to manage further enlargement, and the political will of Member States to align national policies with collective European objectives.

Key Words: *EU, Strategical Vision, Core Values, Enlargement, Security.*

ISBN: 978-9941-9935-6-5